

VELKÁ KNIHOVNA
MARXISMU-LENINISMU

23

ŘÍDÍ LEKTORSKÁ RADA PŘI KULTURNÍM
A PROPAGAČNÍM ODDĚLENÍ ÚV KSČ

VLADIMÍR I. LENIN

**PROLETÁŘSKÁ REVOLUCE
A RENEGÁT KAUTSKÝ**

1950

SVOBODA, VYDAVATELSTVÍ KNIH V PRAZE

PŘEDMLUVA

Kautského brožura „Diktatura proletariátu“ (Wien 1918, Ignaz Brand, 63 stran), která vyšla nedávno ve Vídni, je nejnázornějším příkladem naprostého a hanebného bankrotu II. Internacionály, o kterém již dávno mluví všichni poctiví socialisté všech zemí. Otázka proletářské revoluce se dostává nyní prakticky na pořad dne v celé řadě států. Proto je nutno rozebrat renegátská sofismata Kautského a jeho úplné zřeknutí se marxismu.

Z počátku je však třeba zdůraznit, že pisatel těchto řádků již od samého počátku války mnohokrát poukazoval na to, že se Kautský rozešel s marxismem. V letech 1914 až 1916 byla tomu věnována řada článků v zahraničních listech „Social-Demokrat“ a „Kommunist“. Tyto články vyšly nákladem petrohradského Sovětu ve sborníku pod názvem: G. Zinověv a N. Lenin: „Proti proudu“, Petrohrad 1918 (550 stran). V brožuře, která vyšla v Ženevě r. 1915 a byla hned tehdy přeložena do němčiny a francouzštiny, jsem o „kautskyánství“ napsal:

„Kautský, největší autorita II. Internacionály, je svrchovaně typickým a jasným příkladem, jak uznávání marxismu slovy vedlo ve skutečnosti k jeho zvrácení ve ‚struvismus‘ nebo ‚brentanismus‘ (t. j. v liberálně buržoasní učení, které hlásá nerevoluční ‚třídní‘ boj proletariátu a jehož zvlášť typickými představiteli jsou ruský publicista Struve a německý národohospodář Brentano). Vidíme to také na Plechanovově příkladu. Průhlednými sofismaty je z marxismu vyklešována jeho revoluční živá duše, z marxismu je uznáváno *všecko*, kromě revolučních prostředků boje a jejich propagace, pří-

pravy a výchovy mas právě v tomto směru. Kautský bezzápadně „smiřuje“ základní ideu sociálšovinismu, uznání obrany vlasti v nynější válce, s diplomatickým, na vnější efekt vypočítaným levým ústupkem, ústupkem, spočívajícím v tom, že se lidé zdrží hlasování o úvěrech a projeví svou opozičnost slovy atd. Kautský, jenž roku 1909 napsal celou knihu o tom, že se přiblížila epocha revolucí, a o spojitosti války s revolucí, Kautský, jenž r. 1912 podepsal basilejský manifest o revolučním využití blížící se války, ospravedlňuje nyní a všemožně zkrašluje sociálšovinismus a stejně jako Plechanov se přidává k buržoasii, aby se vysmíval jakékoli myšlence na revoluci, jakým-koli krokům, které by vedly k přímému revolučnímu boji.

Dělnická třída nemůže splnit své světové revoluční poslání bez neúprosného boje proti tomuto renegátství, bezcharakternosti, přísluhování oportunistu a bezpříkladnému theoretickému vulgarisování marxismu. Kautskyánství není náhodný zjev, ale sociální produkt rozporů II. Internacionály, stavu, kdy věrnost marxismu slovy je spojována s podřízením se oportunismu v praxi.“ (G. Zinověv a N. Lenin: „Socialismus a válka“, Ženeva 1915, str. 13–14.)

Dále. V knize „Imperialismus jako nejvyšší stadium kapitalismu“, kterou jsem napsal r. 1916 (vyšla v Petrohradě roku 1917), jsem podrobně rozebíral theoretickou nesprávnost všech závěrů Kautského o imperialismu. Uvedl jsem Kautského definici imperialismu:

„Imperialismus je produktem vysoce vyspělého průmyslového kapitalismu. Tkví ve snaze každého průmyslového kapitalistického národa přivléct si nebo podmanit stále větší *agrární* (podtrženo Kautským) oblasti, bez ohledu na to, jakými národy jsou obývány.“

Poukazoval jsem na naprostou nesprávnost této definice, objasňoval jsem, že „se hodí“ k zatušování nejhlubších rozporů imperialismu a pak k smíření s oportunismem. Uvedl jsem svou definici imperialismu: „Imperialismus je kapitalismus v stadiu vývoje, kdy se vytvořilo panství monopolů a finančního kapitálu, kdy nabyl velkého významu vývoz kapitálu, kdy mezinárodní trusty přikročily k rozdělení světa a kdy se zakončilo rozdělení veškerého území zeměkoule mezi největší

kapitalistické státy.“ Vysvětloval jsem, že Kautského kritika imperialismu nedosahuje ani buržoasní, maloměšťácké kritiky imperialismu.

Posléze v srpnu a v září 1917, t. j. před proletářskou revolucí v Rusku (25. října — 7. listopadu 1917), jsem napsal brožuru „Stát a revoluce. Učení marxismu o státu a úkoly proletariátu v revoluci“, která vyšla v Petrohradě začátkem r. 1918. V VI. kapitole této brožury o „zvulgarisování marxismu oportunisty“ jsem věnoval zvláštní pozornost Kautskému a dokazoval jsem, že úplně znetvořil Marxovo učení, že je oportunisticky zfalšoval, že „se zříkal revoluce v praxi, uznává ji slovy“.

Hlavní theoretická chyba Kautského v jeho brožuře o diktatuře proletariátu tkví v podstatě právě v oportunistických zkomoleninách Marxova učení o státu, které jsem podrobně ukázal ve své brožuře „Stát a revoluce“.

Tyto předběžné připomínky byly nezbytné, neboť dokazují, že jsem Kautského otevřeně obvinil z renegátství *dávno předtím*, než bolševici uchopili státní moc a byli za to Kautským odsouzeni.

Základní otázkou, kterou probírá Kautský ve své brožure, je otázka stěžejní náplně proletářské revoluce, a to diktatury proletariátu. To je otázka, která má veliký význam pro všechny země, zejména pro země pokročilé, zejména pro země válčící, zejména dnes. Je možno bez nadsázky říci, že je to nejdůležitější otázka celého proletářského třídního boje. Proto je nutno ji pozorně prozkoumat.

Kautský chápe otázku tak, že prý „protiklad mezi oběma socialistickými směry“ (t. j. mezi bolševiky a nebolševiky) je „protikladem mezi dvěma podstatně odlišnými metodami: metodou demokratickou a diktátorskou“ (str. 3).

Poznamenejme mimochodem, že Kautský, nazývá-li nebolševiky v Rusku — t. j. menševiky a esery — socialisty, přihlíží k jejich názvu, t. j. termínu, a nikoli k *skutečnému místu*, kde stojí v boji proletariátu proti buržoasii. Jen co je pravda, skvělé pochopení a užítí marxismu! O tom však podrobněji dále.

Nyní je třeba si všimnout hlavního: velikého objevu Kautského o „základním protikladu“ mezi „metodou demokratickou a diktátorskou“. V tom je jádro otázky. V tom je celá podstata brožury Kautského. A to je tak úžasná theoretická montance, tak úplné zřeknutí se marxismu, že Kautský, příznějme, o mnoho překonal Bernsteina.

Otázka diktatury proletariátu je otázkou poměru proletářského státu k státu buržoasnímu, proletářské demokracie k demokracii buržoasní. Zdálo by se, že je to jasné jako den. Ale Kautský, přímo jako nějaký gymnasijský profesor, celý seschlý opakováním učebnic dějepisu, se zarputile obrací k XX. století

Základní otázkou, kterou probírá Kautský ve své brožurě, je otázka stěžejní náplně proletářské revoluce, a to diktatury proletariátu. To je otázka, která má veliký význam pro všechny země, zejména pro země pokročilé, zejména pro země válčící, zejména dnes. Je možno bez nadsázky říci, že je to nejdůležitější otázka celého proletářského třídního boje. Proto je nutno ji pozorně prozkoumat.

Kautský chápe otázku tak, že prý „protiklad mezi oběma socialistickými směry“ (t. j. mezi bolševiky a nebolševiky) je „protikladem mezi dvěma podstatně odlišnými metodami: metodou demokratickou a diktátorskou“ (str. 3).

Poznamenejme mimochodem, že Kautský, nazývá-li nebolševiky v Rusku — t. j. menševiky a esery — socialisty, přihlíží k jejich názvu, t. j. termínu, a nikoli k *skutečnému místu*, kde stojí v boji proletariátu proti buržoasii. Jen co je pravda, skvělé pochopení a užití marxismu! O tom však podrobněji dále.

Nyní je třeba si všimnout hlavního: velikého objevu Kautského o „základním protikladu“ mezi „metodou demokratickou a diktátorskou“. V tom je jádro otázky. V tom je celá podstata brožury Kautského. A to je tak úžasná theoretická montanice, tak úplné zřeknutí se marxismu, že Kautský, přízněji, o mnoho překonal Bernsteina.

Otázka diktatury proletariátu je otázkou poměru proletářského státu k státu buržoasnímu, proletářské demokracie k demokracii buržoasní. Zdálo by se, že je to jasné jako den. Ale Kautský, přímo jako nějaký gymnasijský profesor, celý seschlý opakovaním učebnic dějepisu, se zarputile obrací k XX. století

zády a k století XVIII. čelem a po sté, neuvěřitelně nudně, v četných odstavcích přemílá a přezvykuje staré věci o poměru buržoasní demokracie k absolutismu a středověku!

Opravdu, jako by ve spánku žvýkal mycí houbu!

To přece znamená, že si určitě neuvědomuje, oč jde. Vždyť Kautského snaha vylíčit věci tak, že prý jsou lidé, hlásající „opovržení k demokracii“ (str. 11) atp., budí jen usměv. Takovými hloupostmi je nucen Kautský zatušovat a zamotávat otázku, neboť ji chápe liberalisticky, mluví o demokracii vůbec, a nikoliv o demokracii buržoasní, vyhýbá se dokonce tomuto přesnému třídnímu pojmu a snaží se mluvit o demokracii „předsocialistické“. Skoro třetinu brožury, 20 stran ze 63, věnoval náš tlučhuba žvanění, které je velmi příjemné pro buržoasii, neboť se rovná zkrašlování buržoasní demokracie a zatušování otázky proletářské revoluce.

Avšak název brožury Kautského je přece „Diktatura proletariátu“. Je všeobecně známo, že právě v tom je podstata Marxova učení. I Kautský byl nucen, po celém svém nevěcném žvanění, ocitovat Marxova slova o diktatuře proletariátu.

Jak to „marxista“ Kautský provedl, je už přímo komedie! Poslyšte:

„Tento názor“ (který Kautský prohlašuje za opovrhování demokracií) „se opírá o jedno slovo Karla Marxe“ — píše Kautský doslova na str. 20. A na str. 60 to opakuje dokonce v takové formě, že (bolševici) „si včas vzpomněli na slůvko“ (doslova tak!! — des Wörtchens) „o diktatuře proletariátu, kterého Marx jednou roku 1875 použil v dopisu*“.

Tady máte toto Marxovo „slůvko“:

„Mezi kapitalistickou a komunistickou společností je období revoluční přeměny první společnosti ve společnost druhou. Tomuto období odpovídá také politické přechodné období, jehož stát nemůže být ničím jiným než revoluční diktaturou proletariátu.“

Předně, nazvat tento proslulý Marxův výrok, v němž je shrnut výsledek veškerého jeho revolučního učení, „jedním slovem“, nebo dokonce „slůvkem“, znamená tropit si posměch z marxismu, úplně se ho zříkat. Nesmí se zapomínat, že Kaut-

* Zde je míněn dopis K. Marxe Brackovi z 5. května 1875 („Kritika gothajského programu“). (Pozn. překl.)

ský zná Marxe téměř z paměti a že, soudě podle všeho toho, co psal, má v psacím stole nebo v hlavě kartotéku, v které je všechno, co Marx napsal, roztríděno nanejvýš přesně a nanejvýš příhodně k ocitování. *Není možné*, aby Kautský *nevěděl*, že Marx a Engels v dopisech i ve svých publikacích mluvili o diktatuře proletariátu *mnohokrát*, zejména před Komunou i po ní. Není možné, aby Kautský *nevěděl*, že formule „diktatura proletariátu“ je jenom dějinně konkrétnějším a vědecky přesnějším výkladem úkolu proletariátu „rozbit“ buržoasní státní mašinerii. O tomto úkolu mluví Marx i Engels při hodnocení zkušeností z revoluce r. 1848, a tím spíše r. 1871, mluví o něm od r. 1852 do r. 1891, *po celých čtyřicet let*.

Jak si vysvětlit toto úžasné zvrácení marxismu biflounem marxismu Kautským? Pátráme-li po filosofických základech tohoto zjevu, jde o podvržení dialektiky eklekticismem a sofistickou. Kautský je velkým mistrem tohoto oboru. Posuzujeme-li vše prakticko-politicky, jde o přísluhování oportunistům, t. j. konec konců buržoasii. V tomto umění být marxistou slovy a lokajem buržoasie skutky dělal Kautský od začátku války stále větší pokroky a dosáhl přímo virtuosity.

Ještě lépe se o tom každý přesvědčí, když prozkoumá, jak skvěle Kautský „vyložil“ Marxovo „slůvko“ o diktatuře proletariátu. Poslyšte:

„Marx pohřbichu opomněl podrobněji vyložit, jak si tuto diktaturu představuje...“ (To je veskrze proľhaná fráze renegáta, neboť Marx a Engels podali přímo celou řadu velmi podrobných komentářů, které bifloun marxismu Kautský úmyslně obchází.) ... „Slovo diktatura znamená doslova zrušení demokracie. Ale doslova znamená ovšem také samovládu jednotlivce, jenž není vázán žádnými zákony. Samovládu, která se liší od despotismu tím, že není myšlena jako stálé státní zřízení, nýbrž jako přechodné nouzové opatření.“

Výraz ‚diktatura proletariátu‘, tedy nikoli diktatura jednotlivce, ale jedné třídy, už sám vylučuje, že Marx měl při tom na mysli diktaturu v doslovném smyslu.

Marx zde mluvil nikoliv o *formě vládnutí*, ale o *stavu*, který nutně musí nastat všude, kde proletariát dobyl politickou moc. Již tím, že Marx měl za to, že v Anglii a v Americe může být přechod proveden klidně, tedy cestou demokratickou, je prokázáno, že zde neměl na mysli žádnou formu vládnutí“ (str. 20).

Úmyslně jsme nezkráceně ocitovali celou tuto úvahu, aby

čtenář mohl jasně vidět, jakými metodami operuje „theoretik“ Kautský.

Kautský se rozhodl přistoupit k otázce tak, že začal definicí „slova“ diktatura.

Dobrá. Každý má svaté právo přistoupit k otázce jakýmkoliv způsobem. Je jen třeba rozlišovat seriózní a poctivý způsob projednání otázky od nepoctivého. Kdo by to při daném způsobu projednání otázky mínil vážně, byl by povinen podat svou definici „slova“. Pak by otázka byla postavena jasně a přímo. Kautský to nedělá. „Slovo diktatura — píše — znamená doslova zrušení demokracie.“

Za prvé to není definice. Chce-li se Kautský vyhýbat tomu, podat definici pojmu diktatury, proč tedy zvolil tento způsob projednání otázky?

Za druhé je to zjevně nesprávné. Je v pořádku, mluví-li liberál o „demokracii“ vůbec. Marxista se nikdy nezapomene zeptat: „Pro kterou třídu?“ Každý na příklad ví — a „historik“ Kautský to ví také — že povstání nebo i silná vření mezi otroky ve starověku odhalovala rázem podstatu antického státu jako *diktatury otrokářů*. Rušila tato diktatura demokracii *mezi otrokáři*, demokracii pro otrokáře? Je všeobecně známo, že nikoli.

„Marxista“ Kautský pronesl úžasný nesmysl a nepravdu, neboť „zapomněl“ na třídní boj...

Aby z liberálního a nesprávného tvrzení Kautského bylo uděláno tvrzení marxistické a správné, je třeba říci: Diktatura nemusí znamenat zrušení demokracie pro třídu, která uskutečňuje tuto diktaturu nad ostatními třídami, znamená však nezbytně zrušení demokracie (nebo její velmi podstatné omezení, což je také jedna z forem zrušení) pro třídu, nad kterou nebo proti které je diktatura uskutečňována.

Kdyby však toto tvrzení bylo sebesprávnější, definici diktatury přesto nepodává.

Prozkoumejme tuto větu Kautského:

... „Ale toto slovo znamená doslova také samovládu jednotlivce, jenž není vázán žádnými zákony“...

Jako slepé štěně, jež namátkou tápe čumáčkem hned na tu,

hned na onu stranu, narazil zde Kautský bezděčně na jednu správnou myšlenku (a to, že diktatura je moc, která není vázána žádnými zákony), avšak definici diktatury přesto nepodal, a řekl kromě toho zřejmou historickou nepravdu, že prý diktatura znamená panství jednotlivce. To je nesprávné též gramaticky, neboť diktaturu může vykonávat jak hrstka lidí, tak oligarchie, tak i jedna třída atd.

Dále poukazuje Kautský na rozdíl mezi diktaturou a despotismem, ale třebaže jeho tvrzení je zřejmě nesprávné, nebudeme se jím zabývat, neboť se naprosto netýká otázky, o které pojednáváme. Jak známo, Kautský se velmi rád obrací od XX. století k století XVIII. a od XVIII. století k antickému starověku a doufáme, že německý proletariát, až dobude diktaturu, přihlédne k této jeho zálibě a udělá Kautského, řekněme, gymnasiijním profesorem dějin starověku. Utíkat od definice diktatury proletariátu mudrováním o despotismu je buď krajní hloupost, anebo zcela nemotorný trik.

Výsledkem je, že Kautský, když si záměnil dát se do rozprávky o diktatuře, napovídal mnoho vědomé nepravdy, ale definici nepodal! Každý se nemůže spolehnout na své rozumové schopnosti, mohl by se uchýlit k svému archivu a vyhledat v „kartotéce“ všechny případy, kdy Marx mluví o diktatuře. Pak by jistě dospěl buď k této, nebo v podstatě shodné definici:

Diktatura je moc, opírající se přímo o násilí, nevázaná žádnými zákony.

Revoluční diktatura proletariátu je moc dobytá a udržovaná násilím proletariátu nad buržoasií, moc nevázaná žádnými zákony.

A hle, právě tuto prostou pravdu, pravdu, která je jasná jako boží den každému uvědomělému dělníkovi (člověku z lidu, a nikoli příslušníku hořejší vrstvy maloburžoasní sebranky, podplacené kapitalisty, ke které patří sociál-imperialisté všech zemí), tuto pravdu, která je zřejmá každému příslušníku vykořisťovaných mas, bojujících za své osvobození, tuto pravdu, nespornou pro každého marxistu, je třeba „heverem vytahovat“ z veleučeneho pana Kautského. Čím to vysvětlit? — Duchem lokajství, kterým jsou prochnuti vůdcové II. Interna-

čtenář mohl jasně vidět, jakými metodami operuje „theoretik“ Kautský.

Kautský se rozhodl přistoupit k otázce tak, že začal definicí „slova“ diktatura.

Dobrá. Každý má svaté právo přistoupit k otázce jakým-koliv způsobem. Je jen třeba rozlišovat seriózní a poctivý způsob projednání otázky od nepoctivého. Kdo by to při daném způsobu projednání otázky mínil vážně, byl by povinen podat *svou definici* „slova“. Pak by otázka byla postavena jasně a přímo. Kautský to nedělá. „Slovo diktatura — píše — znamená doslova zrušení demokracie.“

Za prvé to není definice. Chce-li se Kautský vyhýbat tomu, podat definici pojmu diktatury, proč tedy zvolil tento způsob projednání otázky?

Za druhé je to zjevně nesprávné. Je v pořádku, mluví-li liberál o „demokracii“ vůbec. Marxista se nikdy nezapomene zeptat: „Pro kterou třídu?“ Každý na příklad ví — a „historik“ Kautský to ví také — že povstání nebo i silná vření mezi otroky ve starověku odhalovala rázem podstatu antického státu jako *diktatury otrokářů*. Rušila tato diktatura demokracii *mezi otrokáři*, demokracii pro otrokáře? Je všeobecně známo, že nikoli.

„Marxista“ Kautský pronesl úžasný nesmysl a nepravdu, neboť „zapomněl“ na třídní boj . . .

Aby z liberálního a nesprávného tvrzení Kautského bylo uděláno tvrzení marxistické a správné, je třeba říci: Diktatura nemusí znamenat zrušení demokracie pro třídu, která uskutečňuje tuto diktaturu nad ostatními třídami, znamená však nezbytně zrušení demokracie (nebo její velmi podstatné omezení, což je také jedna z forem zrušení) pro třídu, nad kterou nebo proti které je diktatura uskutečňována.

Kdyby však toto tvrzení bylo sebesprávnější, definici diktatury přesto nepodává.

Prozkoumejme tuto větu Kautského:

... „Ale toto slovo znamená doslova také samovládu jednotlivce, jenž není vázán žádnými zákony“ . . .

Jako slepé štěně, jež namátkou tápe čumáčkem hned na tu,

hned na onu stranu, narazil zde Kautský bezděčně na *jednu* správnou myšlenku (a to, že diktatura je moc, která není vázána žádnými zákony), avšak definici diktatury *přesto nepodal*, a řekl kromě toho zřejmou historickou nepravdu, že *prý* diktatura znamená panství jednotlivce. To je nesprávné též gramaticky, neboť diktaturu může vykonávat jak hrstka lidí, tak oligarchie, tak i jedna třída atd.

Dále poukazuje Kautský na rozdíl mezi diktaturou a despotismem, ale třebaže jeho tvrzení je zřejmě nesprávné, nebudeme se jím zabývat, neboť se naprosto netýká otázky, o které pojednáváme. Jak známo, Kautský se velmi rád obrací od XX. století k století XVIII. a od XVIII. století k antickému starověku a doufáme, že německý proletariát, až dobude diktaturu, přihlédne k této jeho zálibě a udělá Kautského, řekněme, gymnasiijním profesorem dějin starověku. Utíkat od definice diktatury proletariátu mudrováním o despotismu je buď krajní hloupost, anebo zcela nemotorný trik.

Výsledkem je, že Kautský, když si záměnil dát se do rozprávký o diktatuře, napovídal mnoho vědomé nepravdy, ale definici nepodal! Každý se nemůže spolehnout na své rozumové schopnosti, mohl by se uchýlit k svému archivu a vyhledat v „kartotéce“ všechny případy, kdy Marx mluví o diktatuře. Pak by jistě dospěl buď k této, nebo v podstatě shodné definici:

Diktatura je moc, opírající se přímo o násilí, nevázaná žádnými zákony.

Revoluční diktatura proletariátu je moc dobytá a udržovaná násilím proletariátu nad buržoasií, moc nevázaná žádnými zákony.

A hle, právě tuto prostou pravdu, pravdu, která je jasná jako boží den každému uvědomělému dělníkovi (člověku z lidu, a nikoli příslušníku hořejší vrstvy maloburžoasní sebranky, podplacené kapitalisty, ke které patří sociál-imperialisté všech zemí), tuto pravdu, která je zřejmá každému příslušníku vykořisťovaných mas, bojujících za své osvobození, tuto pravdu, nespornou pro každého marxistu, je třeba „heverem vytahovat“ z veleučeneho pana Kautského. Čím to vysvětlit? — Duchem lokajství, kterým jsou prochnuti vůdcové II. Interna-

cionály, kteří se stali odpornými sykofanty* ve službách buržoasie.

Zprvu si Kautský zafixloval, když řekl zřejmý nesmysl, že prý slovo diktatura znamená podle doslovného smyslu jedince diktátora, a potom — na základě tohoto triku! — prohlašuje, že u Marxe slova o diktatuře třídy tedy *nemají* doslovný smysl (nýbrž ten smysl, že diktatura znamená nikoli revoluční násilí, nýbrž „klidné dobytí většiny za buržoasní“ (!) demokracie).

Je prý třeba rozlišovat mezi „stavem“ a „formou vládnutí“. Obdivuhodně důmyslný rozdíl zcela toho druhu, jako kdybychom u člověka nerozumně uvažujícího rozlišovali mezi „stavem“ hlouposti a „formou“ jeho hlouposti.

Kautský *potřebuje* vykládat diktaturu jako „stav panství“ (tohoto výrazu doslova použil hned na další, 21. stránce), neboť pak *mizí revoluční násilí, mizí násilná revoluce*. „Stav panství“ je stavem, v kterém bývá libovolná většina za . . . „demokracie“. Tímto šejdířským hokusem pokusem *revoluce šťastně mizí*.

Ale trik je příliš nemotorný a Kautského nezachrání. Fakt, že diktatura předpokládá a znamená „stav“ renegátům nemilého *revolučního násilí* jedné třídy nad druhou, to je „šídlo, které v pytlí neutajíš“. Absurdnost rozlišování mezi „stavem“ a „formou vládnutí“ se projevuje jasně. Mluvit zde o formě vládnutí je dokonalá bláhovost, neboť každé dítě ví, že monarchie a republika jsou různé formy vládnutí. Pan Kautský potřebuje dokázat, že *obě* tyto formy vládnutí, tak jako všechny přechodné „formy vládnutí“ za kapitalismu, jsou pouze odrůdami *buržoasního státu*, t. j. *diktatury buržoasie*.

Mluvit o formách vládnutí je posléze nejen hloupé, nýbrž i nejapné falšování Marxe, jenž zde nad slunce jasněji mluví o formě nebo typu *státu*, a nikoli o formě vládnutí.

Proletářská revoluce je nemožná bez násilného rozmetání buržoasní státní mašinerie a bez nahrazení této mašinerie mašinerií *novou*, která podle Engelsových slov „není již státem ve vlastním smyslu“.

Kautský potřebuje, aby to všechno bylo zamlženo a zalháno — to potřebuje jeho renegátské stanovisko.

* *Sykofant* — řemeslný udavač. (Pozn. red.)

Podívejte se, k jak ubohým vytáčkám se uchyluje.

Vytáčka první:

„Již tím, že Marx měl za to, že v Anglii a v Americe může být přechod proveden klidně, tedy cestou demokratickou, je prokázáno, že neměl na mysli žádnou formu vládnutí“ . . .

Forma vládnutí tu nemá absolutně co dělat, neboť bývají monarchie, které nejsou typické pro buržoasní stát, které se na příklad vyznačují tím, že v nich není militarismus, a bývají republiky, které jsou pro buržoasní stát zcela typické, je v nich na př. militarismus a byrokracie. To je všeobecně známý historický a politický fakt a Kautskému se jej nepodaří zfalšovat.

Kdyby Kautský chtěl vážně a poctivě uvažovat, položil by si otázku: Existují historické zákony týkající se revoluce a nezajímají výjimky? A odpověděl by: Nikoli, takové zákony nejsou. Takové zákony mají na mysli toliko typické, toliko to, co Marx jednou nazval „ideálním“ ve smyslu průměrného, normálního, typického kapitalismu.

Dále. Existovalo v sedmdesátých letech něco, co z Anglie a Ameriky dělalo *v tomto směru* výjimku? Každému, kdo jen trochu zná požadavky vědy v oboru historických otázek, je jasné, že tuto otázku je nutno položit. Neučinit to by znamenalo falšovat vědu, zabývat se sofismaty. A jakmile je tato otázka postavena, nelze pochybovat o odpovědi: Revoluční diktatura proletariátu je *násilí* proti buržoasii; a nutnost tohoto násilí, jak Marx a Engels velmi podrobně a mnohokrát objasnili (zejména v „Občanské válce ve Francii“ a v předmluvě k ní), je způsobena *zvláště* tím, že existuje *militarismus a byrokracie*. Právě těchto institucí, právě v Anglii a v Americe, právě v sedmdesátých letech XIX. století, kdy Marx napsal svou přípomínku, *nebylo*. (Nyní však tyto instituce v Anglii i v Americe *jsou*.)

Kautský je nucen doslova na každém kroku švindlovat, aby zastřel své renegátství!

A všimněte si, jak zde bezděčně ukázal své oslí uši: napsal: „klidně“, t. j. *cestou demokratickou!*

Kautský, definuje diktaturu, se ze všech sil snažil zatajit čtenáři hlavní znak tohoto pojmu, a to: *revoluční násilí*. Ale nyní

vyšla pravda najevo: jde o protiklad mezi *klidným a násilným převratem*.

V tom to vězí. Všech vytáček, sofismat a šejdříských falsifikací potřebuje Kautský právě k tomu, aby se *mluvením přenesl přes násilnou revoluci*, aby zastřel, že se jí zřekl, že přešel k *liberální dělnické politice*, t. j. na stranu buržoasie. V tom to vězí.

„Historik“ Kautský falšuje dějiny tak nestydatě, že zapomíná na hlavní: předmonopolistický kapitalismus — který vrcholil právě v sedmdesátých letech XIX. století — se vyznačoval v důsledku svých základních *ekonomických* vlastností, které se projevil zvlášť typicky v Anglii a v Americe, poměrně největší mírumilovností a svobodomyšlností. Imperialismus však, t. j. monopolistický kapitalismus, který definitivně uzrál teprve ve XX. století, se podle svých základních *ekonomických* vlastností vyznačuje nejmenší mírumilovností a svobodomyšlností, největším a všeobecným rozvojem militarismu. Kdo si toho „nepovšimne“, když uvažuje, do jaké míry je klidný nebo násilný převrat typický nebo pravděpodobný, klesá na úroveň úplně tuctového lokaje buržoasie.

Vytáčka druhá: Pařížská komuna byla diktaturou proletariátu, byla však ustavena na základě *všeobecného* hlasovacího práva, aniž byla buržoasie zbavena volebního práva, tedy „*demokraticky*“. A Kautský jásá:

...„Diktatura proletariátu byla pro Marxe“ (nebo podle Marxe) „stavem, který nutně vyplývá z čisté demokracie, má-li proletariát většinu“ (bei überwiegendem Proletariat, str. 21).

Tento důvod Kautského je tak směšný, že opravdu pocituješ pravé „embarras des richesses“ (rozpaky z nadbytku námitek). Za prvé je známo, že elita, štáb a špičky buržoasie utekly z Paříže do Versailles. Ve Versailles byl „socialista“ Louis Blanc, což mimo jiné dokazuje nesprávnost tvrzení Kautského, že prý v Komuně byly „všechny směry“ socialismu. Což není směšné líčit rozkol pařížského obyvatelstva na dva mezi sebou bojující tábory, z nichž jeden soustředil veškerou bojechtivou, politicky aktivní buržoasii, jako „čistou demokracii“ se „všeobecným hlasovacím právem“?

Za druhé, Komuna bojovala proti Versailles jakožto dělnic-

ká vláda *Francie* proti vládě buržoasní. Co tu má dělat „čistá demokracie“ a „všeobecné hlasovací právo“, když o osudu *Francie* rozhodovala Paříž? Vycházel snad Marx ze zásad a praxe „čisté demokracie“, když soudil, že Komuna chybila, když nezabrala banku, patřící celé Francii?

Opravdu, je zřejmé, že Kautský píše v zemi, kde je „sborový“ smích policejně zakázán, neboť jinak by byl smíchem ubit.

Za třetí. Dovolím si uctivě připomenout panu Kautskému, jenž zná Marxe a Engelse nazpaměť, toto Engelsovo zhodnocení Komuny pod zorným úhlem... „čisté demokracie“:

„Viděli tito pánové (protiautoritáři) vůbec někdy revoluci? Revoluce je jistě nejautoritativnější věc, jaká jen může být. Revoluce je aktem, kterým jedna část obyvatelstva vnucuje svou vůli druhé části puškami, bajonety a děly, tedy prostředky velmi autoritativními. A strana, jež zvítězila, bývá nucena udržovat své panství hrůzou, kterou reakcionářům nahánějí její zbraně. Kdyby se byla Pařížská komuna neopírala o autoritu ozbrojeného lidu proti buržoasii, byla by se udržela déle než jeden den? Nemáme ji mopak pokárat za to, že používala této autority příliš málo?“*

Tady máte svou „čistou demokracii“! Jak by se byl Engels vysmál banálnímu šosákovi, „sociálnímu demokratovi“ (ve francouzském smyslu čtyřicátých let a v celoevropském smyslu let 1914—1918), jemuž by vůbec napadlo mluvit o „čisté demokracii“ ve společnosti rozdělené na třídy!

Dostí však. Vypočítat všechny jednotlivé nesmysly, ke kterým Kautský dospívá, je nemožné, neboť v každé jeho větě se rozevírá bezdná propast renegátství.

Marx a Engels co nejpodrobněji analysovali Pařížskou komunu a objasnili, že pokus *rozbít, rozmetat* „hotovou státní mašinerii“ byl její zásluhou. Marx a Engels pokládali tento závěr za tak důležitý, že *jedině* tuto korekturu vtělili r. 1872 do „zastaralého“ (místy) programu „Komunistického manifestu“**. Marx a Engels vysvětlili, že Komuna rušila armádu a

* Citát z Engelsova článku: „Über das Autoritätsprinzip (Dell' Autorità)“ — „Neue Zeit“, 1913—1914, sv. 1., str. 39. (Pozn. překl.)

** Lenin má na mysli toto místo z předmluvy k německému vydání „Manifestu komunistické strany“ z r. 1872: „...vzhledem k praktickým zkušenostem nejprve z únorové revoluce a ještě mnohem více z Pařížské komuny, kde měl proletariát po prvé v rukou dva měsíce politickou moc, je dnes tento program místy zastaralý. Zejména Pařížská komuna podala

byrokracii, že rušila *parlamentarismus*, že ničila „cizopasný nádor — stát“ atd., ale mudrc Kautský, natáhnuv si noční čepičku, přemílá to, co nesčíslněkrát říkali liberální profesoři — báchorky o „čisté demokracii“.

Nadarmo neřekla 4. srpna 1914 Rosa Luxemburgová, že německá sociální demokracie je nyní *páchnoucí mrtvolou*.

Vytáčka třetí:

„Mluvíme-li o diktatuře jako formě vládnutí, nemůžeme mluvit o diktatuře třídy. Neboť třída, jak jsme již poznamenali, může jenom panovat, a nikoli vládnout“... Vládnou přece „organisace“ nebo „strany“.

Pletete to, pane „konfusní rado“, nekřesťansky pletete! Diktatura není „formou vládnutí“, to je směšný nesmysl. Také Marx nemluví o formě vládnutí, nýbrž o formě nebo typu *státu*. To je docela a úplně něco jiného. Taktéž je naprosto nesprávné, že nemůže vládnout *třída*; takový nesmysl mohl říci jedině „parlamentní kretén“, jenž nevidí nic než buržoasní parlament a nepostřehuje nic kromě „vládnoucích stran“. Kterákoliv evropská země může posloužit Kautskému za příklad, že jí vládne panující *třída*, na př. feudální páni ve středověku, přes jejich nedostatečnou organisovanost.

Zavěr: Kautský znetvořil nejněslýchanějším způsobem pojem diktatury proletariátu a učinil z Marxe tuctového liberála, t. j. klesl sám na úroveň liberála, jenž žvaní banální fráze o „čisté demokracii“, zkrašluje a zatušovává třídní obsah *buržoasní demokracie* a ze všeho nejvíce se bojí *revolučního násilí*, používaného utiskovanou třídou. Když Kautský „vyložil“ pojem „revoluční diktatury proletariátu“ tak, že zmizelo revoluční násilí utiskované třídy nad utiskovateli, dosáhl na poli liberálního komolení Marxe světového rekordu. Renegát Bernstein se v porovnání s renegátem Kautským ukázal nemluvnětem.

důkaz, že dělnická třída nesmí jen prostě převzít hotový státní aparát a uvést jej do chodu pro své vlastní účely.“ (K. Marx, B. Engels: „Manifest komunistické strany“, Svoboda, 1949, str. 8.) (Pozn. překl.)

S otázkou, kterou Kautský tak bohapustě zamotal, je to ve skutečnosti takto:

Netropíme-li si posměch ze zdravého lidského rozumu a dějin, je jasné, že nelze mluvit o „čisté demokracii“, dokud existují různé *třídy*, nýbrž jen o *třídní demokracii*. (Mimochodem řečeno, „čistá demokracie“ je nejen *ignorantská* fráze, prozrazující nepochopení třídního boje i podstaty státu, nýbrž též trojnásob prázdná fráze, neboť v komunistické společnosti demokracie, přetvářejíc se a přeměňujíc ve zvyk, bude *odumírat*, nebude však nikdy „čistou“ demokracií.)

„Čistá demokracie“ je lživá fráze liberála, ohlupujícího dělníky. Dějiny znají buržoasní demokracii, která vystřídala feudalismus, a proletářskou demokracii, jež vystřídá demokracii buržoasní.

Věnuje-li Kautský bezmála několik desítek stran tomu, aby „dokázal“, že buržoasní demokracie je v porovnání se středověkem progresivní, že proletariát musí této demokracie bezpodmínečně využít v boji proti buržoasii, je to právě liberální zvanění, ohlupující dělníky. Nejen ve vzdělaném Německu, nýbrž i v nevzdělaném Rusku je to truismus*. Kautský prostě hází dělníkům „vědecký“ písek do očí, když vypravuje s vážnou tváří o Weillingovi, o jesuitech v Paraguayi a o mnoha jiných věcech, aby *obešel buržoasní* podstatu novodobé, t. j. *kapitalistické demokracie*.

Kautský přejímá z marxismu to, co je přijatelné pro liberály, pro buržoasii (kritika středověku, progresivní historická úloha kapitalismu vůbec a kapitalistické demokracie zvláště), a vykleštuje, zamlčuje a zatušovává v marxismu to, co je pro buržoasii *nepřijatelné* (revoluční násilí proletariátu proti buržoasii k jejímu zničení). Proto také Kautský, ať je jeho subjektivní přesvědčení jakékoliv, je, jak se ukazuje, v důsledku svého objektivního postavení nevyhnutelně lokajem buržoasie.

Buržoasní demokracie, která je velkým historickým pokro-

* *Truismus* — banální, obecná pravda. (Pozn. překl.)

byrokracii, že rušila *parlamentarismus*, že ničila „cizopasný nádor — stát“ atd., ale mudrc Kautský, natáhnuv si noční čepičku, přemílá to, co nesčíslněkrát říkali liberální profesoři — báchorky o „čisté demokracii“.

Nadarmo neřekla 4. srpna 1914 Rosa Luxemburgová, že německá sociální demokracie je nyní *páchnoucí mrtvolou*.

Vytáčka třetí:

„Mluvíme-li o diktatuře jako formě vládnutí, nemůžeme mluvit o diktatuře třídy. Neboť třída, jak jsme již poznamenali, může jenom panovat, a nikoli vládnout“... Vládnou přece „organisace“ nebo „strany“.

Pletete to, pane „konfusní rado“, nekřesťansky pletete! Diktatura není „formou vládnutí“, to je směšný nesmysl. Také Marx nemluví o formě vládnutí, nýbrž o formě nebo typu *státu*. To je docela a úplně něco jiného. Taktéž je naprosto nesprávné, že nemůže vládnout *třída*; takový nesmysl mohl říci jedině „parlamentní kretén“, jenž nevidí nic než buržoasní parlament a nepostřehuje nic kromě „vládnoucích stran“. Kterákoliv evropská země může posloužit Kautskému za příklad, že jí vládne panující *třída*, na př. feudální páni ve středověku, přes jejich nedostatečnou organisovanost.

Zavěr: Kautský znetvořil nejneslýchanějším způsobem pojem diktatury proletariátu a učinil z Marxe tuctového liberála, t. j. klesl sám na úroveň liberála, jenž žvaní banální fráze o „čisté demokracii“, zkrašluje a zatušovává třídní obsah *buržoasní demokracie* a ze všeho nejvíce se bojí *revolučního násilí*, používaného utiskovanou třídou. Když Kautský „vyložil“ pojem „revoluční diktatury proletariátu“ tak, že zmizelo revoluční násilí utiskované třídy nad utiskovateli, dosáhl na poli liberálního komolení Marxe světového rekordu. Renegát Bernstein se v porovnání s renegátem Kautským ukázal nemluvnětem.

důkaz, že dělnická třída nesmí jen prostě převzít hotový státní aparát a uvést jej do chodu pro své vlastní účely.“ (K. Marx, B. Engels: „Manifest komunistické strany“, Svoboda, 1949, str. 8.) (Pozn. překl.)

S otázkou, kterou Kautský tak bohapustě zamotal, je to ve skutečnosti takto:

Netropíme-li si posměch ze zdravého lidského rozumu a dějin, je jasné, že nelze mluvit o „čisté demokracii“, dokud existují různé *třídy*, nýbrž jen o *třídní demokracii*. (Mimochodem řečeno, „čistá demokracie“ je nejen *ignorantská* fráze, prozrazující nepochopení třídního boje i podstaty státu, nýbrž též trojnásob prázdná fráze, neboť v komunistické společnosti demokracie, přetvářejíc se a přeměňujíc ve zvyk, bude *odumírat*, nebude však nikdy „čistou“ demokracií.)

„Čistá demokracie“ je lživá fráze liberála, ohlupujícího dělníky. Dějiny znají buržoasní demokracii, která vystřídala feudalismus, a proletářskou demokracii, jež vystřídá demokracii buržoasní.

Věnuje-li Kautský bezmála několik desítek stran tomu, aby „dokázal“, že buržoasní demokracie je v porovnání se středověkem progresivní, že proletariát musí této demokracie bezpodmínečně využít v boji proti buržoasii, je to právě liberální žvanění, ohlupující dělníky. Nejen ve vzdělaném Německu, nýbrž i v nevzdělaném Rusku je to truismus*. Kautský prostě hází dělníkům „vědecký“ písek do očí, když vypravuje s vážnou tváří o Weillingovi, o jesuitech v Paraguayi a o mnoha jiných věcech, aby *obešel buržoasní* podstatu novodobé, t. j. *kapitalistické demokracie*.

Kautský přejímá z marxismu to, co je přijatelné pro liberály, pro buržoasii (kritika středověku, progresivní historická úloha kapitalismu vůbec a kapitalistické demokracie zvláště), a vykleštuje, zamlčuje a zatušovává v marxismu to, co je pro buržoasii *nepřijatelné* (revoluční násilí proletariátu proti buržoasii k jejímu zničení). Proto také Kautský, ať je jeho subjektivní přesvědčení jakékoliv, je, jak se ukazuje, v důsledku svého objektivního postavení nevyhnutelně lokajem buržoasie.

Buržoasní demokracie, která je velkým historickým pokro-

* *Truismus* — banální, obecná pravda. (Pozn. překl.)

ceauem nebo Renaudelem, platil bych panu Kautskému miliony, odměňoval bych ho jidášskými polibky, vynášel bych jej před dělníky, doporučoval bych „jednotu socialismu“ s tak „ctihodnými“ lidmi, jako je Kautský. Psát brožury proti diktatuře proletariátu, vyprávět o whigách a toryech v XVIII. století v Anglii, ujišťovat, že demokracie znamená „ochranu menšiny“, a mlčet o *násilnostech* proti internacionalistům v „demokratické“ republice americké — cožpak to nejsou lokajské úsluhy buržoasii?

Učený pan Kautský „zapomněl“ — asi náhodou — na „maličkost“: na to, že vládnoucí strana buržoasní demokracie poskytuje ochranu menšiny pouze druhé *buržoasní* straně, kdežto proletariátu se v každé *vážné, důležité a základní* otázce dostává místo „ochrany menšiny“ stanného práva nebo násilností. *Čím vyspělejší je demokracie, tím blíže má při každé hluboké politické roztržce, nebezpečné pro buržoasii, k násilnostem nebo občanské válce.* Tento „zákon“ buržoasní demokracie by učený pan Kautský mohl zjistit na Dreyfusově procesu* v republikánské Francii, na lynčování černochů a internacionalistů v demokratické republice americké, na příkladě Irska a Ulsteru v demokratické Anglii, na persekuci bolševiků a na pořádání pogromů proti nim v dubnu 1917 v demokratické republice ruské. Úmyslně volím příklady nejen z doby válečné, nýbrž i z doby před válkou, z doby míru. Nasládlý pan Kautský ráčí zavírat oči před těmito skutečnostmi XX. století, zato však vypráví dělníkům obdivuhodně nové, pozoruhodně zajímavé, neobyčejně poučné a neuvěřitelně důležité věci o whigách a toryech v XVIII. století.

Vezměte buržoasní parlament. Lze si představit, že vědátor Kautský nikdy neslyšel, jak si bursa a bankéři *tím více* podro-

* *Dreyfus* — důstojník francouzského generálního štábu, žid, odsouzený r. 1894 vojenským soudem k doživotnímu žaláři za zjevně falešné obvinění z velezrady. Socialisté a nejpokrokovější měšťácké demokratické živly ve Francii vyvolaly kampaň za revisi Dreyfusova případu pod heslem „pro nebo proti revisi“; ve skutečnosti probíhal tak boj mezi stoupcí republiky a monarchie. Pod tlakem veřejného mínění a v důsledku dlouho-trvajícího a úporného boje byl pak Dreyfus osvobozen a rehabilitován. (Pozn. překl.)

boji buržoasní parlamenty, *čím vyvinutější* je demokracie? Z toho nevyplývá, že nemá být využíváno buržoasního parlamentarismu (bolševici ho využili tak úspěšně jako snad žádná jiná strana na světě, neboť v letech 1912—1914 jsme dobyli ve IV. dnu celé dělnické kurie). Z toho však vyplývá, že jedině liberál může zapomínat na *dějinnou ohraničenost a podmíněnost* buržoasního parlamentarismu, jako na to zapomíná Kautský. I v nejdemokratičtějším buržoasním státu narážejí utiskované masy na každém kroku na nehorázný rozpor mezi *formální* rovností, kterou „demokracie“ kapitalistů hlásá, a mezi nesčetnými faktickými okleštěními a omezeními, která činí z proletářů *nómezdní otroky*. Právě tento rozpor otevírá masám oči na prohnitost, prohanost a licoměrnost kapitalismu. Agilátoři a propagátoři socialismu neustále odhalují masám právě tento rozpor, *aby je připravili k revoluci!* A když éra revoluce nastala, obrátil se k ní Kautský zády a začal opěvovat krásy umírající buržoasní demokracie.

Proletářská demokracie, jejíž jednou formou je sovětská moc, přinesla dosud na světě nevidané rozvinutí a rozšíření demokracie právě pro ohromnou většinu obyvatelstva, pro vykořisťované a pracující masy. Napsat celou knížku o demokracii, jako to udělal Kautský, jenž mluví na dvou stránkách o diktatuře a na několika desítkách stran o „čisté demokracii“ — a *nepostřehnout* to, znamená liberalisticky převrátit věc na dobro.

Vezměte zahraniční politiku. Ani v jedné, i v nejdemokratičtější buržoasní zemi se nedělá nic otevřeně. Všude jsou masy klamány, v demokratické Francii, ve Švýcarsku, v Americe i v Anglii stokrát víc a rafinovaněji než v jiných zemích. Sovětská moc strhla revoluční rukou roušku tajemství se zahraniční politiky. To Kautský nepostřehl, o tom mlčí, ačkoliv v epoše loupežných válek a tajných smluv o „rozdělení sfér vlivu“ (t. j. o rozdělení světa kapitalistickými lupiči) to má kardinální význam, neboť na tom závisí otázka míru, otázka života a smrti desetimilionů lidí.

Vezměte státní zřízení. Kautský se chytá „maličkostí“, dokonce i toho, že volby jsou „nepřímé“ (v sovětské ústavě), ale podstatu věci nevidí. *Třídní* podstatu státního aparátu,

slátní mašinerie nepostřehuje. V buržoasní demokracii *odstrkují* kapitalisté masy od účasti ve správě, od svobody shromažďovací, tiskové atd. tisícerými úskoky — tím obratnějšími a působivějšími, čím vyvinutější je „čistá“ demokracie. Sovětská moc *první* na světě (přesně řečeno druhá, jelikož totéž začala dělat Pařížská komuna) *přibírá* masy, a to *vykořisťované* masy, k správě. Pracujícím masám je tisícerými překážkami *znemožňována* účast v buržoasním parlamentě (který *nikdy neřeší* nejzávažnější otázky v buržoasní demokracii: o těch rozhoduje bursa a banky) a dělníci velmi dobře vědí a cítí, vidí a vycítují, že buržoasní parlament je *cizí* zřízení, *nástroj k potlačování* proletářů buržoasií, instituce nepřátelské třídy, vykořisťovatelské menšiny.

Sověty jsou bezprostřední organizací pracujících a vykořisťovaných mas samých; *usnadňují* jim, aby samy budovaly stát a všestranně, jak jen možno, jej spravovaly. Právě předvoj pracujících a vykořisťovaného lidu, městský proletariát, nabývá při tom té výhody, že je ve velikých podnicích nejlépe sjednocen: tam nejsnáze může volit a kontrolovat volby. Sovětská organizace samočinně *usnadňuje* sjednocení všech pracujících a vykořisťovaných mas kolem jejich předvoje, proletariátu. Starý buržoasní aparát — úřednictvo, výsady bohatství, buržoasního vzdělání, konexí a pod. (tyto skutečné výsady jsou tím rozmanitější, čím vyvinutější je buržoasní demokracie) — to všechno za sovětské organizace odpadá. Svoboda tisku přestává být pokrytectvím, neboť tiskárny a papír jsou odebrány buržoasii. Stejně je tomu s nejlepšími budovami, paláci, vilami a domy statkářů. Sovětská moc rázem odňala vykořisťovatelům tisíce a tisíce těchto nejlepších budov, a tím učinila shromažďovací právo mas milionkrát „demokratičtější“ — ono shromažďovací právo, bez něhož je demokracie klamem. Nepřímé volby do nelokálních, vyšších sovětů usnadňují svolávání sjezdů sovětů, činí *veškerý* aparát méně nákladným, pohyblivějším a pro dělníky i rolníky dostupnějším v době, kdy puls života rychle bije a kdy je třeba, aby bylo možné velmi rychle odvolat místního zástupce nebo jej poslat na všeobecný sjezd sovětů.

Proletářská demokracie je milionkrát demokratičtější než

kterákoliv buržoasní demokracie; vláda rad je milionkrát demokratičtější než nejdemokratičtější buržoasní republika.

Nepostřechnout to mohl buď jen vědomý sluha buržoasie, nebo člověk politicky naprosto mrtvý, který pro zaprášené buržoasní knihy nevidí skutečný život, člověk, který je veskrze prodchnut buržoasně demokratickými předsudky, a proto se objektivně stává lokajem buržoasie.

Nepostřechnout to mohl jedině člověk, jenž je neschopen *vytýčit otázku* s hlediska *utiskovaných* tříd.

Je snad na světě mezi nejdemokratičtějšími buržoasními zeměmi alespoň jedna země, v které by *průměrný, prostý* dělník, průměrný, prostý *zemědělský dělník* nebo venkovský poloproletář vůbec (t. j. příslušník utiskované masy, obrovské většiny obyvatelstva) požíval alespoň přibližně takové *svobody* k pořádání schůzí v nejlepších budovách, takové *svobody*, aby měl k vyjádření svých tužeb a k obhajobě svých zájmů největší tiskárny a nejlepší sklady papíru, takové *svobody*, aby mohl posílat k řízení státu a k „organizování“ státu lidi své třídy, jako je tomu v Sovětském Rusku?

Bylo by směšné i samo pomyslení, že by pan Kautský mohl v kterékoli zemi najít aspoň jednoho dělníka z tisíce informovaných průmyslových a zemědělských dělníků, který by nevěděl, jak odpovědět na tuto otázku. Dělníci celého světa, kteří se z buržoasních novin dovídají zlomky přiznané pravdy, instinktivně sympatisují se Sovětskou republikou právě proto, že v ní vidí *proletářskou* demokracii, *demokracii pro chudé*, a nikoli demokracii pro boháče, jakou je ve skutečnosti každá, i ta nejlepší buržoasní demokracie.

Námi vládou (a náš stát „organizují“) buržoasní úředníci, buržoasní poslanci, buržoasní soudci. To je prostá, samozřejmá a nesporná pravda, kterou znají ze své životní zkušenosti, kterou si uvědomují a vycítují každodenně deseti a stamiliony příslušníků utiskovaných tříd ve všech buržoasních zemích, i v zemích nejdemokratičtějších.

V Rusku byl však úřednický aparát úplně rozbit, nebyl z něho ponechán kámen na kameni, všichni bývalí soudci byli vyhnáni, buržoasní parlament byl rozehán — a právě dělníkům a rolníkům byl dán *mnohem dostupnější* zastupitelský orgán,

jejich sověty nahradily úředníky, čili *jejich* sověty byly dosazeny nad úředníky, *jejich* sověty byly pověřeny volit soudce. Už jen tento fakt stačí, aby se všechny utiskované třídy vyslovily pro sovětskou moc, t. j. pro danou formu diktatury proletariátu, která je milionkrát demokratičtější než nejdemokratičtější buržoasní republika.

Kautský nechápe tuto pravdu, srozumitelnou a zřejmou každému dělníkovi, neboť „zapomněl“, „odnaučil se“ ptát: demokracie *pro kterou třídu?* Uvažuje s hlediska „čisté“ (t. j. beztřídní? nebo mimotřídní?) demokracie. Argumentuje jako Shylock*: „libra masa“ a dost. Rovnost všech občanů – jinak není demokracie.

Je třeba se učeného Kautského, „marxisty“ a „socialisty“ Kautského zeptat:

Může být rovnost mezi vykořisťovaným a vykořisťovatelem?

Je to úžasné, je to neuvěřitelné, že je nutno klást takovou otázku při posuzování knihy ideového vůdce II. Internacionály. Ale „když ses dal na vojnu, musíš bojovat!“ Dal ses do psaní o Kautském, tedy vysvětlil vědátorovi, proč nemůže být rovnost mezi vykořisťovatelem a vykořisťovaným.

MŮŽE BÝT ROVNOST MEZI VYKOŘISTOVANÝM A VYKOŘISTOVATELEM?

Kautský uvažuje takto:

1. „Vykořisťovatelé tvořili vždy pouze nepatrnou menšinu obyvatelstva“ (str. 14 brožury Kautského).

To je nesporná pravda. Jak musíme usuzovat, vycházíme-li z této pravdy? Je možno usuzovat marxisticky, socialisticky; pak je třeba vzít za základ poměr vykořisťovaných k vykořisťovatelům. Je možno usuzovat liberalisticky, buržoasně demokracicky; pak je třeba vzít za základ poměr většiny k menšině.

Usuzujeme-li marxisticky, je třeba říci: vykořisťovatelé ne-

* *Shylock*, typ lichváře ze Shakespearova dramatu „Kupec Benátský“, (Pozn. překl.)

vyhnutelně činí ze státu (jde přece o demokracii, t. j. o jednu z forem státu) nástroj panství své třídy, vykořisťovatelů nad vykořisťovanými. Proto také demokratický stát, pokud existují vykořisťovatelé, panující nad většinou vykořisťovaných, bude nevyhnutelně demokracií pro vykořisťovatele. Stát vykořisťovaných se musí podstatně lišit od takového státu, musí být demokracií pro vykořisťované a musí *potlačovat vykořisťovatele*, avšak potlačování třídy znamená nerovnost této třídy, její vyloučení z „demokracie“.

Usuzujeme-li liberalisticky, je třeba říci: většina rozhoduje, menšina se podrobuje. Kdo se nepodrobí, budiž potrestán. To je vše. Uvažovat o třídním rázu státu vůbec a o „čisté demokracii“ zvláště, je zbytečné; k věci to nepatří, neboť většina je většina a menšina je menšina. Libra masa je libra masa a dost.

Právě tak usuzuje Kautský:

2. „Z jakých důvodů by mělo panství proletariátu nabývat a nevyhnutelně nabýt formy, která je neslučitelná s demokracií?“ (str. 21).

Následuje vysvětlení, že proletariát má na své straně většinu – vysvětlení velmi obšírné a velmi rozvláčné, i s citátem z Marxe, i s počtem hlasů v Pařížské komuně. Závěr:

„Režim, který je v masách tak hluboce zakořeněn, nemá nejmenší příčiny ukládat o demokracii. Nebude se vždy moci obejít bez násilí, v případech, kdy je používáno násilí, aby byla potlačena demokracie. Na násilí je možno odpovědět jen násilím. Avšak režim, který si je vědom, že má za sebou masy, se bude uchýlovat k násilí jen proto, aby *chránil* demokracii, a nikoli aby ji *ničil*. Takový režim by se dopustil přímo sebevraždy, kdyby chtěl odstranit svůj nejspolehlivější základ, všeobecné hlasovací právo, tento hluboký zdroj silné mravní autority“ (str. 22).

Vidíte: poměr vykořisťovaných k vykořisťovatelům z argumentace Kautského zmizel. Zbyla jen většina vůbec, menšina vůbec, demokracie vůbec, nám již známá „čistá demokracie“.

Povšimněte si, že se to tvrdí *ve spojitosti s Pařížskou komunou!* Pro názornost uvedeme, jak *ve spojitosti s Komunou* mluvil o diktatuře Marx a Engels!

Marx: ... „Nahrazují-li dělníci diktaturu buržoasie svou revoluční diktaturou ... aby potlačili odpor buržoasie, dávají státu revoluční a přechodnou formu...“

Engels: ... „Strana, jež (v revoluci) zvítězila, bývá nucena udržovat své panství hrůzou, kterou reakcionářům nahánějí její zbraně. Kdyby se byla Pařížská komuna neopírala o autoritu ozbrojeného lidu proti buržoasii, byla by se bývala udržela déle než jeden den? Nemáme ji naopak pokárat za to, že používala této autority příliš málo?“

Týž: „Jelikož stát je jen přechodným zařízením, kterého musíme použít v boji, v revoluci, k násilnému potlačení nepřátel, je čirým nesmyslem mluvit o ‚svobodném lidovém státě‘. Pokud proletariát ještě potřebuje stát, potřebuje ho nikoli v zájmu svobody, nýbrž v zájmu potlačení svých nepřátel; a jakmile je možno mluvit o svobodě, pak stát jako takový přestává existovat.“

Od Kautského je k Marxovi a Engelsovi tak daleko jako od země k nebi, jako od liberála k proletářskému revolucionáři. Čistá demokracie i pouhá „demokracie“, o které mluví Kautský, je jen přetlumočením téhož „svobodného lidového státu“, t. j. *čirým nesmyslem*. Kautský se s učeností nejučenějšího akademického hlupáka nebo s nevinností desetiletého děvčátka plá: Proč by bylo třeba diktatury, je-li zde většina? A Marx a Engels vysvětlují:

- Proto, aby byl potlačen odpor buržoasie,
- proto, aby byl reakcionářům nahnán strach,
- proto, aby byla udržena autorita ozbrojeného lidu proti buržoasii,
- proto, aby proletariát mohl násilím potlačit své nepřátele.

Kautský těmto vysvětlivkám nerozumí. Zamilovaný do „čistoty“ demokracie, nepostřehuje její buržoasní ráz, trvá „důsledně“ na tom, že většina, když už je většinou, nepotřebuje „potlačovat odpor“ menšiny, nepotřebuje ji „násilně potlačovat“ — že stačí potlačovat *jednotlivé případy*, v nichž byla přestoupena demokracie. Zamilován do „čistoty“ demokracie, dopouští se Kautský *bezděčně* téže maličké chyby, které se vždy dopouštějí všichni buržoasní demokraté: pokládá formální rovnost (za kapitalismu skrz naskrz lživou a pokryteckou) za rovnost faktickou! Maličkost!

Vykořisťovatel nemůže být roven vykořisťovanému.

Tato pravda, jakkoli je Kautskému nepříjemná, tvoří nejpodstatnější obsah socialismu.

Druhá pravda: skutečná, faktická rovnost není možná, dokud není úplně odstraněna jakákoliv možnost vykořisťování jedné třídy druhou.

Vykořisťovatele je možno rázem přemoci při zdařilém povstání v centru nebo při vzbouření vojska. Avšak kromě zcela vzácných a zvláštních případů není možno vykořisťovatele rázem vyhladit. Není možno rázem vyvlastnit všechny statkáře a kapitalisty poněkud větší země. Mimo to pouhé vyvlastnění jako právní nebo politický akt otázku naprosto neřeší, neboť je třeba fakticky *svrhnout* statkáře a kapitalisty, fakticky je *nahradit* jinou, dělnickou správou továren a statků. Nemůže být rovnosti mezi vykořisťovateli, kteří se během mnoha generací odlišili svým vzděláním, podmínkami blahobytného života a svými zvyky, a mezi vykořisťovanými, jejichž masa i v nejpokročilejších a nejdemokratičtějších buržoasních republikách je zdeptaná, nevzdělaná, nevědomá, zakřiknutá a roztržštěná. Ještě dlouhou dobu po převratu podporují vykořisťovatelé nezbytně řadu ohromných faktických výhod: mají ještě peníze (zrušit peníze rázem nelze), lečjaký movitý majetek, často značný, mají ještě styky, zručnost organizační a administrativní, znalost všech správních „tajemství“ (zvyklostí, metod, prostředků a možností), mají ještě vyšší vzdělání, blízké styky s technicky vyspělejším (měšťácky žijícím a myslícím) personálem, mají ještě nepoměrně velkou zběhlost ve vojenském umění (což je velmi důležité) atd. atp.

Jsou-li vykořisťovatelé poraženi jen v jedné zemi — a to je ovšem typický případ, neboť revoluce, současně provedená v několika zemích, je vzácnou výjimkou, zůstávají *přece jen silnějšími* než vykořisťovaní, neboť mezinárodní styky vykořisťovatelů jsou rozsáhlé. Fakt, že část vykořisťovaných nebo nejméně vyspělých středních rolníků a řemeslnických a jim podobných mas jde a je schopna jít s vykořisťovateli, byl prokázán dosud *všemi* revolucemi, i Komunou (neboť mezi Versailleskými vojsky — a na to „zapomněl“ velečený Kautský — byli i proletáři).

Předpokládat za takového stavu, že za revoluce, jen trochu hlubší a vážnější rozhoduje pouhý poměr většiny k menšině, je největší tupohlavost, nejhloupější předsudek tuctového libe-

Marx: ... „Nahrazují-li dělníci diktaturu buržoasie svou revoluční diktaturou ... aby potlačili odpor buržoasie, dávají státu revoluční a přechodnou formu...“

Engels: ... „Strana, jež (v revoluci) zvítězila, bývá nucena udržovat své panství hrůzou, kterou reakcionářům nahánějí její zbraně. Kdyby se byla Pařížská komuna neopírala o autoritu ozbrojeného lidu proti buržoasii, byla by se bývala udržela déle než jeden den? Nemáme ji naopak pokárat za to, že používala této autority příliš málo?“

Týž: „Jelikož stát je jen přechodným zařízením, kterého musíme použít v boji, v revoluci, k násilnému potlačení nepřátel, je čirým nesmyslem mluvit o ‚svobodném lidovém státě‘. Pokud proletariát ještě potřebuje stát, potřebuje ho nikoli v zájmu svobody, nýbrž v zájmu potlačení svých nepřátel; a jakmile je možno mluvit o svobodě, pak stát jako takový přestává existovat.“

Od Kautského je k Marxovi a Engelsovi tak daleko jako od země k nebi, jako od liberála k proletářskému revolucionáři. Čistá demokracie i pouhá „demokracie“, o které mluví Kautský, je jen přetlumočením téhož „svobodného lidového státu“, t. j. *čirým nesmyslem*. Kautský se s učeností nejučenějšího akademického hlupáka nebo s nevinností desetiletého děvčátka ptá: Proč by bylo třeba diktatury, je-li zde většina? A Marx a Engels vysvětlují:

- Proto, aby byl potlačen odpor buržoasie,
- proto, aby byl reakcionářům nahnán strach,
- proto, aby byla udržena autorita ozbrojeného lidu proti buržoasii,
- proto, aby proletariát mohl násilím potlačit své nepřátele.

Kautský těmto vysvětlivkám nerozumí. Zamilovaný do „čistoty“ demokracie, nepostřehuje její buržoasní ráz, trvá „důsledně“ na tom, že většina, když už je většinou, nepotřebuje „potlačovat odpor“ menšiny, nepotřebuje ji „násilně potlačovat“ — že stačí potlačovat *jednotlivé případy*, v nichž byla přestoupena demokracie. Zamilován do „čistoty“ demokracie, dopouští se Kautský *bezděčně* téže maličké chyby, které se vždy dopouštějí všichni buržoasní demokraté: pokládá formální rovnost (za kapitalismu skrz naskrz lživou a pokryteckou) za rovnost faktickou! Maličkost!

Vykořisťovatel nemůže být roven vykořisťovanému.

Tato pravda, jakkoli je Kautskému nepřijemná, tvoří nejpodstatnější obsah socialismu.

Druhá pravda: skutečná, faktická rovnost není možná, dokud není úplně odstraněna jakákoliv možnost vykořisťování jedné třídy druhou.

Vykořisťovatele je možno rázem přemoci při zdařilém povstání v centru nebo při vzbouření vojska. Avšak kromě zcela vzácných a zvláštních případů není možno vykořisťovatele rázem vyhladit. Není možno rázem vyvlastnit všechny statkáře a kapitalisty poněkud větší země. Mimo to pouhé vyvlastnění jako právní nebo politický akt otázku naprosto neřeší, neboť je třeba fakticky *svrhnout* statkáře a kapitalisty, fakticky je *nahradit* jinou, dělnickou správou továren a statků. Nemůže být rovnosti mezi vykořisťovateli, kteří se během mnoha generací odlišili svým vzděláním, podmínkami blahobytného života a svými zvyky, a mezi vykořisťovanými, jejichž masa i v nejpokročilejších a nejdemokratičtějších buržoasních republikách je zdeptaná, nevzdělaná, nevědomá, zakřiknutá a roztržštěná. Ještě dlouhou dobu po převratu podporují vykořisťovatelé nezbytně řadu ohromných faktických výhod: mají ještě peníze (zrušit peníze rázem nelze), leccjaký movitý majetek, často značný, mají ještě styky, zručnost organizační a administrativní, znalost všech správních „tajemství“ (zvyklostí, metod, prostředků a možností), mají ještě vyšší vzdělání, blízké styky s technicky vyspělejšími (měšťácky žijícím a myslícím) personálem, mají ještě nepoměrně velkou zběhlost ve vojenském umění (což je velmi důležité) atd. atp.

Jsou-li vykořisťovatelé poraženi jen v jedné zemi — a to je ovšem typický případ, neboť revoluce, současně provedená v několika zemích, je vzácnou výjimkou, zůstávají *přece jen silnějšími* než vykořisťovaní, neboť mezinárodní styky vykořisťovatelů jsou rozsáhlé. Fakt, že část vykořisťovaných nebo nejméně vyspělých středních rolníků a řemeslnických a jim podobných mas jde a je schopna jít s vykořisťovateli, byl prokázán dosud *všemi* revolucemi, i Komunou (neboť mezi Versailleskými vojsky — a na to „zapomněl“ veleučení Kautský — byli i proletáři).

Předpokládat za takového stavu, že za revoluce, jen trochu hlubší a vážnější rozhoduje pouhý poměr většiny k menšině, je největší tupohlavost, nejhloupější předsudek tuctového libe-

rála, je to *klamání mas*, zatajování zjevné dějinné pravdy masám. Tato dějinná pravda tkví v tom, že *zpravidla* při každé hluboké revoluci vykořisťovatelé, kteří po celou řadu let podržují nesmírné faktické výhody nad vykořisťovanými, kládou *dlouhý, úporný a zoufalý* odpor. Nikdy — leda snad v sladounké fantasii sladoučkého hlupáčka Kautského — vykořisťovatelé se nepodrobí rozhodnutí většiny vykořisťovaných, aniž před tím, v poslední zoufalé bitvě, v mnohých bitvách vyzkoušejí svou převahu.

Přechod od kapitalismu ke komunismu je celá dějinná epocha. Dokud tato epocha neskončí, nevyhnutelně zbývá vykořisťovatelům naděje na restauraci, a tato *naděje* se pak mění v *pokusy* o restauraci. A po první vážné porážce se vrhají svržením vykořisťovatelé — kterým ani nenapadlo, že budou svrženi, kteří v to nevěřili, ba ani v myšlenkách to nepřipouštěli — se zdesateronásobenou energií, se zběsilou vášnivostí, se stokrát větší nenávistí do boje za znovudobytí ztraceného „ráje“, který jim byl vzat, za své rodiny, které žily tak sladce a které nyní „sprostá luza“ přivádí na mizinu a odsuzuje k bídě (nebo k „sprosté“ práci...). A za kapitalistickými vykořisťovateli se belhá široká masa maloměšřáctva, o kterém desetiletí dějinných zkušeností ve všech zemích dosvědčují, že se kymácí a kolísá, dnes jde s proletariátem, zítra se leká těžkostí převratu, upadá v paniku při první porážce nebo poloviční porážce dělnictva, je nervosní, pobíhá sem a tam, fňuká, přebíhá z tábora do tábora... jako naši menševici a eseři.

A za tohoto stavu věcí v období zoufalé, zostřené války, kdy dějiny stavějí na pořad dne otázky bytí či nebytí staletých a tisíciletých výsad, rozumovat o většině a menšině, o čisté demokracii, o zbytečnosti diktatury, o rovnosti mezi vykořisťovatelem a vykořisťovaným — k tomu je zapotřebí bezmezných tuposti, k tomu je třeba úžasného šosáctví!

Ale desetiletí poměrně „klidného“ kapitalismu let 1871 až 1914 nahromadila v socialistických stranách, přizpůsobujících se oportunistu, Augiášovy chlěvy šosáctví, omezenosti a renegátství...

Čtenář si pravděpodobně všiml, že Kautský v uvedeném již citátu, který jsme převzali z jeho knihy, mluví o úkladech proti všeobecnému hlasovacímu právu (nazývá je — mimochodem řečeno — hlubokým zdrojem silné morální autority, kdežto Engels se zřetelem na tutéž Pařížskou komunu a se zřetelem na tutéž otázku diktatury mluví o autoritě ozbrojeného lidu proti buržoasii; je poučné porovnat názor šosákův na „autoritu“ s názorem revolucionářovým...).

Je třeba poznamenat, že otázka zbavení vykořisťovatelů volebního práva je otázkou *čistě ruskou*, a nikoli otázkou diktatury proletariátu vůbec. Kdyby byl Kautský bez jakéhokoli pokrytectví nazval svou brožuru: „Proti bolševikům“, pak by se tento název s obsahem brožury shodoval a Kautský by měl právo mluvit přímo o hlasovacím právu. Ale Kautský chtěl vystoupit na scénu především jako „theoretik“. Nazval svou brožuru „Diktatura proletariátu“ *vůbec*. Mluví o sovětech a o Rusku speciálně teprve v druhé části brožury, počínaje V. kapitolou. Ale v první části brožury (z které jsem také převzal citát) pojednává o *demokracii* a *diktatuře vůbec*. Jakmile Kautský začal mluvit o volebním právu, *prozradil se* jako protibolševický polemik, *jenž si ani za mák neváží theorie*. Neboť theorie, t. j. uvažování o všeobecných (a nikoli speciálně národních) třídních základech demokracie a diktatury, se musí zabývat nikoli speciální otázkou, na př. otázkou volebního práva, nýbrž otázkou všeobecnou: může-li být demokracie v historickém období svržení vykořisťovatelů a nahrazení jejich státu státem vykořisťovaných *zachována i pro boháče, i pro vykořisťovatele*.

Tak a jenom tak může posuzovat věc theoretik.

Známe příklad Komuny, známe všechny výroky zakladatelů marxismu o Komuně a výroky pojící se ke Komuně. Na základě tohoto materiálu jsem rozebíral na př. otázku demokracie a diktatury ve své brožuře „Stát a revoluce“, kterou jsem napsal před říjnovým převratem. O omezení volebního práva *jsem neřekl slova*. Také dnes je třeba říci, že otázka omezení volebního práva je zvláštní otázkou určité země, nikoli však všeobecnou otázkou diktatury. Otázku omezení volebního práva musíme začít zkoumat teprve tehdy, když zkoumáme *zvlášť-*

ní podmínky ruské revoluce a zvláštní cestu jejího vývoje. V dalším výkladu tak také učiníme. Bylo by však chybou předem se zaručovat, že bezpodmínečně všechny nastávající proletářské revoluce v Evropě, nebo většina z nich, přinesou omezení volebního práva pro buržoasii. Možná, že se tak stane. Po válce a po zkušenostech ruské revoluce je pravděpodobné, že se tak stane, není to však pro uskutečnění diktatury *nevyhnutelné*, není to *nezbytný* znak logického pojmu diktatury, není to *nezbytná* podmínka historického a třídního pojmu diktatury.

Nezbytným znakem, nutnou podmínkou diktatury je *násilné* potlačení vykořisťovatelů jako *třídy*, a tudíž *porušení* „čisté demokracie“, t. j. rovnosti a svobody, *se zřetelem* k této *třídě*.

Tak a jenom tak může být otázka položena theoreticky. A Kautský tím, že otázku takto nepoložil, dokázal, že vystupuje proti bolševikům nikoli jako theoretik, nýbrž jako sykotant ve službách oportunistů a buržoasie.

V kterých zemích, při jakých národních zvláštnostech toho nebo onoho kapitalismu bude použito (výhradně nebo převážně) toho nebo onoho omezení a okleštění demokracie ve vztahu k vykořisťovatelům, závisí na národních zvláštnostech toho nebo onoho kapitalismu, té nebo oné revoluce. Theoreticky stojí otázka jinak, stojí takto: Je možná diktatura proletariátu *bez porušení demokracie* ve vztahu k třídě *vykořisťovatelů*?

Právě tuto, theoreticky jediné důležitou a podstatnou otázku Kautský obešel. Uvedl všemožné citáty z Marxe a Engelse, *kromě těch*, které se vztahují k dané otázce a které jsem uvedl výše.

Kautský se rozpovídal o všem možném, o všem, co je přijatelné pro liberály a buržoasní demokraty, co nevybočuje z jejich okruhu myšlení — jen ne o hlavní věci, jen ne o tom, že proletariát nemůže zvítězit, *nepotlačí-li odpor* buržoasie, *nepotlačí-li násilím své nepřátele*, jenom ne o tom, že kde je „násilné potlačení“, kde není „svobody“, tam *není samozřejmě demokracie*.

To Kautský nepochopil.

Přejdeme ke zkušenostem ruské revoluce a k rozkolu mezi Sověty a Ústavodárným shromážděním, který vedl k rozpuštění Ústavodárného shromáždění a k zbavení buržoasie volebního práva.

SOVĚTY SE NESMĚJÍ PŘEMĚNIT VE STÁTNÍ ORGANISACE

Sověty jsou ruskou formou proletářské diktatury. Kdyby marxisticky theoretik, jenž píše o diktatuře proletariátu, tento zjev skutečně zkoumal (a neopakoval maloměšťácké lamelace proti diktatuře, jako to dělá Kautský, notující si menševické melodie), pak by takový theoretik podal všeobecnou definici diktatury, potom by prozkoumal její zvláštní, národní formu, t. j. sověty, a kritisoval by je jako jednu z forem diktatury proletariátu.

Je pochopitelné, že od Kautského po jeho liberálním „zpracování“ Marxova učení o diktatuře není možno očekávat něco seriosního. Je však nanejvýš poučné prozkoumat, jak přistoupil k otázce, co jsou sověty, a jak tuto otázku vyřešil.

Sověty — píše, vzpomíná na jejich vznik r. 1905 — vytvořily takovou „formu proletářské organizace, která byla nejobšáhlejší (umfassendste), neboť zahrnovala všechny námezdní dělníky“ (str. 31). Roku 1905 byly sověty jen místními korporacemi, roku 1917 se staly organizací celoruskou.

„Již dnes — pokračuje Kautský — má sovětská organizace za sebou velikou a slavnou historii. A před sebou má historii ještě slavnější, a to nejen v Rusku samém. Všude se ukazuje, že proti obrovským silám, kterými finanční kapitál disponuje hospodářsky i politicky, dřívější metody hospodářského a politického boje proletariátu nedostačují“ (versagen; tento německý výraz je o něco silnější než „nedostačují“ a o něco slabší než „jsou bezmocné“). „Nelze se jich vzdát, jsou nezbytné v normálních dobách, ale časem se ocítají před úkoly, které nejsou s to splnit, kdy jediné sjednocení všech politických i hospodářských mocenských prostředků dělnické třídy slibuje úspěch“ (str. 32).

Dále následuje úvaha o masové stávce a o tom, že „odborová byrokracie“, stejně nutná jako odborová organizace, „se

nehodí k vedení oněch mohutných třídních bojů, které se stále více stávají znamením doby...“

... „Sovětská organisace, — dovozuje Kautský, — je tedy jedním z nejdůležitějších zjevů naší doby. Je naděje, že nabude rozhodujícího významu ve velikých rozhodujících zápasech mezi kapitálem a prací, kterým jdeme vstříc.

Smíme však žádat na sovětech ještě něco víc? Bolševici, kteří po listopadové (podle nového kalendáře; podle našeho: říjnové) revoluci 1917 získali dohromady s levými sociálními revolucionáři většinu v ruských sovětech dělnických zástupců, přešli po rozehnutí Ústavodárného shromáždění k tomu, že ze sovětu, který byl do té doby *bojovou organizací jedné třídy*, učinili *organisaci státní*. Zrušili demokracii, kterou vydobyl ruský lid v březnové (podle nového kalendáře; podle našeho: únorové) revoluci. V souhlase s tím se bolševici přestali nazývat *sociálními demokraty*. Nazývají se *komunisty*“ (str. 33, podtrženo Kautským).

Kdo zná ruskou menševickou literaturu, hned vidí, jak Kautský otrocky kopíruje Martova, Axelroda, Steina a spol. A to „otrocky“, neboť až do směšnosti překrucuje fakta, aby vyhověl menševickým předsudkům. Kautský se na příklad nevynasnažil, aby se dal zpravit svými informátory typu berlínského Steina nebo štokholmského Axelroda o tom, *kdy* se začalo jednat o přejmenování bolševiků na komunisty a o významu sovětů jako státních organisací. Kdyby si byl Kautský opatřil tuto prostou informaci, nebyl by napsal tyto směšné řádky, neboť obě tyto otázky uvedli na přetřes bolševici *v dubnu 1917*, na př. v mých „thesích“ ze 4. dubna 1917, t. j. *dávno před* Říjnovou revolucí 1917 (nemluvím už o rozehnutí Ústavodárného shromáždění 5. ledna 1918).

Ale Kautského úvaha, kterou jsem zde nezkráceně uvedl, je *jádrem* celé otázky sovětů. Jádro této otázky tkví právě v tom, zda sověty mají usilovat, aby se staly státními organisacemi (bolševici v dubnu 1917 razili heslo: „Všechnu moc sovětům!“ a také na konferenci bolševické strany v témže dubnu 1917 prohlásili, že se nespokojují s buržoasní parlamentní republikou, nýbrž požadují dělnicko-rolnickou republiku typu Komuny nebo typu Sovětů) — *nebo* o to usilovat nemají, moc přejímat nemají, státními organisacemi se stát nemají, nýbrž mají zůstat „bojovými organisacemi“ jedné „třídy“ (jak se vyjadřoval Martov, zastíraje pěkně svým zbožným přáním fakt, že

sověty, dokud byly vedeny menševiky, byly *nástrojem, kterým si buržoasie podřizovala dělnictvo*).

Kautský otrocky papouškoval Martovova slova, převzal při tom *sem tam něco* z theoretického sporu bolševiků s menševiky a přenesl to nekriticky a beze smyslu na všeobecně theoretickou, všeobecně evropskou půdu. Vzešla z toho taková slátanina, že by u každého uvědomělého ruského dělníka, kdyby si přečetl uvedenou úvahu Kautského, vzbudila homérský smích.

Stejně se vysmějí Kautskému všichni evropští dělníci (kromě hrstky zarytých sociál-imperialistů), až jim vysvětlíme, oč jde.

Kautský prokázal Martovovi špatnou službu, když Martovu chybu neobyčejně názorně rozvedl ad absurdum. Vždyť pohleďte, co z toho u Kautského vzešlo.

Sověty zahrnují všechny námezdní dělníky. Proti finančnímu kapitálu dřívější metody hospodářského a politického boje proletariátu nedostačují. Sověty očekává veliká úloha nejen v Rusku. Budou mít rozhodující úlohu ve velkých rozhodujících zápasech mezi kapitálem a prací v Evropě. To praví Kautský.

Dobrá. „Rozhodující zápasy mezi kapitálem a prací“, což nerozřeší otázku, která z těchto tříd vybojuje státní moc?

Co vás to napadá. Chraň bůh!

V „rozhodujících“ zápasech se korporace, zahrnující všechny námezdní dělníky, *nesmějí stát státní organisací!*

A co je stát?

Stát není nic jiného než mašinerie k potlačení jedné třídy druhou.

Tedy utiskovaná třída, předvoj veškerého pracujícího a vykořisťovaného lidu v novodobé společnosti, má usilovat o „rozhodující zápasy mezi kapitálem a prací“, *avšak nesmí se dotknout* mašinerie, s jejíž pomocí kapitál zotročuje práci! — *Nesmí rozbít* tuto mašinerii! — *Nesmí své všeobšáhle organisace využít k potlačení vykořisťovatelů!*

Výborně, pane Kautský, velkolepě! „My“ akceptujeme třídní boj, tak jak jej akceptují všichni liberálové, t. j. bez svržení buržoasie...

Právě tady vychází jasně najevo, že se Kautský nadobro rozešel jak s marxismem, tak se socialismem. Je to fakticky pře-

chod na stranu buržoasie, která je ochotna přistoupit na všechno možné, kromě toho, aby se organizace třídy, kterou utiskuje, přeměnily v organizace státní. Zde se už Kautskému nikterak nepodaří zachránit své vše smířující stanovisko, které se frázemi přenáší přes všechny hluboké rozpory.

Buď Kautský odmítá jakékoli převzetí státní moci dělnickou třídou, anebo připouští, aby dělnická třída převzala starou, buržoasní státní mašinerii, ale za žádných okolností nesouhlasí s tím, aby ji rozmetala, rozbila a nahradila státní mašinerií novou, proletářskou. Ať Kautského úvahu „vykládáme“ a „objasňujeme“ jakkoli, v obou případech je jasné, že se rozešel s marxismem a přešel na stranu buržoasie.

Marx již v „Komunistickém manifestu“, když mluvil o tom, jaký stát potřebuje dělnická třída, až zvítězí, napsal: „Stát, t. j. proletariát, zorganizovaný jako panující třída“. Nyní přichází člověk s nárokem, že je ještě nadále marxistou, a prohlašuje, že proletariát, jenž je do jednoho zorganizován a svádí „rozhodující zápas“ proti kapitálu, *nesmí* učinit ze své třídní organizace organizaci státní. „Pověrečnou víru ve stát“, o které Engels psal r. 1891, že v Německu „přešla do obecného vědomí buržoasie, ba dokonce mnoha dělníků“ — tu zde dal najevo Kautský. Bojujte, dělníci — „souhlasí“ náš šošák (s tím „souhlasí“ i měšťák, poněvadž dělníci tak jako tak bojují a je nutno myslet jedině na to, jak by bylo možno ulomit hrot jejich meče) — bojujte, ale *neopovažujte se zvítězit!* Neničte státní mašinerii buržoasie, nenahrazujte buržoasní „státní organizaci“ „státní organizací“ proletářskou.

Kdo se vážně hlásil k marxistickému názoru, že stát není nic jiného než mašinerie k potlačování jedné třídy druhou, kdo alespoň trochu promyslel tuto pravdu, nemohl by nikdy dospět k takovému nesmyslu, že z proletářských organizací, schopných zdolat finanční kapitál, se nesmějí stát státní organizace. Právě v tomto bodě se ukázal jako maloměšťák, pro něhož je stát „přece jen“ něčím mimotřídním nebo nadtřídním. Proč má být vlastně dovoleno proletariátu, „jedné třídě“, aby svedl rozhodující zápas proti kapitálu, panujícímu nejen nad proletariátem, nýbrž nad veškerým lidem, nad všemi středními vrstvami, nad veškerým rolnictvem — a proč nemá být

dovoleno proletariátu, „jedné třídě“, aby ze své organizace učinil organizaci státní? Proto, poněvadž maloměšťák *se bojí* třídního boje a nerozvádí jej do konce, *v to nejdůležitější*.

Kautský se naprosto zapletl a úplně demaskoval. Všimněte si sám doznal, že Evropa jde vsřích rozhodujícím zápasům mezi kapitálem a prací a že dřívější metody hospodářského a politického boje proletariátu nedostačují. A tyto metody tkvěly právě ve využívání *buržoasní* demokracie. Tedy?...

Kautský se zalekl domyslit, co z toho vyplývá.

... Tedy jedině reakcionář, nepřítel dělnické třídy, sluha buržoasie se může dnes rozplývat o krásách buržoasní demokracie a žvanit o čisté demokracii, obracet se čelem k minulosti, která se přežila. Buržoasní demokracie *byla* progresivní v porovnání se středověkem a bylo jí třeba využít. Ale dnes dělnické třídy *nestačí*. Dnes je třeba dívat se nikoli zpět, nýbrž vpřed, usilovat o nahrazení buržoasní demokracie demokracií *proletářskou*. A jestliže přípravná práce k proletářské revoluci, školení a formování proletářské armády bylo možné (a nutné) *v rámci* buržoasné demokratického státu, pak je zrádcem proletářské věci a renegátem ten, kdo omezuje proletariát na tento rámec v době, kdy došlo k „rozhodujícím zápasům“.

Kautský se dostal zvláště komicky do úzkých, neboť papouškoval Martovovův závěr a *nepostřehl přitom*, že tento závěr se u Martova opírá *o jiný závěr*, který u Kautského chybí! Martov praví (a Kautský po něm opakuje), že Rusko není ještě zralé pro socialismus, z čehož samozřejmě vyplývá: je ještě předčasně přeměňovat sověty z orgánů boje ve státní organizace (čili: vhodné je přeměňovat sověty za pomoci menševických vůdců v orgány, jejichž prostřednictvím si imperialistická buržoasie *podřizuje* dělnictvo). Kautský přece *nemůže* říci přímo, že Evropa není zralá pro socialismus. Kautský napsal roku 1909, dokud ještě nebyl renegátem, že dnes se není třeba obávat *předčasně* revoluce a že ten, kdo by se ze strachu před porážkou zřekl revoluce, by byl zrádcem. Kautský se neodvažuje utéci od tohoto výroku *přímo*. A z toho vyplývá takový nesmysl, který plně odhaluje veškerou hloupost a zbabělost maloměšťákovu: na jedné straně je Evropa zralá pro socialismus a spěje k rozhodujícím zápasům mezi prací a kapitálem

— a na druhé straně *nesmí být z bojové organisace* (t. j. tvořící se, rostoucí a sílící v boji), z organisace proletariátu, předvoje a organisátora, vůdce utiskovaných, učiněna organisace státní!

Myšlenka, že sověty jsou nezbytné jako bojová organisace, že se však nesmí přeměňovat v státní organisace, je s hlediska praktické politiky ještě nekonečně nesmyslnější než theoreticky. Dokonce i v klidných dobách, kdy není revoluční situace, vzbuzuje masový boj dělnictva proti kapitalistům, na př. masové stávky, na obou stranách strašlivé rozhořčení, dodává boji neobyčejnou vášnivost a způsobuje, že buržoasie ustavičně zdůrazňuje, že je a chce zůstat „pánem domu“ atp. A v době revoluce, kdy politický život je v plném varu, dospěje taková organisace jako sověty, zahrnující *všechny* dělníky *všech* průmyslových odvětví, dále *všechny* vojáky a všecko pracující a chudé obyvatelstvo — dospěje taková organisace sama sebou, v průběhu boje, prostou „logikou“ náporu a obrany nevyhnutelně k tomu, že vyžene otázku *na ostří nože*. Pokus zaujmout stanovisko středu, „smířit“ proletariát s buržoasií, je tupohlavost a uboze zkrachuje: tak tomu bylo v Rusku s propagandou Martovovou a ostatních menševiků, tak tomu bude nevyhnutelně i v Německu a v jiných zemích, rozvinou-li se sověty jen poněkud šíře a podaří-li se jim sjednotit se a upevnit. Radit sovětům: bojujte, ale sami nepřejímejte veškerou státní moc, nechtějte se stát státními organisacemi, znamená hlásat spolupráci tříd a „sociální mír“ proletariátu s buržoasií. Pouhá myšlenka, že by takové stanovisko mohlo v urputném boji vést k něčemu jinému než k hanebnému bankrotu, je směšná. Věčným osudem Kautského je sedět na dvou židlích. Tváří se, jako by v theorii v ničem nesouhlasil s oportunisty, ve skutečnosti však s nimi *v praxi* ve všem podstatném (t. j. ve všem, co se týká revoluce) souhlasí.

Důzka Ústavodárného shromáždění a jeho rozehnutí bolševiky je jádrem celé brožury Kautského. K této otázce se ustavičně vrací. Celé dílo ideového vůdce II. Internacionály je přeplněno poukazy, že bolševici „zničili demokracii“ (viz výše v jednom citátu z Kautského). Je to otázka skutečně zajímavá a důležitá, neboť otázka vzájemného poměru mezi buržoasní a proletářskou demokracií byla postavena před revolucí *prakticky*. Podívejme se, jak tuto otázku posuzuje náš „marxistický theoretik“.

Cituje „These o Ústavodárném shromáždění“, které jsem napsal a otiskl v „Pravdě“ 26. prosince 1917*.

Zdálo by se, že si není možno představit lepší důkaz, že Kautský přistupuje k věci seriosně, s dokumenty v rukou. Podívejte se však, *jak* Kautský cituje. Neuvádí, že těchto thesů bylo 19, neříká, že se v nich pojednává jak o vzájemném poměru mezi obyčejnou buržoasní republikou s Ústavodárným shromážděním a mezi republikou sovětů, tak i o *historii* rozkolu mezi Ústavodárným shromážděním a diktaturou proletariátu za naší revoluce. To vše Kautský obchází a prostě čtenáři prohlašuje, že z „nich (z těchto thesů) jsou zvlášť důležité dvě“: jedna — že eseri se po volbách do ústavodárného shromáždění rozštěpili, ale ještě před jeho svoláním (Kautský zamlčuje, že je to pátá these), druhá — že republika sovětů je vůbec vyšší demokratickou formou než ústavodárné shromáždění. (Kautský zamlčuje, že je to these třetí.)

A teprve z této třetí these cituje Kautský jednu část úplně, a to toto místo:

„Republika sovětů je nejen formou demokratických orgánů vyššího typu (v porovnání s *obyčejnou*, buržoasní republikou s ústavodárným shromážděním jako nejvyšším orgánem), nýbrž i jedinou formou, která je s to zajistit nejbezbolestnější**

* Viz str. 92 tohoto svazku. (Pozn. překl.)

** Mimoходом řečeno, tento výraz „nejbezbolestnější“ přechod cituje Kautský mnohokrát, pokoušeje se zřejmě o ironii. Jelikož je to však pokus prováděný nevhodnými prostředky, je nucen o několik stránek dále fixlo-

přechod k socialismu“. (Kautský vypouští slovo „obyčejnou“ a úvodní slova these: „Pro přechod od buržoasního řádu k řádu socialistickému, pro diktaturu proletariátu“.)

Když Kautský ocitoval tato slova, s nepřekonatelnou ironií volá:

„Škoda jen, že dospěli k tomuto poznání teprve když se v Ústavodárném shromáždění octlí v menšině. Dříve se ho nikdo nedomáhal tak bouřlivě jako Lenin.“

Tak je to doslova napsáno na 31. stránce Kautského brožury!

To je vskutku perla! Jedině sykofant ve službách buržoasie mohl vyličít věc tak lživě, aby čtenář nabyt dojmu, že všechny řeči bolševiků o vyšším typu státu jsou výmyslem, který byl puštěn do světa teprve *potom*, když se bolševici octlí v Ústavodárném shromáždění v menšině! Tak hnusnou lež mohl vyslovit jedině ničema, jenž se zaprodal buržoasii, nebo — což je naprosto jedno a totéž — jenž se spolehl na P. Axelroda a zatajuje své informátory.

Je totiž všeobecně známo, že jsem hned prvního dne, když jsem přijel do Ruska, 4. dubna 1917, přednesl veřejně these, v kterých jsme vyličil přednosti státu typu Komuny proti buržoasní parlamentní republice. Častokrát jsem pak o tom pojednával v tisku, na př. v brožuře o politických stranách*, která byla přeložena do angličtiny a vyšla v Americe v lednu 1918 v newyorském časopisu „Evening-Post“. Nejen to. Konference bolševické strany, která se konala koncem dubna 1917, přijala resoluci o tom, že proletářsko-rolnická republika je vyšší formou než buržoasní parlamentní republika, že naše strana se s touto republikou nespokojí a že program strany musí být patřičně pozměněn.

Jak po tom všem nazvat výpad Kautského, který ujišťuje

vat a cituje nesprávně: „bezbolestný“ přechod! Vložit do úst odpůrci takovými prostředky nesmysl není ovšem obtížné. Fixlování mu také pomáhá, aby se vyhnul tomuto věcnému důvodu: nejbezbolestnější přechod k socialismu je možný jen tehdy, je-li veškerá chudina do jednoho zorganizována (sověty) a podporuje-li takovou organizaci centrum státní moci (proletariát). (Pozn. Leninova.)

* Spisy, 3. ruské vydání, sv. XX, str. 136—144. (Pozn. red.)

německé čtenáře, že prý jsem se bouřlivě domáhal svolání Ústavodárného shromáždění, a teprve potom, když se v něm bolševici octlí v menšině, jsem počal „zlehčovat“ jeho čest a důstojnost? Čím je možno omluvit takový výpad? Tím snad, že Kautský neznal fakta? Proč tedy o nich psal? Nebo proč poctivě neřekl: Já, Kautský, píši na základě informací, které jsem dostal od menševiků Steina, P. Axelroda a spol.? Kautský chce předstíráním objektivnosti zastírat svou úlohu sluhy menševiků, dotčených svou porážkou.

To jsou však teprve kvítka. Jahůdky přijdou později.

Připusťme, že Kautský nechtěl nebo nemohl (??) dostat od svých informátorů překlad bolševických resolucí a prohlášení, pojednávajících o tom, zda se bolševici spokojí s buržoasní parlamentní demokratickou republikou. Připusťme i tuto věc, třebaš je to nepravděpodobné. Vždyť právě o mých thesích z 26. prosince 1917 se přece Kautský *přímo zmiňuje* na 30. stránce své brožury.

Zná Kautský úplný text těchto thesů, nebo z nich zná jenom to, co mu přeložili Steinové, Axelrodové a spol.? Kautský cituje *třetí* thesi, pojednávající o *základní* otázce, zda si bolševici již *před* volbami do Ústavodárného shromáždění uvědomovali, že republika sovětů je vyšší formou než buržoasní republika, a zda to *lidu* říkali. *Kautský však mlčí o 2. thesi.*

A v 2. thesi se praví:

„Revoluční sociální demokracie, když vznášela požadavek, aby bylo svoláno Ústavodárné shromáždění, už od prvopočátku revoluce roku 1917 častokrát zdůrazňovala, že republika sovětů je vyšší formou demokratismu než obvyklá buržoasní republika s Ústavodárným shromážděním“ (podtrženo mnou).

Aby vyličil bolševiky jako bezzásadové lidi, jako „revoluční oportunisty“ (tohoto výrazu, nepamatuji se již v jaké souvislosti, používá Kautský kdesi ve svém spisku), *zatajil* pan Kautský *německým čtenářům*, že je v thesích přímo poukazováno na „*častá*“ prohlášení!

Takové jsou ony nicotné, nízké a opovrženímhodné metody,

* Budiž připomenuto, že takových menševických lží je v brožuře Kautského velmi mnoho! Je to pamflet vztekého menševika. (Pozn. Leninova.)

kterými pan Kautský operuje. *Theoretické* otázce se takto vyhnul.

Je správné, že buržoasně demokratická parlamentní republika je nižší formou než republika typu Komuny nebo typu Sovětů? V tom je jádro otázky a tomu se Kautský vyhnul. Kautský „zapomněl“ na všechno, co Marx zjistil při rozboru Pařížské komuny. „Zapomněl“ také na Engelsův dopis Bebelovi z 28. března 1875, v kterém je zvlášť názorně a srozumitelně vyjádřena stejná Marxova myšlenka: „Komuna nebyla již státem ve vlastním smyslu“.

Tady máte nejvýznamnějšího theoretika II. Internacionály, jenž se ve zvláštní brožuře o „diktatuře proletariátu“ speciálně zabývá Ruskem, kde otázka formy státu vyššího než demokraticko-buržoasní republika byla přímo a mnohokrát položena, a o této otázce mlčí. Čím se to *ve skutečnosti* liší od přechodu na stranu buržoasie?

(Poznamenejme mimochodem, že Kautský také zde pokulhává za ruskými menševiky. Menševici mají dost lidí, kteří znají „všechny citáty“ z Marxe a Engelse, ale ani jeden menševik se od dubna 1917 do října 1917 a od října 1917 do října 1918 ani jednou nepokusil rozebrat otázku státu typu Komuny. Také Plechanov se této otázce vyhnul. *Měli jistě důvody, aby mlčeli.*)

Rozumí se samo sebou, že diskutovat o rozehnutí Ústavodárného shromáždění s lidmi, kteří si říkají socialisté a marxisté, ale ve skutečnosti v *hlavní* otázce, v otázce státu typu Komuny, přecházejí na stranu buržoasie, znamenalo by házet perly sviním. Postačí, bude-li v příloze k této brožuře otištěn úplný text mých thesů o Ústavodárném shromáždění. Z nich čtenář uvidí, že otázka byla postavena 26. prosince 1917 i theoreticky, historicky i prakticko-politicky.

Zřekl-li se Kautský jako theoretik úplně marxismu, mohl by otázku boje sovětu proti Ústavodárnému shromáždění prozkoumat alespoň jako historik. Z mnoha prací Kautského je nám známo, že *dovedl* být marxistickým historikem, že *taková* jeho díla přes jeho pozdější renegátství zůstanou trvalým majetkem proletariátu. Ale v této otázce se Kautský *odvrací* od pravdy i jako historik, ignoruje *všeobecně* známá fakta

a počítá si jako sykofant. *Chtěl* by vyličit bolševiky jako bezzávadové lidi a vypráví, jak se pokoušeli *zmírnit* konflikt s Ústavodárným shromážděním, dříve než je rozehnali. Na tom rozhodně není nic špatného, nemáme co zapírat; otiskují these v plném znění a v nich je řečeno naprosto jasně: Kolísající pítní maloměšťáci, kteří jste se usadili v Ústavodárném shromáždění, buď se smiřte s proletářskou diktaturou, nebo vás zdoláme „revoluční cestou“ (these 18 a 19).

Tak vždy jednal a tak vždy bude jednat skutečně revoluční proletariát vůči kolísajícím maloburžoasním vrstvám.

V otázce Ústavodárného shromáždění stojí Kautský na formálním stanovisku. V mých thesích je jasně a mnohokrát řečeno, že zájmy revoluce jsou nad formální práva Ústavodárného shromáždění (viz these 16 a 17). Formálně-demokratické hledisko je právě hlediskem *buržoasního* demokrata, jenž neuznává, že zájem proletariátu a proletářského třídního boje je vyšší. Kautský jako historik by musel přiznat, že buržoasní parlamenty jsou orgány té nebo oné třídy. Kautský však nyní potřeboval (pro špinavou věc útěku od revoluce) zapomenout na marxismus a *neptá se*, orgánem které *třídy* bylo Ústavodárné shromáždění v Rusku. Kautský neanalyzuje konkrétní poměry, nechce vidět fakta, neříká německým čtenářům nic o tom, že v thesích je osvětlena otázka omezenosti buržoasní demokracie nejenom theoreticky (these č. 1–3), že jsou v nich rozebrány nejenom konkrétní podmínky, které způsobily, že kandidátky stran z poloviny října 1917 neodpovídaly faktickému stavu v prosinci 1917 (these č. 4–6), nýbrž že je v nich *i historie třídního boje a občanské války* od října do prosince 1917 (these č. 7–15). Z tohoto konkrétního průběhu dějin jsme vyvodili závěr (these č. 14), že heslo „Všecku moc Ústavodárnému shromáždění!“ se stalo *ve skutečnosti* heslem kadetů a kaledinců i jejich pomocníků.

To historik Kautský nepostřehuje. Historik Kautský nikdy neslyšel, že na základě všeobecného hlasovacího práva bývají někdy zvoleny maloburžoasní, někdy reakční a kontrarevoluční parlamenty. Marxistický historik Kautský neslyšel, že forma voleb, forma demokracie je něco jiného než třídní obsah určité instituce. Tato otázka třídního obsahu Ústavodárné-

kterými pan Kautský operuje. *Theoretické* otázce se takto vyhnul.

Je správné, že buržoasně demokratická parlamentní republika je nižší formou než republika typu Komuny nebo typu Sovětů? V tom je jádro otázky a tomu se Kautský vyhnul. Kautský „zapomněl“ na všechno, co Marx zjistil při rozboru Pařížské komuny. „Zapomněl“ také na Engelsův dopis Bebelovi z 28. března 1875, v kterém je zvlášť názorně a srozumitelně vyjádřena stejná Marxova myšlenka: „Komuna nebyla již státem ve vlastním smyslu“.

Tady máte nejvýznamnějšího theoretika II. Internacionály, jenž se ve zvláštní brožuře o „diktatuře proletariátu“ speciálně zabývá Ruskem, kde otázka formy státu vyššího než demokraticko-buržoasní republika byla přímo a mnohokrát položena, a o této otázce mlčí. Čím se to *ve skutečnosti* liší od přechodu na stranu buržoasie?

(Poznamenejme mimochodem, že Kautský také zde pokulhává za ruskými menševiky. Menševici mají dost lidí, kteří znají „všechny citáty“ z Marxe a Engelse, ale ani jeden menševik se od dubna 1917 do října 1917 a od října 1917 do října 1918 ani jednou nepokusil rozebrat otázku státu typu Komuny. Také Plechanov se této otázce vyhnul. *Měli jistě důvody, aby mlčeli.*)

Rozumí se samo sebou, že diskutovat o rozehnutí Ústavodárného shromáždění s lidmi, kteří si říkají socialisté a marxisté, ale ve skutečnosti v *hlavní* otázce, v otázce státu typu Komuny, přecházejí na stranu buržoasie, znamenalo by házet perly sviním. Postačí, bude-li v příloze k této brožuře otištěn úplný text mých thesů o Ústavodárném shromáždění. Z nich čtenář uvidí, že otázka byla postavena 26. prosince 1917 i theoreticky, historicky i prakticko-politicky.

Zřekl-li se Kautský jako theoretik úplně marxismu, mohl by otázku boje sovětu proti Ústavodárnému shromáždění prozkoumat alespoň jako historik. Z mnoha prací Kautského je nám známo, že *dovedl* být marxistickým historikem, že *taková* jeho díla přes jeho pozdější renegátství zůstanou trvalým majetkem proletariátu. Ale v této otázce se Kautský *odvrací* od pravdy i jako historik, ignoruje *všeobecně* známá fakta

a počítá si jako sykofant. *Chtěl* by vyličít bolševiky jako bezzávadové lidi a vypráví, jak se pokoušeli *zmírnit* konflikt s Ústavodárným shromážděním, dříve než je rozehnali. Na tom rozhodně není nic špatného, nemáme co zapírat; otiskují these v plném znění a v nich je řečeno naprosto jasně: Kolísající pítní maloměšťáci, kteří jste se usadili v Ústavodárném shromáždění, buď se smiřte s proletářskou diktaturou, nebo vás zdoláme „revoluční cestou“ (these 18 a 19).

Tak vždy jednal a tak vždy bude jednat skutečně revoluční proletariát vůči kolísajícím maloburžoasním vrstvám.

V otázce Ústavodárného shromáždění stojí Kautský na formálním stanovisku. V mých thesích je jasně a mnohokrát řečeno, že zájmy revoluce jsou nad formální práva Ústavodárného shromáždění (viz these 16 a 17). Formálně-demokratické hledisko je právě hlediskem *buržoasního* demokrata, jenž neuznává, že zájem proletariátu a proletářského třídního boje je vyšší. Kautský jako historik by musel přiznat, že buržoasní parlamenty jsou orgány té nebo oné třídy. Kautský však nyní potřeboval (pro špinavou věc útěku od revoluce) zapomenout na marxismus a *neptá se*, orgánem které *třídy* bylo Ústavodárné shromáždění v Rusku. Kautský neanalyzuje konkrétní poměry, nechce vidět fakta, neříká německým čtenářům nic o tom, že v thesích je osvětlena otázka omezenosti buržoasní demokracie nejenom theoreticky (these č. 1–3), že jsou v nich rozebrány nejenom konkrétní podmínky, které způsobily, že kandidátky stran z poloviny října 1917 neodpovídaly faktickému stavu v prosinci 1917 (these č. 4–6), nýbrž že je v nich *i historie třídního boje a občanské války* od října do prosince 1917 (these č. 7–15). Z tohoto konkrétního průběhu dějin jsme vyvodili závěr (these č. 14), že heslo „Všecku moc Ústavodárnému shromáždění!“ se stalo *ve skutečnosti* heslem kadetů a kaledinců i jejich pomocníků.

To historik Kautský nepostřehuje. Historik Kautský nikdy neslyšel, že na základě všeobecného hlasovacího práva bývají někdy zvoleny maloburžoasní, někdy reakční a kontrarevoluční parlamenty. Marxistický historik Kautský neslyšel, že forma voleb, forma demokracie je něco jiného než třídní obsah určité instituce. Tato otázka třídního obsahu Ústavodárné-

ho shromáždění je přímo položena a vyřešena v mých thesích. Možná, že mé řešení je nesprávné. Nebylo by nám nic vítanějšího než marxistická kritika naší analýsy s jiné strany. Bylo by lépe, kdyby Kautský, místo aby psal úplně nejasné fráze (a píše jich mnoho), že prý leckdo překáží kritice bolševismu, sám přistoupil k této kritice. Ale v tom to právě vězí, že kritiku neprovádí. Dokonce ani *neklade otázku* třídní analýsy sovětů na jedné straně a Ústavodárného shromáždění na druhé. A proto se s ním nelze přít, diskutovat s ním, a nezbyvá nic jiného, než *ukázat* čtenáři, proč nelze nazvat Kautského jinak než renegátem.

Rozkol mezi sověty a Ústavodárným shromážděním má svou historii, kterou by nemohl obejít ani historik, který nestojí na stanovisku třídního boje. Také těchto historických faktů se Kautský neráčil *dotknout*. Zatajil německým čtenářům všeobecně známý fakt (který nyní zatajují jen zapřisáhlí menševici), že sověty i za panství menševiků, t. j. od konce února do října 1917 se rozcházely s „celostátními“ (t. j. buržoasnými) institucemi. Kautský stojí v podstatě na stanovisku smíření, dorozumění a spolupráce proletariátu s buržoasií; byť to Kautský jakkoli popíral, je to fakt, který je potvrzován celou jeho brožurou. Ústavodárné shromáždění nemělo být rozeznáno, to znamená: boj proti buržoasii neměl být probíjován do konečného rozhodnutí, buržoasie neměla být svržena, proletariát se měl smířit s buržoasií.

Proč vlastně Kautský zamlčel, že menševici se věnovali této tak málo čestné věci od února do října 1917 a ničeho nedosáhli? Jestliže bylo možné smířit buržoasii a proletariát, proč se to nepodařilo za menševiků, proč se buržoasie stranila sovětů, proč sověty byly (*menševiky*) nazývány „revoluční demokracií“, kdežto buržoasie „censovými* živly“?

Kautský zatajil německým čtenářům, že právě menševici v „epoše“ svého panství (únor–říjen 1917) nazývali sověty revoluční demokracií a tím uznávali jejich přednost před všemi ostatními institucemi. Historik Kautský jenom proto, že zatajil tento fakt, mohl věc vylicít tak, že rozkol mezi so-

* t. j. slavovským. (Pozn. překl.)

věty a buržoasii nemá svou historii, že k němu došlo rázem, znenadání a bezdůvodně, pro špatné chování bolševiků. Ve skutečnosti však právě *více než půlroční zkušenost* (pro revoluci je to obrovská doba) menševického kompromisnictví, *pokusů* o smíření proletariátu s buržoasií, přesvědčila lid o neplodnosti těchto pokusů a způsobila, že se proletariát odvrátil od menševiků.

Sověty, uznává Kautský, jsou skvělou bojovou organizací proletariátu, která má velkou budoucnost. Je-li tomu tak, pak se celé stanovisko Kautského hrouť jako domeček z karet nebo jako sen maloměšťákův o tom, jak by se dalo vyhnout ostrému boji mezi proletariátem a buržoasií. Neboť celá revoluce je nepřetržitým a přitom urputným bojem, a proletariát je vedoucí třídou *všech* utiskovaných, ohniskem a střediskem veškerých snah všech utiskovaných, kteří usilují o své osvobození. Sověty jako orgán boje utiskovaných mas pochopitelně tlumočily a vyjadřovaly smýšlení a změnu v názorech těchto mas nepoměrně rychleji, úplněji a pravdivěji než jakékoli jiné instituce (v tom je mimo jiné jedna z příčin, proč je sovětská demokracie nejvyšším typem demokracie).

Sověty v době od 28. února (podle starého kalendáře) do 25. října 1917 svolaly *dva* všeruské sjezdy, na kterých byla zastoupena obrovská většina obyvatelstva Ruska, všichni dělníci a vojáci, rolnictvo ze sedmi nebo osmi desetin, nepočítaje ani spoustu místních, okresních, městských, gubernských a oblastních sjezdů. Za tu dobu nesvolala buržoasie ani jediný sbor, který by představoval většinu (kromě zřejmě nastrčené, provokační „Demokratické porady“, která pobouřila proletariát). Ústavodárné shromáždění tlumočilo *tutéž* náladu mas, *totéž* politické seskupení jako první (červnový) Všeruský sjezd sovětů. V době svolání Ústavodárného shromáždění (v lednu 1918) se konal II. sjezd sovětů (v říjnu 1917) a III. sjezd (v lednu 1918), při čemž oba *ukázaly nad slunce jasněji*, že masy se zradikalisovaly, zrevolucionisovaly, odvrátily od menševiků a eserů, přešly k bolševikům, *to znamená*, odvrátily se od maloburžoasního vedení, od ilusí dorozumět se s buržoasií a přidaly se k proletářskému revolučnímu boji za svržení buržoasie.

ho shromáždění je přímo položena a vyřešena v mých thesích. Možná, že mé řešení je nesprávné. Nebylo by nám nic vítanějšího než marxistická kritika naší analýsy s jiné strany. Bylo by lépe, kdyby Kautský, místo aby psal úplně nejasné fráze (a píše jich mnoho), že prý leckdo překáží kritice bolševismu, sám přistoupil k této kritice. Ale v tom to právě vězí, že kritiku neprovádí. Dokonce ani *neklade otázku* třídní analýsy sovětů na jedné straně a Ústavodárného shromáždění na druhé. A proto se s ním nelze přít, diskutovat s ním, a nezbyvá nic jiného, než *ukázat* čtenáři, proč nelze nazvat Kautského jinak než renegátem.

Rozkol mezi sověty a Ústavodárným shromážděním má svou historii, kterou by nemohl obejít ani historik, který nestojí na stanovisku třídního boje. Také těchto historických faktů se Kautský neráčil *dotknout*. Zatajil německým čtenářům všeobecně známý fakt (který nyní zatajují jen zapřísáhlí menševici), že sověty i za panství menševiků, t. j. od konce února do října 1917 se rozcházely s „celostátními“ (t. j. buržoasnými) institucemi. Kautský stojí v podstatě na stanovisku smíření, dorozumění a spolupráce proletariátu s buržoasií; byť to Kautský jakkoli popíral, je to fakt, který je potvrzován celou jeho brožurou. Ústavodárné shromáždění nemělo být rozehnáno, to znamená: boj proti buržoasii neměl být probíhán do konečného rozhodnutí, buržoasie neměla být svržena, proletariát se měl smířit s buržoasií.

Proč vlastně Kautský zamlčel, že menševici se věnovali této tak málo čestné věci od února do října 1917 a ničeho nedosáhli? Jestliže bylo možné smířit buržoasii a proletariát, proč se to nepodařilo za menševiků, proč se buržoasie stranila sovětů, proč sověty byly (*menševiky*) nazývány „revoluční demokracií“, kdežto buržoasie „censovými* živly“?

Kautský zatajil německým čtenářům, že právě menševici v „epoše“ svého panství (únor–říjen 1917) nazývali sověty revoluční demokracií a tím uznávali jejich přednost před všemi ostatními institucemi. Historik Kautský jenom proto, že zatajil tento fakt, mohl věc vylicít tak, že rozkol mezi so-

* t. j. stavovskými. (Pozn. překl.)

věty a buržoasii nemá svou historii, že k němu došlo rázem, znenadání a bezdůvodně, pro špatné chování bolševiků. Ve skutečnosti však právě *více než půlroční zkušenost* (pro revoluci je to obrovská doba) menševického kompromisnictví, *pokusů* o smíření proletariátu s buržoasií, přesvědčila lid o neplodnosti těchto pokusů a způsobila, že se proletariát odvrátil od menševiků.

Sověty, uznává Kautský, jsou skvělou bojovou organizací proletariátu, která má velkou budoucnost. Je-li tomu tak, pak se celé stanovisko Kautského hroutlí jako domeček z karet nebo jako sen maloměšťákův o tom, jak by se dalo vyhnout ostrému boji mezi proletariátem a buržoasií. Neboť celá revoluce je nepřetržitým a přitom urputným bojem, a proletariát je vedoucí třídou *všech* utiskovaných, ohniskem a střediskem veškerých snah všech utiskovaných, kteří usilují o své osvobození. Sověty jako orgán boje utiskovaných mas pochopitelně tlumočily a vyjadřovaly smýšlení a změnu v názorech těchto mas nepoměrně rychleji, úplněji a pravdivěji než jakékoli jiné instituce (v tom je mimo jiné jedna z příčin, proč je sovětská demokracie nejvyšším typem demokracie).

Sověty v době od 28. února (podle starého kalendáře) do 25. října 1917 svolaly *dva* všeruské sjezdy, na kterých byla zastoupena obrovská většina obyvatelstva Ruska, všichni dělníci a vojáci, rolnictvo ze sedmi nebo osmi desetin, nepočítaje ani spoustu místních, okresních, městských, gubernských a oblastních sjezdů. Za tu dobu nesvolala buržoasie ani jediný sbor, který by představoval většinu (kromě zřejmě nastrčené, provokační „Demokratické rady“, která pobouřila proletariát). Ústavodárné shromáždění tlumočilo *tutéž* náladu mas, *totéž* politické seskupení jako první (červnový) Všeruský sjezd sovětů. V době svolání Ústavodárného shromáždění (v lednu 1918) se konal II. sjezd sovětů (v říjnu 1917) a III. sjezd (v lednu 1918), při čemž oba *ukázaly nad slunce jasněji*, že masy se zradikalisovaly, zrevolucionisovaly, odvrátily od menševiků a eserů, přešly k bolševikům, *to znamená*, odvrátily se od maloburžoasního vedení, od ilusí dorozumět se s buržoasií a přidaly se k proletářskému revolučnímu boji za svržení buržoasie.

Z toho vyplývá, že již sama *vnější historie* sovětů ukazuje nutnost rozehnutí Ústavodárného shromáždění a jeho *reakčnost*. Kautský však úporně trvá na svém „heslu“: nechť zhyne revoluce, nechť triumfuje buržoasie nad proletariátem, jen když pokvete „čistá demokracie“. Fiat justitia, pereat mundus!*

Všeruské sjezdy sovětů přinesly v dějinách ruské revoluce, stručně řečeno, tyto výsledky:

Všeruské sjezdy sovětů	Počet delegátů	Z nich bolševiků	Procento bolševiků
I. (3. června 1917) . . .	790	103	13
II. (25. října 1917) . . .	675	343	51
III. (10. ledna 1918) . . .	710	434	61
IV. (14. března 1918) . . .	1.232	795	64
V. (4. července 1918) . . .	1.164	773	66

Stačí se podívat na tyto číslíčky, abychom pochopili, proč obhajobě Ústavodárného shromáždění nebo řečem (které se podobají řečem Kautského), že bolševici nemají za sebou většinu obyvatelstva, se lidé u nás jen smějí.

SOVĚTSKÁ ÚSTAVA

Jak jsem již poznamenal, zbavení buržoasie volebního práva není nezbytným a nevyhnutelným znakem diktatury proletariátu. Také v Rusku nemluvili bolševici, kteří již dávno před říjnem razili heslo takové diktatury, předem o tom, že je nutno vykořisťovatele zbavit volebního práva. *Tato* složka diktatury se tu neobjevila „podle plánu“ nějaké strany, nýbrž *vznikla* sama sebou v průběhu boje. Historik Kautský to ovšem nepostřehl. Nepochopil, že buržoasie již v době, kdy byli v sovětech u vesla menševici (kompromisníci, paktující se s buržoasií), se sama oddělila od sovětů, bojkotovala je, stavěla se proti nim a osnovala proti nim pikle. Sověty vznikly bez jakékoliv ústavy

* Staniž se spravedlnost, ať zhyne svět! (Pozn. překl.)

a *přes rok* (od jara 1917 do léta 1918) existovaly bez jakékoliv ústavy. Běsnění buržoasie proti samostatné a všemocné (protože všeobšáhle) organizaci utiskovaných mas, boj — a to nejbezohlednější, nejhamiznější a nejspínavější boj buržoasie proti sovětům, a posléze zjevná účast buržoasie (od kadetů po pravé esery, od Miljukova po Kerenského) v kornilovštině — to vše *připravilo* formální vyloučení buržoasie ze sovětů.

Kautský slyšel o kornilovštině, avšak velkopansky kašle na historická fakta, na průběh a formy boje, určující *formy* diktatury: vždyť k čemupak fakta, jde-li o „čistou“ demokracii? „Kritika“ Kautského, namířená proti tomu, aby byla buržoasie zbavena volebního práva, vyniká proto takovou . . . líbeznou naivností, která by byla dojemná u nemluvněte, avšak u člověka, jenž dosud nebyl úředně prohlášen za slabomyslného, budí odpor.

. . . „Kdyby se kapitalisté za všeobecného hlasovacího práva octli v nepatrné menšině, spíše by se smířili se svým osudem“ (str. 33) . . . Dojemné, že ano? Přemoudrý Kautský jistě mnohokrát v dějinách viděl a z pozorování skutečného života vůbec jistě skvěle zná takové statkáře a kapitalisty, kteří dbají vůle většiny utiskovaných mas. Přemoudrý Kautský stojí pevně na stanovisku „oposice“, t. j. na stanovisku vnitroparlamentního boje. Také doslova píše: „oposice“ (str. 34 a na mnoha jiných místech).

Ó, veleučení historiku a politiku! Neuškodilo by vám, kdybyste věděl, že „oposice“ je pojem klidného a jen parlamentního boje, t. j. pojem, odpovídající nerevoluční situaci, odpovídající situaci, *kdy není revoluce*. Za revoluce jde o bezohledného nepřítel v občanské válce — žádné reakcionářské jermiády maloměšťáka, který se bojí takové války stejně, jako se jí bojí Kautský, nezmění nic na této skutečnosti. Je prostě směšné hloubat nad otázkami bezohledné občanské války v době, kdy se buržoasie neštítí žádného zločinu — příklad versailleských a jejich paktu s Bismarckem říká leccos každému, kdo neposuzuje historii jako Gogolův Petruška* — v době, kdy bur-

* *Petruška* — sluha-nevolník, postava z Gogolových „Mrtvých duší“; četl, co mu padlo do ruky, aniž chápal obsah knih, zajímalo ho jedině čtení. (Pozn. překl.)

žoašie volá na pomoc cizí státy a kuje s nimi pikle proti revoluci. Revoluční proletariát si prý má právě tak jako pan „konfusní rada“ Kautský natáhnout noční čepičku a v buržoasii, která organisuje dutovská, krasnovská a česká kontrarevoluční povstání a platí miliony sabotérům — spatřovat legální „oposici“. O, jaký bystrozrak!

Kautského zajímá výhradně formálně právní stránka, takže čteme-li jeho úvahy o sovětské ústavě, vzpomínáme si mimoděk na Bebelova slova: „Právníci jsou naprostí reakcionáři“.

„Ve skutečnosti — píše Kautský — není vůbec možno zbavit práv pouze kapitalisty. Kdo je kapitalistou v právním smyslu? Majetný člověk? I v zemi hospodářsky tak vyspělé, jako je Německo, jehož proletariát je tak četný, byly by ustavením republiky rad zbaveny politických práv veliké masy. Roku 1907 bylo v Německé říši ve třech velkých skupinách, v zemědělství, průmyslu a obchodu, napočteno ve skupině zaměstnanců a námezdních dělníků něco přes 35 milionů příslušníků povolání (osob výdělečně činných a členů jejich rodin) a ve skupině samostatně výdělečně činných 17 milionů. Může tedy mít některá strana velmi dobře za sebou většinu námezdních dělníků, a přesto bude představovat menšinu obyvatelstva“ (str. 33).

To je jedna z ukázek, jak Kautský usuzuje. Nu, není to kontrarevoluční fňukání měšťákovo? Proč jste, pane Kautský, zařadil všechny „samostatně výdělečně činné“ mezi osoby zbavené práv, třebaže dobře víte, že převážná většina ruských rolníků nezaměstnává námezdní dělníky, že tedy práv není zbavena? Není to podvod?

Proč jste, veleučený národohospodáři, neuvedl vám dobře známé údaje o námezdní práci v zemědělství podle skupin podniků, obsažené v téže německé statistice z r. 1907? Proč jste neseznámil německé dělníky, čtenáře své brožury, s těmito údaji, z kterých by bylo patrné, kolik je podle německé statistiky *vykořisťovatelů* a jak málo je jich v porovnání s celkovým počtem „podnikatelů v zemědělství“?

Proto, poněvadž vaše renegátství z vás učinilo obyčejného sykofanta ve službách buržoasie.

Kapitalista, nastojte, je prý neurčitý právní pojem, a Kaut-

sky na několika stránkách kaceřuje „zvůli“ sovětské ústavy. Anglické buržoasii tento „seriosní vědátor“ dovoluje, aby vypracovávala a propracovávala novou (novou pro středověk) buržoasní ústavu po staletí, kdežto nám, dělníkům a rolníkům Ruska, nechce tento představitel lokajské vědy dát žádnou lhůtu. Na nás žádá, abychom vypracovali ústavu do poslední písmenky v několika měsících...

„Zvůle“! Představte si, jaká bezedná propast nejšpinavějšího lokajství vůči buržoasii, nejtupějšího pedantství zeje z této vytky. Když zcela buržoasní a většinou reakční právníci kapitalistických zemí vypracovávali po celá staletí nebo desetiletí nejpodrobnější ustanovení, když napsali desítky a sta svazků zákonů a komentářů k nim, *utlačujících* dělníka, *poutajících* na ruku i nohu *venkovského chudáka*, stavících tisíce nástrah a překážek každému prostému pracujícímu člověku z lidu, — ó, v tom buržoasní liberálové a pan Kautský nevidí „zvůli“! To je „pořádek“ a „zákonitost“! Tady je promyšleno a přesně zapsáno všechno, jak je možno chudého člověka „přitisknout ke zdi“. Tady jsou tisíce buržoasních advokátů a byrokratů (o nichž Kautský vůbec mlčí, pravděpodobně právě proto, že Marx přikládal ohromný význam *rozbití* byrokratické mašinerie...) — advokátů a byrokratů, kteří dovedou vykládat zákony tak, že se dělníkovi a střednímu rolníkovi nikdy nepodaří prodat drátěnými záseky těchto zákonů. To není „zvůle“ buržoasie, to není diktatura hamižných a špinavých vykořisťovatelů, kteří se nacucali krve lidu, kdepak! To je „čistá demokracie“, která se den ze dne stává stále čistší a čistší.

A když pracující a vykořisťované třídy, odříznuté imperialistickou válkou od svých zahraničních bratří, utvořily po prvé v dějinách své sověty, povolaly k politickému budování *masy*, které buržoasie utiskovala, deptala a ohlupovala, a když počaly *samy* budovat *nový*, proletářský stát, když počaly v ohni urputného boje, v ohni občanské války *načrtávat* hlavní principy státu *bez vykořisťovatelů*, spustili všichni buržoasní ničemové, celá banda upírů i se svým trabantem Kautským pokřik o „zvůli“! Nu, cožpak je vůbec možné, aby tito nevzdělanci, dělníci a rolníci, tato „luza“ uměla vyložit své zákony? Kde mají vzít cit spravedlnosti, oni, prostí pracující lidé, jimž

žoasie volá na pomoc cizí státy a kuje s nimi pikle proti revoluci. Revoluční proletariát si prý má právě tak jako pan „konfusní rada“ Kautský natáhnout noční čepičku a v buržoasii, která organisuje dutovská, krasnovská a česká kontrarevoluční povstání a platí miliony sabotérům — spatřovat legální „oposici“. O, jaký bystrozrak!

Kautského zajímá výhradně formálně právní stránka, takže čteme-li jeho úvahy o sovětské ústavě, vzpomínáme si mimoděk na Bebelova slova: „Právníci jsou naprostí reakcionáři“.

„Ve skutečnosti — píše Kautský — není vůbec možno zbavit práv pouze kapitalisty. Kdo je kapitalistou v právním smyslu? Majetný člověk? I v zemi hospodářsky tak vyspělé, jako je Německo, jehož proletariát je tak četný, byly by ustavením republiky rad zbaveny politických práv veliké masy. Roku 1907 bylo v Německé říši ve třech velkých skupinách, v zemědělství, průmyslu a obchodu, napočteno ve skupině zaměstnanců a námezdních dělníků něco přes 35 milionů příslušníků povolání (osob výdělečně činných a členů jejich rodin) a ve skupině samostatně výdělečně činných 17 milionů. Může tedy mít některá strana velmi dobře za sebou většinu námezdních dělníků, a přesto bude představovat menšinu obyvatelstva“ (str. 33).

To je jedna z ukázek, jak Kautský usuzuje. Nu, není to kontrarevoluční fňukání měšťákovo? Proč jste, pane Kautský, zařadil všechny „samostatně výdělečně činné“ mezi osoby zbavené práv, třebaže dobře víte, že převážná většina ruských rolníků nezaměstnává námezdní dělníky, že tedy práv není zbavena? Není to podvod?

Proč jste, veleučený národohospodáři, neuvedl vám dobře známé údaje o námezdní práci v zemědělství podle skupin podniků, obsažené v téže německé statistice z r. 1907? Proč jste neseznámil německé dělníky, čtenáře své brožury, s těmito údaji, z kterých by bylo patrné, kolik je podle německé statistiky *vykořisťovatelů* a jak málo je jich v porovnání s celkovým počtem „podnikatelů v zemědělství“?

Proto, poněvadž vaše renegátství z vás učinilo obyčejného sykofanta ve službách buržoasie.

Kapitalista, nastojte, je prý neurčitý právní pojem, a Kaut-

sky na několika stránkách kaceřuje „zvůli“ sovětské ústavy. Anglické buržoasii tento „seriosní vědátor“ dovoluje, aby vypracovávala a propracovávala novou (novou pro středověk) buržoasní ústavu po staletí, kdežto nám, dělníkům a rolníkům Ruska, nechce tento představitel lokajské vědy dát žádnou lhůtu. Na nás žádá, abychom vypracovali ústavu do poslední písmenky v několika měsících...

„Zvůle“! Představte si, jaká bezedná propast nejšpinavějšího lokajství vůči buržoasii, nejtupějšího pedantství zeje z této vytky. Když zcela buržoasní a většinou reakční právníci kapitalistických zemí vypracovávali po celá staletí nebo desetiletí nejpodrobnější ustanovení, když napsali desítky a sta svazků zákonů a komentářů k nim, *utlačujících* dělníka, *poutajících* na ruku i nohu *venkovského chudáka*, stavících tisíce nástrah a překážek každému prostému pracujícímu člověku z lidu, — ó, v tom buržoasní liberálové a pan Kautský nevidí „zvůli“! To je „pořádek“ a „zákonitost“! Tady je promyšleno a přesně zapsáno všechno, jak je možno chudého člověka „přitisknout ke zdi“. Tady jsou tisíce buržoasních advokátů a byrokratů (o nichž Kautský vůbec mlčí, pravděpodobně právě proto, že Marx přikládal ohromný význam *rozbití* byrokratické mašinerie...) — advokátů a byrokratů, kteří dovedou vykládat zákony tak, že se dělníkovi a střednímu rolníkovi nikdy nepodaří prodat drátěnými záseky těchto zákonů. To není „zvůle“ buržoasie, to není diktatura hamižných a špinavých vykořisťovatelů, kteří se nacucali krve lidu, kdepak! To je „čistá demokracie“, která se den ze dne stává stále čistší a čistší.

A když pracující a vykořisťované třídy, odříznuté imperialistickou válkou od svých zahraničních bratří, utvořily po prvé v dějinách své sověty, povolaly k politickému budování *masy*, které buržoasie utiskovala, deptala a ohlupovala, a když počaly *samy* budovat *nový*, proletářský stát, když počaly v ohni urputného boje, v ohni občanské války *načrtávat* hlavní principy státu *bez vykořisťovatelů*, spustili všichni buržoasní ničemové, celá banda upírů i se svým trabantem Kautským pokřik o „zvůli“! Nu, cožpak je vůbec možné, aby tito nevzdělanci, dělníci a rolníci, tato „luza“ uměla vyložit své zákony? Kde mají vzít cit spravedlnosti, oni, prostí pracující lidé, jimž

neradí vzdělaní advokáti, buržoasní publicisté, Kautští a přemoudří staří byrokraté?

Z mé řeči 29. dubna 1918* otiskuje pan Kautský tato slova: „... Masy samy určují způsob a lhůty voleb“... A „čistý demokrat“ Kautský dovozuje:

... „Zdá se tedy, že si jakákoliv schůze voličů nemůže stanovit volební řád podle své vůle. Zvůle a možnost zbavit se nepohodlných opozičních živlů v řadách proletariátu samého by takto byly vystupňovány do nejzazších mezí“ (str. 37).

Nu, čím se to liší od řeči prodejného pisálka, zjednaného kapitalisty, jenž při stávkách běduje, že masa utiskuje pilné dělníky, „chtějící pracovat“? Proč byrokraticko-buržoasní stanovení volebního řádu v „čisté“ buržoasní demokracii není zvůlí? Proč by cit spravedlnosti u mas, které povstaly do boje proti svým odvčkým vykořisťovatelům, které jsou vychovávány a zocelovány tímto neohroženým bojem, měl být méně vyvinut než u hrstky byrokratů, intelektuálů i advokátů, vychovaných v buržoasních předsudcích?

Kautský je skutečně socialistou, neopovažujte se pochybovat o upřímnosti tohoto ctihodného otce rodiny, tohoto loyálního občana. Je horoucím a přesvědčeným přívržencem vítězství dělníků, proletářské revoluce. Přál by si jen, aby sladoučtí maloměšťáčtí inteligentíkové a šosáci v noční čepičce sestavili předem, před hnutím mas, před jejich urputným bojem proti vykořisťovatelům a bezpodmínečně bez občanské války umírněný a puntičkářský statut vývoje revoluce...

Náš veleučení Juduška Golovlev** s hlubokým mravním rozhořčením vypráví německým dělníkům, že 14. června 1918 se Všeruský ústřední výkonný výbor sovětů usnesl vyloučit ze sovětů zástupce strany pravých eserů a menševiků.

„Toto opatření — píše Juduška Kautský, všecek planoucí ušlechtilou nevolí — není namířeno proti určitým osobám, které se dopustily určitých trestných činů... V ústavě sovětské republiky není slova o imunitě poslanců — členů sovětů.

* Viz Spisy, ruský, 3. vydání, sv. XXII., str. 469—498. (Pozn. překl.)

** Juduška Golovlev — typ feudálního statkáře, pokrytce a pobožníkáře z novely ruského spisovatele M. J. Saltykova-Ščedrina „Páni Golovlevovů“. (Pozn. překl.)

Ze sovětů jsou zde vyloučeny nikoliv určité osoby, nýbrž určité strany“ (str. 37).

Ano, to je opravdu strašné, to je nepřipustné odchylení se od čisté demokracie, podle jejichž zásad bude dělat revoluci náš revoluční Juduška Kautský. My, ruští bolševici, jsme měli nejdříve slíbit imunitu Savinkovům a spol., Liberdanům, Potresovům* („aktivistům“) a spol., pak napsat trestní zákoník, který by prohlásil účast v československé kontrarevoluční válce nebo spojení s německými imperialisty na Ukrajině nebo v Gruzínsku proti dělnictvu vlastní země za „trestní čin“, a teprve potom, na základě tohoto trestního zákoníku bychom měli podle „čisté demokracie“ právo vylučovat ze sovětů „určité osoby“. Přitom se samo sebou rozumí, že Čechoslováci, kteří prostřednictvím Savinkovů, Potresovů a Liberdanů nebo pomocí jejich agitace dostávají peníze od anglických a francouzských kapitalistů, jakož i Krasnovové, kteří dostávají od Němců s pomocí ukrajinských a tifliských menševiků munici, by zůstali klidně sedět tak dlouho, dokud bychom nesestavili správný trestní zákon, a zatím by se jako nejčistší demokraté spokojili úlohou „oposice“...

Stejně silně mravní rozhořčení u Kautského vzbuzuje to, že sovětská ústava zbavuje volebního práva ty, kdož „zaměstnávají námezdní dělníky pro zisk“.

„Domácký dělník nebo drobný podnikatel s jedním tovaryšem — píše Kautský — třebaž žije a cítí zcela proletářsky, nemá volební právo“ (str. 36).

Jaká odchylka od „čisté demokracie“! Jaká nespravedlnost! Doposud se sice všichni marxisté domnívali, a nesčíslné skutečnosti to potvrzovaly, že drobní podnikatelé jsou nejsvědomitějšími a nejskrbličtějšími vykořisťovateli námezdních dělníků, ale Juduška Kautský nemá samozřejmě na zřeteli třídu drobných podnikatelů (kdo si to jen vymyslí škodlivou teorii třídního boje?), nýbrž jednotlivé osoby, takové vykořisťovatele, kteří „žijí a cítí zcela proletářsky“. Pověstná „šetrná Anežka“, o které se soudilo, že je již dávno nebožkou, vstala pod perem

* Savinkov B. V. (1879—1925) — eser; Liberdanové — ironická přezdívka menševikům podle jmen dvou menševických vůdců Libera a Dana; Potresov A. N. (1869—1934) — jeden z vůdců menševismu. (Pozn. překl.)

neradí vzdělaní advokáti, buržoasní publicisté, Kautští a přemoudří staří byrokraté?

Z mé řeči 29. dubna 1918* otiskuje pan Kautský tato slova: „... Masy samy určují způsob a lhůty voleb“... A „čistý demokrat“ Kautský dovozuje:

... „Zdá se tedy, že si jakákoliv schůze voličů nemůže stanovit volební řád podle své vůle. Zvůle a možnost zbavit se nepohodlných opozičních živlů v řadách proletariátu samého by takto byly vystupňovány do nejzazších mezí“ (str. 37).

Nu, čím se to liší od řeči prodejného pisálka, zjednaného kapitalisty, jenž při stávkách běduje, že masa utiskuje pilné dělníky, „chtějící pracovat“? Proč byrokraticko-buržoasní stanovení volebního řádu v „čisté“ buržoasní demokracii není zvůlí? Proč by cit spravedlnosti u mas, které povstaly do boje proti svým odvěkým vykořisťovatelům, které jsou vychovávány a zocelovány tímto neohroženým bojem, měl být méně vyvinut než u hrstky byrokratů, intelektuálů i advokátů, vychovaných v buržoasních předsudcích?

Kautský je skutečně socialistou, neopovažujte se pochybovat o upřímnosti tohoto ctihodného otce rodiny, tohoto loyálního občana. Je horoucím a přesvědčeným přívržencem vítězství dělníků, proletářské revoluce. Přál by si jen, aby sladoučtí maloměšťáčtí inteligentíkové a šosáci v noční čepičce sestavili předem, před hnutím mas, před jejich urputným bojem proti vykořisťovatelům a bezpodmínečně bez občanské války umírněný a puntičkářský statut vývoje revoluce...

Náš veleučení Juduška Golovlev** s hlubokým mravním rozhořčením vypráví německým dělníkům, že 14. června 1918 se Všeruský ústřední výkonný výbor sovětů usnesl vyloučit ze sovětů zástupce strany pravých eserů a menševiků.

„Toto opatření — píše Juduška Kautský, všecek planoucí ušlechtilou nevolí — není namířeno proti určitým osobám, které se dopustily určitých trestných činů... V ústavě sovětské republiky není slova o imunitě poslanců — členů sovětů.

* Viz Spisy, ruský, 3. vydání, sv. XXII., str. 469—498. (Pozn. překl.)

** Juduška Golovlev — typ feudálního statkáře, pokrytce a pobožnostkáře z novely ruského spisovatele M. J. Saltykova-Ščedrina „Páni Golovlevovů“. (Pozn. překl.)

Ze sovětů jsou zde vyloučeny nikoliv určité osoby, nýbrž určité strany“ (str. 37).

Ano, to je opravdu strašné, to je nepřípustné odchylení se od čisté demokracie, podle jejichž zásad bude dělat revoluci má revoluční Juduška Kautský. My, ruští bolševici, jsme měli nejdříve slíbit imunitu Savinkovům a spol., Liberdanům, Potresovům* („aktivistům“) a spol., pak napsat trestní zákoník, který by prohlásil účast v československé kontrarevoluční válce nebo spojení s německými imperialisty na Ukrajině nebo v Gruzínsku proti dělnictvu vlastní země za „trestní čin“, a teprve potom, na základě tohoto trestního zákoníku bychom měli podle „čisté demokracie“ právo vylučovat ze sovětů „určité osoby“. Přitom se samo sebou rozumí, že Čechoslováci, kteří prostřednictvím Savinkovů, Potresovů a Liberdanů nebo pomocí jejich agitace dostávají peníze od anglických a francouzských kapitalistů, jakož i Krasnovové, kteří dostávají od Němců s pomocí ukrajinských a tifliských menševiků munici, by zůstali klidně sedět tak dlouho, dokud bychom nesestavili správný trestní zákon, a zatím by se jako nejčistší demokrate spokojili úlohou „oposice“...

Stejně silně mravní rozhořčení u Kautského vzbuzuje to, že sovětská ústava zbavuje volebního práva ty, kdož „zaměstnávají námezdní dělníky pro zisk“.

„Domácký dělník nebo drobný podnikatel s jedním tovaryšem — píše Kautský — třebaž žije a cítí zcela proletářsky, nemá volební právo“ (str. 36).

Jaká odchylka od „čisté demokracie“! Jaká nespravedlnost! Doposud se sice všichni marxisté domnívali, a nesčíslné skutečnosti to potvrzovaly, že drobní podnikatelé jsou nejsvědomitějšími a nejskrbličtějšími vykořisťovateli námezdních dělníků, ale Juduška Kautský nemá samozřejmě na zřeteli třídu drobných podnikatelů (kdo si to jen vymyslí škodlivou teorii třídního boje?), nýbrž jednotlivé osoby, takové vykořisťovatele, kteří „žijí a cítí zcela proletářsky“. Pověstná „šetrná Anežka“, o které se soudilo, že je již dávno nebožkou, vstala pod perem

* Savinkov B. V. (1879—1925) — eser; Liberdanové — ironická přezdívka menševikům podle jmen dvou menševických vůdců Libera a Dana; Potresov A. N. (1869—1934) — jeden z vůdců menševismu. (Pozn. překl.)

Kautského z mrtvých. Tuto šetrnou Anežku si vymyslíl a před několika desetiletími uvedl v německé literatuře do světa „čistý“ demokrat, měšťák Evžen Richter. Předpovídal nevyčísitelné pohromy, které přinese diktatura proletariátu, konfiskace kapitálu vykořisťovatelů, a ptal se s nevinnou tváří: Kdo je kapitalistou v právním smyslu? Jako příklad uvedl chudou šetrnou švadlenku („šetrnou Anežku“), kterou zlí „diktátoři proletariátu“ obírají o poslední groš. Byly doby, kdy se celá německá sociální demokracie smála této „šetrné Anežce“ čistého demokrata Evžena Richtera. Ale to bylo dávno, za onoho času, kdy žil ještě Bebel, jenž otevřeně a bez okolků říkal pravdu, že ve straně je mnoho nacionálních liberálů; za onoho času, kdy Kautský nebyl ještě renegátem.

Nyní „šetrná Anežka“ vstala z mrtvých v podobě „zcela proletářsky žijícího a cítícího drobného podnikatele s jedním tovaryšem“. Zlí bolševici mu ubližují, berou mu volební právo. Pravda, „každá volební schůze“, jak praví též Kautský, může v sovětské republice připustit k účasti i chudého řemeslníka, který má, dejme tomu, spojení s určitou továrnou, jestliže není výjimečně vykořisťovatelem a *opravdu* „žije a cítí zcela proletářsky“. Je však možno se spolehnout na znalost života a na cit spravedlnosti neuspořádané závodní schůze prostých dělníků, která jedná (ó, jaká hrůza) bez statutu? Není jasné, že je lepší dát volební právo *všem* vykořisťovatelům, *všem*, kdož zaměstnávají námezdní dělníky, než riskovat možnost, že dělníci ublíží „šetrné Anežce“ a „proletářsky žijícímu a cítícímu drobnému podnikateli“?

Nechť jen hanobí odporní renegátští ničemové za jáсотu buržoasie a sociálšovinistů* naši sovětskou ústavu, že bere vykořisťovatelům volební právo. To je dobře, neboť to uspíší a prohloubí rozchod evropských revolučních dělníků se Scheidemanny a Kautskými, Renaudely a Longuety. Hendersony a

* Právě jsem přečetl úvodník „Frankfurter Zeitung“ (z 22. října 1918, č. 293), kde je s nadšením citována brožura Kautského. Časopis bursiánů je spokojen. Jak by ne! Soudruh z Berlína mi píše, že „Vorwärts“, list Scheidemannů, prohlásil ve zvláštním článku, že podpisuje téměř každou řádku Kautského. Gratulujeme, gratulujeme! (Pozn. Leninova.)

Hendersony Macdonaldy, se starými vůdci a starými zrádci socialistů.

Masy utiskovaných tříd a třídně uvědomělí a poctiví vůdci a rad revolučních proletářů půjdou s námi. Postačí seznámit tyto proletáře a tyto masy s naší sovětskou ústavou a hned řeknou: To jsou skuteční *našinci*, to je skutečná dělnická strana, skutečná dělnická vláda. Neboť neklame dělníky zvanými o reformách, jako *nás klamali všichni uvedení vůdcové*, nýbrž opravdu bojuje proti vykořisťovatelům, provádí seriózní revoluci, bije se *skutečně* za úplné osvobození dělníků.

Jestliže sověty po jednoleté „praxi“ zbavily vykořisťovatele hlasovacího práva, *znamená to*, že to jsou opravdu organizace utiskovaných mas, a nikoliv sociálimperialistů a sociálpacifistů, kteří se zaprodali buržoasii. *Jestliže* tyto sověty vzaly hlasovací právo vykořisťovatelům, *znamená to*, že to nejsou orgány maloburžoasního paktování s kapitalisty, orgány parlamentního zvanění (Kautských, Longuetů a Macdonaldů), nýbrž orgány skutečně revolučního proletariátu, bojujícího na život a na smrt proti vykořisťovatelům.

„Brožura Kautského je zde téměř neznámá“, psal mi nedávno (dnes je 30. října) dobře informovaný soudruh z Berlína. Radil bych našim vyslancům v Německu a ve Švýcarsku, aby nelitovali několika tisícovek na zakoupení této brožury a *rozdali ji zdarma* třídně uvědomělým dělníkům, aby byla do bláta zašlapána „evropská“ — čti: imperialistická a reformistická sociální demokracie, která se už dávno stala „páchnoucí mrtvolou“.

Na konci svého spisu, na str. 61 a 63 pan Kautský hořce běduje, že „nová theorie“ (jak nazývá bolševismus, obává se dotknout se Marxovy a Engelsovy analýsy Pařížské komuny!) „nalézá přívržence dokonce ve starých demokraciích, jako na př. ve Švýcarsku“. Pro Kautského je „nepochopitelné“, že „tuto theorii mohou přijímat němečtí sociální demokraté“.

Nikoli, to je zcela pochopitelné, neboť po významných poučeních z války se protiví revolučním masám jak Scheidemannové, tak i Kautští.

„My“ jsme byli vždy pro demokracii — píše Kautský — a náhle bychom se jí měli zřít!

„My“, sociálně demokratičtí oportunisté, jsme byli vždy proti diktatuře proletariátu a Kolbové a spol. to již dávno otevřeně hlásali. Kautský to ví a marně doufá, že zatají čtenářům zřejmý fakt svého „návratu do lůna“ Bernsteinů a Kolbů.

„My“, revoluční marxisté, jsme nikdy z „čisté“ (buržoasní) demokracie nedělali modlu. Plechanov byl r. 1903, jak známo, revolučním marxistou (až do svého smutného obratu, který jej přivedl na posice ruského Scheidemanna). A Plechanov prohlásil tehdy na sjezdu strany, na kterém byl schválen program, že za revoluce, bude-li to nutno, zbaví proletariát kapitalisty volebního práva, *rozežene jakýkoli parlament*, bude-li kontrarevoluční. Každý se může přesvědčit, že tento názor jediné odpovídá marxismu, třebaš už jen z Marxových a Engelsových výroků, které jsem výše citoval. To vyplývá jasně ze všech zásad marxismu.

„My“, revoluční marxisté, jsme nikdy nemluvili k lidu tak, jak rádi mluvívají kautskyánci všech národů, kteří se hrbí před buržoasií, přizpůsobují se buržoasnímu parlamentarismu, zamlčují *buržoasní* ráz soudobé demokracie a žádají jen její rozšíření, jen její uskutečnění do všech důsledků.

„My“ jsme říkali buržoasii: „Vy, vykořisťovatelé a pokrytci, mluvíte o demokracii, ale současně stavíte na každém kroku nesčíslné překážky, bránící *utiskovaným masám* účastnit se politiky. Bereme vás za slovo a v zájmu těchto mas požadujeme rozšíření *vaší* buržoasní demokracie, *abychom masy připravili k revoluci*, která smete vás, vykořisťovatele. A pokusíte-li se vy, vykořisťovatelé, postavit se na odpor naší proletářské revoluci, bez milosti vás potlačíme, zbavíme vás všech práv, a nejen to: nedáme vám chleba, neboť v naší proletářské republice budou vykořisťovatelé bezprávní, budou prohlášeni za psance, neboť jsme socialisty doopravdy, a nikoli po scheidemannovsku a kautskyánsku.“

To jsme říkali a budeme říkat „my“, revoluční marxisté, a proto také utiskované masy budou pro nás a s námi, kdežto Scheidemannové a Kautští budou na smetišti renegátů.

Kautský je co nejpevněji přesvědčen a tvrdí o sobě, že je internacionalista. O Scheidemannech prohlašuje, že jsou „vládní socialisty“. Tím, že hájí menševiky (Kautský neříká přímo, že s nimi souhlasí, ale plně sdílí jejich názory), neobyčejně názorně prokázal, jakého druhu je jeho „internacionalismus“. A protože Kautský není ojedinělým zjevem, ale představitelem směru, který nezbytně vyrostl v prostředí II. Internacionály (Longuet ve Francii, Turati v Itálii, Nobs a Grimm, Graber a Naine ve Švýcarsku, Ramsay Macdonald v Anglii atp.), bude poučné prozkoumat „internacionalismus“ Kautského.

Kautský zdůrazňuje, že menševici také byli v Zimmerwaldu* (diplom, nesporně, ale . . . diplom hodně ztrouchnivělý) a líčí názory menševiků, s kterými souhlasí, takto:

. . . „Menševici chtěli všeobecný mír. Přáli si, aby všichni válčící přijali heslo: bez anexí a válečných náhrad. Dokud toho nebude dosaženo, měla ruská armáda stát s puškou u nohy v pohotovosti. Bolševici pak požadovali okamžitý mír stůj co stůj, byli ochotni, bude-li toho nutně třeba, uzavřít mír separátní a snažili se jej vynutit silou, zesilující i beztoho již velkou desorganizaci armády“ (str. 27).

Podle názoru Kautského neměli bolševici přejímat moc a měli se spokojit s Ústavodárným shromážděním.

Tedy, internacionalismus Kautského a menševiků vypadá takto: požadovat od imperialistické buržoasní vlády reformy, avšak nadále tuto vládu podporovat, nadále podporovat válku, kterou tato vláda vede, dokud všichni válčící nepřijmou heslo: bez anexí a válečných náhrad. Takový názor vyslovoval nejen Turati i kautskyánci (Haase a jiní) i Longuet a spol., prohlašující, že prý jsou *pro* „obranu vlasti“.

Theoreticky je to úplná neschopnost oddělit se od sociálšovinistů a úplná motanice v otázce obrany vlasti. Politicky je to podvržení internacionalismu maloměšťáckým naciona-

* Zde je míněna mezinárodní konference internacionalistů, která se konala za první světové války v září 1915 v Zimmerwaldu ve Švýcarsku. (Pozn. překl.)

lismem a přechod na stranu reformismu, zřeknutí se revoluce.

Uznání „obranu vlasti“ znamená s hlediska proletariátu ospravedlnování nynější války, uznání její oprávněnosti. A jelikož válka zůstává imperialistickou (jak za monarchie, tak za republiky) — bez ohledu na to, kde stojí v daném okamžiku nepřátelská vojska, zda v mé, nebo v cizí zemi — uznání obrany vlasti znamená *ve skutečnosti* podporu imperialistické, loupeživé buržoasie, úplnou zradu socialismu. V Rusku zůstávala válka i za Kerenského, v buržoasně demokratické republice, nadále válkou imperialistickou, neboť ji vedla buržoasie jako panující třída (a válka je „pokračováním politiky“); zvláště názorným výrazem imperialistického rázu války byly tajné smlouvy o rozdělení světa a o vyplenění cizích zemí, které sjednal bývalý car s anglickými a francouzskými kapitalisty.

Menševici hnusně klamali lid, nazývajíce takovou válku obrannou nebo revoluční, a Kautský tím, že schvaluje politiku menševiků, schvaluje i klamání lidu, souhlasí s tím, aby maloměstáci sloužili kapitálu napalováním dělníků a zaprahováním jich do káry imperialistů. Kautský dělá typicky maloměstáckou, šosáckou politiku, neboť líčí věc tak (a vštěpuje masám tuto nesmyslnou myšlenku), jako by *vytyčení hesla* něco na věci měnilo. Celé dějiny buržoasní demokracie odhalují tuto iluzi: k oklamání lidu vždy vyhlašovali a vždy vyhlašují buržoasní demokraté jakákoliv „hesla“. Záleží na tom, aby upřímnost těchto hesel byla *ověřena*, aby slova byla porovnána s *činy*, abychom se nespokojovali s idealistickými nebo šarlatánskými *frázemi*, nýbrž pátrali po *třídni realitě*. Imperialistická válka nepřestává být válkou imperialistickou, když šarlatáni, frázisté, či šosáčtí maloměstáci razí libivé „heslo“ — nýbrž teprve tehdy, když *třída* vedoucí imperialistickou válkou a připoutaná k ní miliony ekonomických nitek (a někdy i provazů) je opravdu *svržena* a když je u moci vystřídána třídou opravdu revoluční, proletariátem. *Jinak je nemožné vyprostit se z imperialistické války — jakož i z imperialistického, lupičského míru.*

Tím, že Kautský schvaluje zahraniční politiku menševiků a označuje ji za internacionalistickou a zimmerwaldskou, do-

kazuje za první veškerou prohnilost zimmerwaldské, oportunistické většiny (nadarmo jsme se my, zimmerwaldská *levice**, ihned neohraničili od této většiny!) a za druhé — a to je hlavní — přechází se stanoviska proletariátu na stanovisko maloburžoasních vrstev, se stanoviska revolučního na stanovisko reformistické.

Proletariát bojuje za revoluční svržení imperialistické buržoasie, maloburžoasní vrstvy bojují za reformistické „zdokonalení“ imperialismu, za to, aby se mu proletariát *přizpůsobil* a *podřídil*. Dokud byl Kautský marxista, na př. r. 1909, kdy psal „Cestu k moci“, hájil právě myšlenku nevyhnutelnosti *revoluce* ve spojení s válkou, mluvil o tom, že se blíží *éra revolucí*. Basilejský manifest z roku 1912 přímo a určitě mluví o *proletářské revoluci* ve spojení s touž imperialistickou válkou mezi německou a anglickou skupinou mocností, která také roku 1914 vzplála. A když roku 1918, ve spojení s válkou, revoluce vzplály, Kautský, místo aby vysvětloval, že jsou nevyhnutelné, místo aby přemýšlel a do všech důsledků promýšlel *revoluční* taktiku, způsoby a metody příprav k revoluci, počal nazývat reformistickou taktiku menševiků *internacionalismem*. Není to renegátství?

Kautský chválí menševiky, že trvali na tom, aby byla udržena bojeschopnost armády. Kárá bolševiky, že zesilovali již beztoho velkou „desorganisasi armády“. To znamená vychvalovat reformismus a podřízení se imperialistické buržoasii, zatracovat revoluci a zříkat se jí. Neboť udržení bojeschopnosti armády znamenalo a za Kerenského skutečně bylo udržení armády pod *buržoasním* velením (byť republikánským). Je všeobecně známo — a průběh událostí to názorně potvrdil — že tato republikánská armáda podržela *kornilovského* ducha, o což se přičinilo kornilovské důstojnictvo. Buržoasní důstojnictvo nemohlo nebýt kornilovské, nemohlo je to netáhnout k imperialismu, k násilnému potlačení proletariátu. Nechat nedotčeny všechny základy imperialistické války, všechny základy *buržoasní* diktatury, zlepšovat maličkosti, po-

* Jde o levou skupinu, kterou ustavil Lenin na zimmerwaldské konferenci. V této skupině se sdružily revoluční živly mezinárodního socialistického hnutí. (Pozn. překl.)

opravovat bezvýznamnosti („reformy“) — v tom *ve skutečnosti* tkvěla menševická taktika.

A naopak. Bez „desorganisace“ armády se neobešla a nemůže obejít žádná velká revoluce. Neboť armáda je nejstabilnějším nástrojem k podepření starého řádu, nejnezdolnější oporou buržoasní kázně a panství kapitálu, oporou k udržení a vypěstování otrocké pokory a nutí pracující masy, aby se podřídily kapitálu. Kontrarevoluce nikdy nestrpěla a nemohla strpět ozbrojené dělníky vedle armády. Ve Francii — psal Engels — bývali dělníci po každé revoluci ozbrojeni; „proto první starostí buržoasie, držící v rukou státní kormidlo, bylo vždy dělníky odzbrojit“. Ozbrojení dělníci byli zárodkem nové armády, organizační buňky nového společenského řádu. Rozdrtit tuto buňku, nedopustit, aby vyrostla, bylo první starostí buržoasie. První starostí každé vítězné revoluce — Marx a Engels to velmi často zdůrazňovali — bylo: rozbít starou armádu, rozpustit ji a nahradit armádou novou. Kdykoliv se nová společenská třída ujímala panství, nikdy nemohla a ani nyní nemůže tohoto panství dosáhnout a upevnit je jinak, než že úplně rozloží starou armádu („desorganisace“ — ječť při této příležitosti reakční nebo prostě zbabělí maloměšťáci), než že projde velmi těžkým a nanejvýš strastiplným obdobím bez jakékoliv armády (tímto strastiplným obdobím prošla také veliká revoluce francouzská), než že v těžké občanské válce postupně vytvoří novou armádu, novou kázeň, novou organizaci nové třídy. Dříve to historik Kautský chápal. Renegát Kautský na to zapomněl.

Jakým právem nazývá Kautský Scheidemanny „vládními socialisty“, *schvaluje-li* taktiku menševiků v ruské revoluci? Menševici, když podporovali Kerenského a vstupovali do jeho vlády, byli zrovna tak vládními socialisty. Z tohoto závěru se Kautský nikterak nevyvleče, jakmile zkusí položit otázku, která *panující třída* vede imperialistickou válku. Avšak Kautský se vystříhá položit otázku, která třída je u moci, otázku, kterou si musí položit každý marxista, neboť pouhé vytyčení této otázky by již odhalilo renegáta.

Kautskyánci v Německu, longuetovci ve Francii, turatiovci a spol. v Itálii usuzují takto: socialismus předpokládá rovnost

a svobodu národů a jejich sebeurčení; *proto*, je-li naše země přeřadena, nebo vtrhnou-li nepřátelská vojska do naší země, je nejen právem, nýbrž i povinností socialistů bránit vlast. Ale taková argumentace znamená theoreticky buď úplné zesměšnění socialismu, nebo darebáckou vytáčku a s hlediska praktické politiky se pak shoduje s argumentací naprosto zaostalého mužika, který nemá ponětí o sociálním, třídním rázu války a o úkolech revoluční strany za reakční války.

Socialismus je proti násilí vůči národům. To je nesporné. Ale socialismus je vůbec proti násilí vůči lidem. Kromě křesťanských anarchistů a tolstojevců z toho však dosud nikdo nevyvozoval, že socialismus je proti *revolučnímu* násilí. Mluvit tedy o „násilí“ vůbec a neanalysovat podmínky, kterými se liší reakční násilí od násilí revolučního, znamená být šosákem, zřikajícím se revoluce, nebo prostě klamat sebe i jiné sofistickou.

Totéž platí také o násilí vůči národům. Každá válka je násilím vůči národům, to však nebrání socialistům, aby byli *pro* revoluční válku. Třídní ráz války je základní otázkou, kterou je povinen rozřešit socialista (není-li renegátem). Imperialistická válka let 1914—1918 je válkou mezi dvěma skupinami imperialistické buržoasie za rozdělení světa, za rozdělení kořisti, za vyplenění a zdeptání malých a slabých národů. Tak hodnotil válku basilejský manifest r. 1912 a správnost tohoto zhodnocení byla potvrzena fakty. Kdo upouští od tohoto názoru na válku, není socialista.

Jestliže Němec za Viléma nebo Francouz za Clémenceaua praví: Já, jako socialista, mám právo a povinnost bránit vlast, když nepřítel vtrhl do mé země, není to argumentace socialisty ani internacionalisty, ani revolučního proletáře, nýbrž *nacionalistického maloměšťáka*. Neboť při takové argumentaci mizí třídní revoluční boj dělníka proti kapitálu, mizí hodnocení celé války s hlediska světové buržoasie a světového proletariátu, t. j. mizí internacionalismus a zbývá ubohý, tupý nacionalismus. Mé zemi je ubližováno, ostatní se mne netýká — v tom tkví podstata takové argumentace, v tom záleží její maloměšťácko-nacionalistická omezenost. Je to totéž, jako kdyby někdo uvažoval o individuálním násilí vůči jednotlivci

takto: socialismus je proti násilí, proto se raději stanu zrádcem, než abych seděl ve vězení.

Francouz, Němec nebo Ital, jenž praví: „Socialismus je proti násilí vůči národům, a *proto* se bráním, když nepřítel vtrhl do mé země“, *zrazuje* socialismus a internacionalismus. Neboť takový člověk *vidí jen* svou „zemi“, staví nade vše „svou“ ... „buržoasií“ a nepřemýšlí o *mezinárodních souvislostech*, které činí z války válku imperialistickou a z *jeho* buržoasie článek v řetězu imperialistické loupeže.

Všichni maloměšťáci a všichni otupělí a zaostalí mužiči uvažují právě tak, jako uvažují renegáti kautskyánci, longuetovci, Turati a spol.: v mé zemi stojí nepřítel, a ostatní se mne netýká.*

Socialista, revoluční proletář, internacionalista uvažuje jinak: ráz války (zda je to válka reakční nebo revoluční) nezávisí na tom, kdo zahájil útok a v čí zemi stojí „nepřítel“, nýbrž *na tom, která třída* vede válku a v jaké politice se pokračuje touto válkou. Je-li daná válka reakční imperialistickou válkou, t. j. je-li vedena dvěma světovými skupinami imperialistické násilnické, loupeživé reakční buržoasie, pak se každá buržoasie (i buržoasie malé země) stává spolupachatelkou loupeže, a mým úkolem, úkolem zástupce revolučního proletariátu, je připravovat *světovou proletářskou revoluci* jako *jedinou* záchranu před hrůzami světové války. Nesmím uvažovat s hlediska „své“ země (neboť tak uvažuje ubohý tupohlavec, nacionalistický maloměšťák, jenž nechápe, že je loutkou v rukou imperialistické buržoasie), nýbrž s hlediska *své účasti* v přípravě, propagandě a uspíšení světové proletářské revoluce.

To je internacionalismus, takový je úkol internacionalisty, revolučního dělníka, skutečného socialisty. Na tuto *abecedu*

* Sociálsovinisté (Scheidemannové, Renaudelové, Hendersonové, Gompersové a spol.) nechtějí za války vůbec mluvit o „Internacionále“. Pokládají za „zrádce“... socialismu nepřátele své buržoasie. Jsou *pro* dobovačnou politiku své buržoasie. Sociálpacifisté (t. j. socialisté slovy, maloměšťáci pacifisté skutky) projevují všelijaké „internacionalistické“ city, stavějí se proti anexím a pod., ale ve skutečnosti nepřestávají podporovat svou imperialistickou buržoasií. Rozdíl mezi oběma typy není valný, je to asi takový rozdíl, jako mezi kapitalistou, který mluví hrubě, a kapitalistou, který mluví sladce. (Pozn. Leninova.)

„zapomněl“ renegát Kautský. A jeho renegátství se stává ještě jasnějším, když od schvalování taktiky maloburžoasních nacionalistů (menševiků v Rusku, longuetovců ve Francii, Turatiů v Itálii, Haaseů a spol. v Německu) přechází ke kritice bolševické taktiky. Píše:

„Bolševická revoluce byla založena na předpokladu, že bude východiskem pro všeobecnou evropskou revoluci, že smělá iniciativa Ruska vzbudí proletáře celé Evropy k povstání.

Za tohoto předpokladu bylo samozřejmě jedno, jakých forem nabude ruský separátní mír, jaká břemena a územní ztráty (doslova: ochromení nebo zmrzačení, Verstümmelungen) uvalí na ruský lid, jak vyloží sebeurčení národu. Pak bylo také jedno, zda je Rusko schopno obrany nebo ne. Evropská revoluce byla podle tohoto názoru nejlepší záštitou ruské revoluce, měla přinést všem národům na bývalém ruském území úplné a skutečné sebeurčení.

Revoluce v Evropě, která by tam zanesla a upevnila socialismus, měla se stát také prostředkem k odstranění překážek, které se v Rusku stavěly proti uskutečnění socialistické výroby pro hospodářskou zaostalost země.

To vše bylo velmi logicky a dobře odůvodněno, připustíme-li hlavní předpoklad: že ruská revoluce musí nezbytně rozpoutat revoluci evropskou. Ale co pak, když se tak nestane?

Dosud se tento předpoklad neuskutečnil. A nyní jsou evropští proletáři obviňováni, že ruskou revoluci nechali na holičkách a zradili ji. To je obžaloba proti neznámému, neboť kdo může být činěn odpovědným za chování evropského proletariátu?“ (str. 28).

A Kautský potom rozvláčně vykládá, že Marx, Engels i Bebel se nejednou mýlili, pokud jde o příchod jimi očekávané revoluce, že však nikdy nezakládali svou taktiku na očekávání revoluce v „*určité lhůtě*“ (str. 29), kdežto bolševici prý „vsadili všechno na jednu kartu všeobecné evropské revoluce“.

Umyslně jsme uvedli tak dlouhý citát, abychom čtenáři názorně předvedli, jak „obratně“ Kautský falšuje marxismus a podstrkuje místo něho banální a reakční maloburžoasní názor.

Metodou nepřilíši chytrých lidí je především vkládat odpůrci do úst zřejmou hloupost a potom ji vyvracet. Kdyby bolševici založili svou taktiku na očekávání revoluce v jiných zemích v *určité lhůtě*, byla by to nesporně hloupost. Ale bolševická strana se této hlouposti nedopustila: ve svém dopise americkým dělníkům (20. srpna 1918*) se přímo ohrazují proti této

* Viz Spisy, ruský, sv. XXIII., str. 176—189. (Pozn. red.)

hlouposti a prohlašuji, že počítáme s americkou revolucí, ale ne v určité době. Ve své polemice proti levým eserům a „levým komunistům“ (leden—březen 1918) jsem nejednou rozvíjel tutéž myšlenku. Kautský si maličko... docela maličko zafixoval a na tom založil svou kritiku bolševismu. Kautský smíchal v jedno taktiku počítající s evropskou revolucí ve více méně brzké, ne však určité době a taktiku počítající s evropskou revolucí v určité lhůtě. Malinký podvůdek, zcela malinký!

Tato druhá taktika je hloupost. První je *závazná* pro marxistu, pro každého revolucionáře a internacionalistu; je *závazná*, neboť jedině tato taktika správně marxisticky hodnotí objektivní situaci vytvořenou ve všech evropských zemích válkou, neboť jedině tato taktika odpovídá internacionálním úkolům proletariátu.

Místo důležité otázky základů revoluční taktiky vůbec podstrčil Kautský málo významnou otázku chyby, které by se mohli revolucionáři-bolševici dopustit, které se však nedopustili, a tak se šťastně zřekl revoluční taktiky vůbec!

Jako renegát v politice, *nedovede* v theorii ani položit otázku objektivních předpokladů revoluční taktiky.

A tím jsme se přiblížili k druhému bodu.

Za druhé. Je povinností marxisty počítat s evropskou revolucí, je-li *revoluční situace*. Základní pravdou marxismu je, že taktika socialistického proletariátu nemůže být stejná v době, kdy je revoluční situace, a v době, kdy není.

Kdyby Kautský položil tuto otázku, závaznou pro marxistu, uviděl by, že odpověď na ni mří bezpodmínečně proti němu. Dávno před válkou všichni marxisté, všichni socialisté byli za jedno v tom, že evropská válka vytvoří revoluční situaci. Dokud byl Kautský ještě renegátem, říkal to jasně a určitě — jak roku 1902 („Sociální revoluce“), tak roku 1909 („Cesta k moci“). Basilejský manifest to uznal jménem celé II. Internacionály: nadarmo se sociálšovinisté a kautskyánci všech zemí („centristé“, lidé, kteří kolísají mezi revolucionáři a oportunisty) nebojí příslušných míst basilejského manifestu jako ohně!

Z toho vyplývá, že očekávání revoluční situace v Evropě nebylo fantasií bolševiků, ale *všeobecným míněním* všech marxistů. Přenáší-li se Kautský přes tuto nezvratnou pravdu tako-

vými frázemi, že prý bolševici „vždy věřili ve všemohoucnost násilí a vůle“, je to boucharonská fráze, která má *zastřít* útěk, a to hanebný útěk Kautského od otázky revoluční situace. Dále. Nastala opravdu revoluční situace nebo ne? Ani tuto otázku Kautský nedovedl položit. Na ni odpovídají hospodářské skutečnosti: hlad a zbídačení, které všude válka vyvolala, znamenají revoluční situaci. Na tuto otázku odpovídají také politické skutečnosti: již od r. 1915 se ve *všech* zemích jasně projevil proces štěpení starých, prohnilých socialistických stran, proces *odcházení mas* proletariátu od sociálšovinistických vůdců doleva, k revolučním ideám a náladám, k revolučním vůdcům.

5. srpna 1918, kdy Kautský psal svou brožuru, mohl si těchto skutečností nepovšimnout jedině člověk, který se bál revoluce a zrazoval ji. Nyní však, koncem října 1918, roste revoluce *v řadě* evropských zemí před zraky všech, a to velmi rychle. Ukázalo se, že „revolucionář“ Kautský, jenž chce, aby byl jako dříve pokládán za marxistu, je krátkozraký šosák, jenž — tak jako šosáci r. 1847, jimž se Marx vysmíval — neviděl blízké se revolucii!

Dospěli jsme k třetímu bodu.

Za třetí. Jaké jsou zvláštní stránky revoluční taktiky, je-li v Evropě revoluční situace? Kautský, který se stal renegátem, bál se vytyčit tuto otázku, závaznou pro každého marxistu. Kautský uvažuje jako typický maloměšťácký šosák nebo zaostalý rolník: nastala „všeobecná evropská revoluce“, nebo ne? Jestliže ano, je *také Kautský* ochoten stát se revolucionářem! Potom se však — poznamenejme — kdejaká sebranka (jako ničemové, kteří se nyní někdy lepší k vítězným bolševikům) začne vydávat za revolucionáře!

Jestliže nikoli, obrací se Kautský k revoluci zády! Kautský nerozumí ani zbla pravdě, že revolucionář-marxista se liší od šosáka a maloměšťáka tím, že dovede zaostalým masám *propagovat* nutnost zrající revoluce, *dokazovat* její nevyhnutelnost, *uysvětlovat* její užitečnost pro lid, *připravovat* na ni proletariát a všechny pracující a vykořisťované masy.

Kautský vložil do úst bolševikům nesmysl tím, že řekl, že vsadili všechno na jednu kartu v domnění, že evropská revo-

hlouposti a prohlašuji, že počítáme s americkou revolucí, ale ne v určité době. Ve své polemice proti levým eserům a „levým komunistům“ (leden—březen 1918) jsem nejednou rozvíjel tutéž myšlenku. Kautský si maličko... docela maličko zafixoval a na tom založil svou kritiku bolševismu. Kautský smíchal v jedno taktiku počítající s evropskou revolucí ve více méně brzké, ne však určité době a taktiku počítající s evropskou revolucí v určité lhůtě. Malinký podvůdek, zcela malinký!

Tato druhá taktika je hloupost. První je *závazná* pro marxistu, pro každého revolucionáře a internacionalistu; je *závazná*, neboť jedině tato taktika správně marxisticky hodnotí objektivní situaci vytvořenou ve všech evropských zemích válkou, neboť jedině tato taktika odpovídá internacionálním úkolům proletariátu.

Místo důležité otázky základů revoluční taktiky vůbec podstrčil Kautský málo významnou otázku chyby, které by se mohli revolucionáři-bolševici dopustit, které se však nedopustili, a tak se šťastně zřekl revoluční taktiky vůbec!

Jako renegát v politice, *nedovede* v theorii ani položit otázku objektivních předpokladů revoluční taktiky.

A tím jsme se přiblížili k druhému bodu.

Za druhé. Je povinností marxisty počítat s evropskou revolucí, je-li *revoluční situace*. Základní pravdou marxismu je, že taktika socialistického proletariátu nemůže být stejná v době, kdy je revoluční situace, a v době, kdy není.

Kdyby Kautský položil tuto otázku, závaznou pro marxistu, uviděl by, že odpověď na ni mívá bezpodmínečně proti němu. Dávno před válkou všichni marxisté, všichni socialisté byli zajedno v tom, že evropská válka vytvoří revoluční situaci. Dokud byl Kautský ještě renegátem, říkával to jasně a určitě — jak roku 1902 („Sociální revoluce“), tak roku 1909 („Cesta k moci“). Basilejský manifest to uznal jménem celé II. Internacionály: nadarmo se sociálšovinisté a kautskyánci všech zemí („centristé“, lidé, kteří kolísají mezi revolucionáři a oportunisty) nebojí příslušných míst basilejského manifestu jako ohně!

Z toho vyplývá, že očekávání revoluční situace v Evropě nebylo fantasií bolševiků, ale *všeobecným míněním* všech marxistů. Přenáší-li se Kautský přes tuto nezvratnou pravdu tako-

vými frázemi, že prý bolševici „vždy věřili ve všemohoucnost násilí a vůle“, je to boucharonská fráze, která má *zastřít* útěk, a to hanebný útěk Kautského od otázky revoluční situace. Dále. Nastala opravdu revoluční situace nebo ne? Ani tuto otázku Kautský nedovedl položit. Na ni odpovídají hospodářské skutečnosti: hlad a zbídačení, které všude válka vyvolala, znamenají revoluční situaci. Na tuto otázku odpovídají také politické skutečnosti: již od r. 1915 se ve *všech* zemích jasně projevil proces štěpení starých, prohnitých socialistických stran, proces *odcházení* mas proletariátu od sociálšovinistických vůdců doleva, k revolučním ideám a náladám, k revolučním vůdcům.

5. srpna 1918, kdy Kautský psal svou brožuru, mohl si těchto skutečností nepovšimnout jedině člověk, který se bál revoluce a zrazoval ji. Nyní však, koncem října 1918, roste revoluce v řadě evropských zemí před zraky všech, a to velmi rychle. Ukázalo se, že „revolucionář“ Kautský, jenž chce, aby byl jako dříve pokládán za marxistu, je krátkozraký šosák, jenž — tak jako šosáci r. 1847, jimž se Marx vysmíval — neviděl blízkí se revolucí!!

Dospěli jsme k třetímu bodu.

Za třetí. Jaké jsou zvláštní stránky revoluční taktiky, je-li v Evropě revoluční situace? Kautský, který se stal renegátem, bál se vytyčit tuto otázku, závaznou pro každého marxistu. Kautský uvažuje jako typický maloměšťácký šosák nebo zaostalý rolník: nastala „všeobecná evropská revoluce“, nebo ne? Jestliže ano, je *také Kautský* ochoten stát se revolucionářem! Potom se však — poznamenejme — kdejaká sebranka (jako ničemové, kteří se nyní někdy lepší k vítězným bolševikům) začne vydávat za revolucionáře!

Jestliže nikoli, obrací se Kautský k revoluci zády! Kautský nerozumí ani zbla pravdě, že revolucionář-marxista se liší od šosáka a maloměšťáka tím, že dovede zaostalým masám *propagovat* nutnost zrající revoluce, *dokazovat* její nevyhnutelnost, *uysvětlovat* její užitečnost pro lid, *připravovat* na ni proletariát a všechny pracující a vykořisťované masy.

Kautský vložil do úst bolševikům nesmysl tím, že řekl, že vsadili všechno na jednu kartu v domnění, že evropská revo-

luce vzplane v určité lhůtě. Tento nesmysl se obrátil proti Kautskému, neboť dospěl k závěru: taktika bolševiků by byla správná, kdyby evropská revoluce vzplála 5. srpna 1918! Právě toto datum uvádí Kautský jako dobu, kdy napsal svou brožuru. A když za několik týdnů po tomto 5. srpnu vyšlo najevo, že v řadě evropských zemí se revoluce blíží, projevilo se v celé své kráse veškeré renegátství Kautského, veškeré jeho falšování marxismu, celá jeho neschopnost myslit revolučně, ba stavět revolučně otázky!

Jsou-li ze zrady viněni evropští proletáři — píše Kautský — je prý to obžaloba proti neznámým.

Mýlíte se, pane Kautský! Podívejte se do zrcadla a spatříte „neznámé“, proti kterým je tato obžaloba namířena. Kautský se tváří naivní, dělá, jako kdyby nerozuměl, *kdo* tuto obžalobu vznesl a *jaký má smysl*. Ve skutečnosti Kautský velmi dobře ví, že tuto obžalobu vznesli a vznášejí němečtí „leví“, spartakovci, Liebknecht a jeho přátelé. Tato obžaloba vyjadřuje *jasné vědomí*, že německý proletariát zrazoval ruskou (a mezinárodní) revoluci, když rdousil Finsko, Ukrajinu, Lotyšsko a Estonsko. Tato obžaloba směřuje především a nejvíce nikoli proti *masám*, které vždy jsou zakřiknuté, nýbrž proti *vůdcům*, kteří, jako Scheidemannové a Kautští, *neplnili své povinnosti* revoluční agitace, revoluční propagandy, revoluční práce v masách proti jejich netečnosti, kteří ve skutečnosti jednali *proti* revolučním instinktům a snahám, které vždy dřímají v nejširších masách utiskované třídy. Scheidemannové přímo, neomaleně, cynicky a většinou ze zjištění zrazovali proletariát a přecházeli na stranu buržoasie, kautskyánci a longuetovci dělali totéž, váhajíce, kolísajíce a zbaběle se ohlížejíce na ty, kdož v daném okamžiku byli silní. Kautský za války všemi svými publikacemi *ubíjel* revolučního ducha, místo aby jej povzbuzoval a rozvíjel.

Zůstane také jistě historickým dokladem maloměšťácké tuposti „centristického“ vůdce německé oficiální sociální demokracie, že Kautský dokonce ani nechápe, jaký ohromný *teoretický význam* a jaký ještě větší význam agitační a propagační má „obžaloba“ vznesená proti evropským proletářům, že zradili ruskou revoluci! Kautský nechápe, že za censurních

poměru v německé „řši“ je tato „obžaloba“ málem jedinou formou, kterou němečtí socialisté, Liebknecht a jeho přátelé, kteří nezdali socialismus, mohou pronášet *svou výzvu k německým dělníkům*, aby svrhli Scheidemanny a Kautské, vyhnali takové „vůdce“ a osvobodili se od jejich ohlupující a zpitomující propagandy, aby *proti* jejich vůli, *bez* nich a přes jejich hlavy šli k revoluci, *do revoluce!*

To Kautský nechápe. Jak má potom pochopit taktiku bolševiků? Je možno očekávat od člověka, jenž se vůbec zřiká revoluce, že zváží a zhodnotí podmínky rozvoje v jednom z „nejobtížnějších“ případů?

Taktika bolševiků byla správná, byla to taktika *jedině* internacionalistická, neboť se nezakládala na zbabělém strachu před světovou revolucí, na maloměšťácké „nevěře“ v tuto revoluci, na omezeně nacionalistické snaze ubránit „svou“ vlast (vlast své buržoasie) a na všecko ostatní „nakašlat“ — nýbrž na správném *zhodnocení* evropské revoluční situace (všeobecně uznaném před válkou, před renegátstvím sociálšovinistů a sociálpacifistů). Jedině tato taktika byla internacionalistická, neboť vykonala pokud možno nejvíc z toho, co je možné udělat v jedné zemi *pro* rozvíjení, podporu a rozpoutání revoluce *ve všech zemích*. Správnost této taktiky byla dokázána nesmírným úspěchem, neboť bolševismus (naprosto ne pro zásluhy ruských bolševiků, ale pro nejhlubší všeobecné sympatie *mas* k opravdu revoluční taktice, se stal bolševismem *světovým*, přinesl ideu, teorii, program a taktiku, která se konkrétně a prakticky liší od sociálšovinismu a sociálpacifismu. Bolševismus dorazil starou, shnilou Internacionálu Scheidemannů a Kautských, Renaudelů a Longuetů, Hendersonů a Macdonaldů, kteří se nyní budou plést jeden druhému pod nohy, sníce o „jednotě“ a křísíce mrtvolu. Bolševismus *vytvořil* ideové a taktické základy III. Internacionály, Internacionály skutečně proletářské a komunistické, přihlížející jak k vymoženostem pokojné epochy, tak i ke zkušenostem *epochy revoluce*, která začala.

Bolševismus popularisoval v celém světě ideu „diktatury proletariátu“, přeložil tato slova z latiny nejprve do ruštiny a pak do *všech* jazyků světa a ukázal na příkladu *sovětské*

moci, že dělníci a chudí rolníci i zaostalé země, nejméně zkušení, nejméně vzdělaní a organizačně nejméně zběhlí, byli s to v průběhu celého roku za obrovských obtíží, v boji proti vykořisťovatelům (které podporovala buržoasie celého světa) udržet moc pracujícího lidu, vytvořit demokracii nepoměrně vyšší i širší než všechny dřívější demokracie světa a zahájit tvůrčí práci desetimilionů dělníků a rolníků, směřující k praktickému uskutečnění socialismu.

Bolševismus pomohl skutky rozvoji proletářské revoluce v Evropě a v Americe tak mocně, jak se to dosud nepodařilo žádné straně v žádné zemi. Zatím co je dělníkům na celém světě každého dne jasnější, že taktika Scheidemannů a Kautských nevedla k osvobození od imperialistické války a od námezdního otročení ve službách imperialistické buržoasie, že tato taktika se nehodí za vzor pro všechny země, je proletářským masám všech zemí den ze dne jasnější, že bolševismus ukázal správnou cestu k vysvobození z hrůz války a imperialismu, že bolševismus je vzor taktiky pro všechny.

Proletářská revoluce nejen v celé Evropě, nýbrž na celém světě zraje před zraky všech, a této revoluci pomohlo, ji uspíšilo a podepřelo vítězství proletariátu v Rusku. Nepostačuje to všechno k úplnému vítězství socialismu? Ovšemže ne. Jedna země není s to více udělat. Ale tato jedna země vykonala zásluhu sovětské moci přece jen tolik, že i kdyby ruskou sovětskou moc zítra rozdrtil světový imperialismus, dejme tomu na základě dohody mezi německým imperialismem a imperialismem anglo-francouzským, i v tomto nejhorším případě by se ukázalo, že bolševická taktika nesmírně prospěla socialismu a napomohla růstu nepřemožitelné světové revoluce.

PRÍSLUHOVÁNÍ BURŽOASII POD ROUŠKOU
„EKONOMICKÉ ANALYSY“

Kdyby měl název správně vystihnout obsah, nesměl by se spis Kautského, jak již bylo uvedeno, nazývat „Diktatura proletariátu“, ale „Nové vydání buržoasních výpadů proti bolševikům“.

Staré „theorie“ menševiků o buržoasním rázu ruské revoluce, t. j. staré komolení marxismu menševiky (*odmítnuté* r. 1905 Kautským!), jsou nyní naším theoretikem znovu ohřívány. Ať je tato otázka pro ruské marxisty jakkoli nudná, bude třeba ji probrat.

Ruská revoluce je buržoasní, říkali všichni marxisté v Rusku před r. 1905. Menševici, podvrhující marxismus liberalismem, z toho vyvozovali: proletariát tedy nesmí jít dál, než je přijatelné pro buržoasii, musí dělat politiku dohody s ní. Bolševici prohlašovali, že je to liberálně buržoasní theorie. Buržoasie se snaží přetvořit stát buržoasně, *reformisticky*, a nikoli revolučně, neboť ponechává, pokud je to možné, i monarchii, i statkářskou držbu půdy atp. Proletariát musí buržoasně demokratickou revoluci dovést do konce a nesmí se dát „spoutat“ reformismem buržoasie. Poměr *třídních* sil za buržoasní revoluce stanovili bolševici takto: proletariát tím, že získává rolnictvo na svou stranu, neutralisuje liberální buržoasii, dočista rozbíjí monarchii, středověké poměry a statkářskou držbu půdy.

Právě svazek proletariátu s rolnictvem *vůbec* je výrazem buržoasního rázu revoluce, neboť rolnictvo vůbec se skládá z malovýrobců, kteří stojí na půdě zbožní výroby. Dále, dodávali již tehdy bolševici, proletariát získává na svou stranu *všechn* *poloproletariát* (všechny vykořisťované a pracující masy), neutralisuje střední rolnictvo a *svrhuje* buržoasii: v tom tkví socialistická revoluce na rozdíl od revoluce buržoasně demokratické. (Viz mou brožuru z r. 1905: „Dvě taktiky“, která byla přetištěna ve sborníku „Za 12 let“, Petrohrad 1907.)

Kautský se roku 1905 zúčastnil tohoto sporu nepřímo tím, že k dotazu tehdejšího menševika Plechanova se v podstatě vyslovil *proti* Plechanovovi, což tehdy způsobilo zvláštní posměšky v bolševickém tisku. Nyní Kautský *slůvkem* nevzpomíná tehdejších sporů (z obavy, aby nebyl demaskován svými vlastními výroky!), a tím připravuje německého čtenáře o jakoukoli možnost pochopit podstatu věci. Pan Kautský *nemohl* říci roku 1918 německým dělníkům, že roku 1905 byl pro svazek dělníků a rolníků, a nikoliv pro svazek s liberální buržoasií, a za jakých podmínek hájil tento svazek a jaký program pro tento svazek navrhoval.

Dnes couvl a hájí pod rouškou „ekonomické analýsy“ nadulými frázemi o „historickém materialismu“ nutnost, aby se dělnictvo podřídilo buržoasii, a omílá, používaje citátu ze spisu menševika Maslova*, staré liberální názory menševiků; přitom citáty dokazuje novou myšlenku o zaostalosti Ruska, ale z této nové myšlenky je vyvozován starý závěr, že se prý za buržoasní revoluce nesmí jít dále, než jde buržoasie! A to přes všechno to, co uváděli Marx a Engels, když porovnávali buržoasní revoluci let 1789 až 1793 ve Francii s buržoasní revolucí v Německu r. 1848!

Než přejdeme k hlavnímu „argumentu“ a k hlavnímu obsahu „ekonomické analýsy“ Kautského, poznamenáváme, že hned první věty odhalují groteskní motanici nebo nepromyšlenost autorových idejí.

„Ekonomickou základnou Ruska — zvěstuje náš „theoretik“ — je doposud zemědělství, a to rolnický malopodnik. Skýtá obživu přibližně čtyřem pětinaám, snad dokonce pěti šestinaám obyvatel Ruska“ (str. 45).

Za prvé, milý theoretiku, přemýšlel jste, kolik vykořisťovatelů může být v této mase malovýrobců? Samozřejmě, nejvýše $\frac{1}{10}$ jejich celkového počtu a ve městech ještě méně, neboť tam je vyspělejší velkovýroba. Vezměte dokonce neuvěřitelně vysokou cifru, připusťte, že $\frac{1}{5}$ malovýrobců jsou vykořisťovatelé, kteří pozbývají volebního práva. A pak zjistíte, že 66% bolševiků na V. sjezdu sovětů představovalo *většinu obyvatelstva*. K tomu je třeba ještě dodat, že mezi levými esery byla vždy velmi značná část pro sovětskou moc, t. j. zásadně *všichni* leví eseři, a když část levých eserů podnikla v červenci 1918 dobrodružné povstání, odtrhly se od nich z jejich bývalé strany dvě nové strany — strana „narodníků komunistů“ a strana „revolučních komunistů“ (rekrutující se z čelných levých eserů, které ještě stará strana posílala na velmi důležité státní funkce; k straně „narodníků komunistů“ patří na př. Zaks, k straně „revolučních komunistů“ Kolegajev). Sám Kautský tudíž vyvrátil — mimoděk! — směšnou pohádku, že prý s bolševiky jde menšina obyvatelstva.

* Maslov P. P. — menševik, autor knihy „Agrární otázka v Rusku“. (Pozn. překl.)

Za druhé, milý theoretiku, přemýšlel jste o tom, že rolnický malovýrobce *nevýhnutelně* kolísá mezi proletariátem a buržoasí? Tuto marxistickou poučku, jejíž správnost byla potvrzena veškerou nejnovější historií Evropy, Kautský jako na zavalanou „zapomněl“, neboť na padrť rozbíjí celou menševickou „theorii“, kterou Kautský papouškuje! Kdyby nebyl Kautský na to „zapomněl“, nebyl by mohl popírat nutnost proletářské diktatury v zemi, v které převládají rolníci malovýrobci.

Rozebereme hlavní obsah „ekonomické analýsy“ našeho theoretika.

Je nesporné, praví Kautský, že sovětská moc je diktaturou. „Je to však diktatura *proletariátu?*“ (str. 34).

„Rolníci tvoří podle sovětské ústavy většinu obyvatelstva, jež má právo účastnit se zákonodárné činnosti a správy. To, co nám líčí jako diktaturu *proletariátu*, by se ukázalo — kdyby to bylo důsledně provedeno a kdyby vůbec mohla jedna třída přímo uskutečňovat diktaturu, což může činit jen strana — diktaturou *rolnictva*“ (str. 35).

A dobrák Kautský, nevýslovně spokojený s tak důmyslnou a ostrovtipnou úvahou, se pokouší vtipkovat: „Zdá se tedy, že nejbezbolestnější uskutečnění socialismu je zajištěno tehdy, je-li svěřeno rolníkům“ (str. 35).

Náš theoretik velmi zevrubně dokazuje novou ideu a uvádí přitom řadu nadmíru učených citátů z pololiberálního Maslova, že rolníci mají zájem na vysokých cenách obilí, na nízkých mzdách městského dělnictva atd. atp. Tyto nové myšlenky, mimochodem řečeno, jsou vyloženy tím nudněji, čím méně pozornosti je věnováno skutečně novým zjevům z poválečné doby, na př. faktu, že rolníci žádají za obilí nikoli peníze, ale zboží, že se rolníkům nedostává nářadí, které není možno za žádný peníz v potřebném množství dostat. O tom promluvíme ještě zvlášť dále.

Kautský tedy obviňuje bolševiky, stranu proletariátu, že svěřila diktaturu, že svěřila uskutečňování socialismu maloburžoasnímu rolnictvu. Výborně, pane Kautský! Jaký má být podle vašeho osvíceného mínění poměr proletářské strany k maloburžoasnímu rolnictvu?

O tom náš theoretik raději mlčí — jistě proto, že si vzpomněl

na přísloví: „Mluvit stříbro, mlčet zlato“. Kautský se však prozradil touto úvahou:

„Na počátku sovětské republiky byly rolnické sověty organizacemi *rolnictva* vůbec. Nyní tato republika prohlašuje, že sověty jsou organizacemi proletářů a *chudých* rolníků. Zámožní pozbývají volebního práva do sovětů. Chudý rolník je zde pokládán za stálý a hromadný produkt socialistické agrární reformy za ‚diktatury proletariátu‘“ (str. 48).

Jaká zdrcující ironie! Můžeme ji v Rusku uslyšet od kteréhokoli měšťáka: ti všichni se zlomyslně radují a smějí, že sovětská republika otevřeně přiznává existenci chudých rolníků. Vysmívají se socialismu. To je jejich právo. Ale „socialista“, jenž se směje tomu, že po zkázonosné čtyřleté válce u nás zůstávají — a nadlouho zůstanou — chudí rolníci, takový „socialista“ se mohl zrodit jen v prostředí masového renegátství.

Slyšte dále:

... „Sovětská republika zasahuje do poměru mezi bohatými a chudými rolníky, ne však novým rozdělením půdy. Aby byl odstraněn nedostatek potravin městského obyvatelstva, jsou do vesnic posílány oddíly ozbrojených dělníků, které bohatým sedlákům odbírají přebytečné obilí. Část tohoto obilí je přidělována městskému obyvatelstvu, část chudým rolníkům“ (str. 48).

Pochopitelně, socialista a marxista Kautský je hluboce pobouřen myšlenkou, že takové opatření by mohlo platit v širším obvodu než v okolí velkých měst (a u nás platí po celé zemi). Socialista a marxista Kautský mentorsky poznamenává s bezpříkladnou, nesrovnatelnou a obdivuhodnou chladnokrevností (nebo tupohlavostí) šosáka:

... „Tyto (expropriace zámožných sedláků) vnáší nové prvky neklidu a občanské války do výrobního procesu...“ (občanská válka, vnášená do „výrobního procesu“, to je už něco zcela nadpřirozeného!) ... „který k svému ozdravení naléhavě potřebuje klidu a bezpečnosti“ (str. 49).

Ano, ano, nad klidem a bezpečností vykořisťovatelů a kefasů s obilím, kteří schovávají obilní přebytky, přestupují zákon o obilním monopolu, způsobují hlad městského obyvatelstva — nad tím si ovšem marxista a socialista Kautský musí povzdechnout a uronit slzu. My všichni jsme socialisté, marxisté a internacionalisté — křičí sborem páni Kautští, H. Weberové (Ví-

deň), Longuet (Paříž), Macdonald (Londýn) a jim podobní, všichni jsme pro revoluci dělnické třídy, ale... ale jen pod podmínkou, že nebude porušen klid a bezpečnost obilních kefasů! A toto špinavé přisluhování kapitalistům zastíráme „marxistickým“ odvoláním se na „výrobní proces“... Je-li tohle marxismus, co se potom nazývá přisluhováním buržoasii?

Všimněte si, co z toho u našeho theoretika vzešlo. Obviňuje bolševiky, že vydávají diktaturu rolnictva za diktaturu proletariátu. A současně nás obviňuje, že zanášíme občanskou válku na venkov (to pokládáme za svou *zásluhu*), že posíláme na venkov oddíly ozbrojených dělníků, kteří otevřeně prohlašují, že uskutečňují „diktaturu proletariátu a chudého rolnictva“, pomáhají tomuto rolnictvu, vyvlastňují u kefasů a bohatých sedláků přebytky obilí, které poschovávali, přestupující zákon o obilním monopolu.

Na jedné straně se náš marxistický theoretik zastává čisté demokracie, podřízení se revoluční třídy, vůdkyně pracujícího a vykořisťovaného lidu, většině obyvatelstva (tedy i vykořisťovatelům). Na druhé straně objasňuje v polemice *proti* nám nevyhnutelnost buržoasního rázu revoluce, buržoasního proto, že rolnictvo vcelku stojí na půdě buržoasních společenských poměrů; a současně si dělá nárok být uznán za obhájce proletářského, třídního, marxistického hlediska!

Místo „ekonomické analýsy“ slátanina a motanice prvního řádu. Místo marxismu úryvky liberalistických učení a hlásání přisluhování buržoasii a kulakům.

Bolševici již roku 1905 plně objasnili otázku, kterou Kautský tak popletl. Ano, naše revoluce je buržoasní, *pokud* postupujeme *ve spolku s veškerým* rolnictvem. Toho jsme si byli zcela jasně vědomi, stokrát a tisíckrát jsme to od roku 1905 opakovali, nikdy jsme se nepokoušeli ani přeskočit, ani oddektretovat tento nevyhnutelný stupeň historického procesu. Snahy Kautského „odhalovat“ nás v tomto bodu odhalují jen popletenost jeho názorů a jeho strach, aby se nevzpomnělo na to, co psal r. 1905, dokud ještě nebyl renegátem.

Ale od *dubna* roku 1917, dávno před Říjnovou revolucí, dříve než jsme převzali moc my, hlásali jsme otevřeně a vysvětlovali lidu: revoluce se na tom nyní nemůže zastavit, neboť země

pokročila vpřed, postoupil vpřed kapitalismus, nebývalého rozsahu dosáhl hospodářský rozvrat, který (ať již to někdo chce nebo nechce) bude vyžadovat, aby se šlo vpřed, k *socialismu*. Neboť jinak *nelze* jít vpřed, jinak *nelze* zachraňovat zemi, vyčerpanou válkou, jinak *nelze* zmírnit utrpení pracujících a vykořisťovaných mas.

Dopadlo to přesně tak, jak jsme tvrdili. Průběh revoluce potvrdil správnost našeho názoru. Z počátku ve spolku s „veškerým“ rolnictvem proti monarchii, proti statkářům, proti středověkým poměrům (a potud zůstává revoluce revolucí buržoasní, buržoasně demokratickou). Potom ve spolku s chudým rolnictvem, s poloproletariátem, se všemi vykořisťovanými *proti kapitalismu* i proti venkovským boháčům, kulakům a spekulantům, a potud se stává revoluce revolucí *socialistickou*. Pokoušet se postavit umělou čínskou zeď mezi tou a onou revolucí, oddělit jednu od druhé čímkoli jiným než úrovní vyškolenosti proletariátu a stupněm jeho sjednocení s venkovskou chudinou, je nejhrubší komolení marxismu, jeho z vulgarisování, nahrazení liberalismem. To by znamenalo pomocí pseudovědeckých poukazů na pokrokovost buržoasie v porovnání se středověkem propašovat reakční obranu buržoasie proti socialistickému proletariátu.

Sověty jsou ostatně nepoměrně vyšší formou a typem demokracie právě proto, poněvadž, sjednocující a přibírající do politiky *dělnickou a rolnickou masu*, jsou nejcitlivějším barometrem rozvoje a růstu politické a třídní zralosti mas, barometrem, nejbližším „lidu“ (v tom smyslu, v jakém mluvil Marx r. 1871 o skutečně lidové revoluci). Sovětská ústava nebyla psána podle nějakého „plánu“, nebyla vymyšlena u zelených stolů, nebyla pracujícím vnučována buržoasními právníky. Nikoli, tato ústava *vyrůstala* v průběhu vývoje *třídního boje*, podle toho, jak zrály *třídní rozpory*. Dokazují to právě skutečnosti, které je nucen Kautský přiznat.

Z počátku sověty sdružovaly rolnictvo jako celek. Pro nevyšpělost, zaostalost a nevzdělanost zejména chudých rolníků se vedení zmocňovali kulaci, zbohatlíci, kapitalisté, maloměšťáctvo a maloměšťáčtí intelektuálové. To byla doba panství maloburžoasních vrstev, menševiků a sociálních revolucionářů (po-

kládat ty i ony za socialisty mohou jedině hlupáci nebo renegáti druhu Kautského). Maloburžoasní vrstvy nutně a nevyhnutelně kolísaly mezi diktaturou buržoasie (Kerenskij, Kornilov, Savinkov) a diktaturou proletariátu, neboť základní rysy jejich hospodářského postavení je činí neschopnými jakéhokoli samostatného postupu. Budiž podotknuto, že Kautský se úplně zřiká marxismu, když se při rozboru ruské revoluce přenáší přes věc právníckým, formálním pojmem „demokracie“, který slouží buržoasii k zastření jejího panství a k oklamání mas, a *zapomíná* na to, že „demokracie“ je ve skutečnosti výrazem někdy *diktatury buržoasie*, někdy bezmocného reformismu maloměšťáctva, podřizujícího se této diktatuře, atd. V kapitalistické zemi existovaly podle Kautského buržoasní strany, existovala v ní proletářská strana (bolševici), která vedla za sebou většinu proletariátu, jeho masu, *ale nebylo* v ní maloburžoasních stran! Menševici a eseri prý neměli *třídní kořeny*, maloburžoasní kořeny!

Kolísání maloburžoasních vrstev, menševiků a eserů, poučilo masy a odpudilo ohromnou většinu jich, všechny „dolejší vrstvy“, všechny proletáře, od takových „vůdců“.

Bolševici nabyli převahy v sovětech (v Petrohradě a v Moskvě před říjnem 1917), mezi esery a menševiky se rozkol prohloubil.

Vítězná bolševická revoluce znamenala konec kolísání, znamenala úplné zničení monarchie a statkářské držby půdy (ta *nebyla* před Říjnovou revolucí zrušena). *Buržoasní* revoluci jsme provedli *do konce*. Rolnictvo šlo za námi *všechno*. Jeho antagonismus k socialistickému proletariátu se nemohl projevit naráz. Sověty sdružovaly rolnictvo *vůbec*. Třídní diference mezi rolnictvem ještě nedozrála, ještě se neprojevila.

Tento proces se rozvinul v létě a na podzim r. 1918. Kontrarevoluční povstání Čechoslováků zburcovalo kulaky. Ruskem se převalila vlna kulackých povstání. Chudé rolnictvo se učilo nikoli z knih a z novin, *nýbrž ze života*, že jeho zájmy jsou neslučitelné se zájmy kulaků, boháčů a venkovské buržoasie. Na „levých eserech“, jako na kterékoli maloburžoasní straně, se obráželo kolísání mas, a právě v létě 1918 se leví eseri rozštěpili: část šla s Čechoslováky (povstání v Moskvě, kdy Prošjan,

který se — na hodinu! — zmocnil telegrafní centrály, zvěstoval Rusku svržení bolševiků, potom zrada Muravěvova, vrchního velitele armády proti Čechoslovákům atd.); část dříve již zmíněná zůstala s bolševiky.

Zostření zásobovacích potíží ve městech činilo stále ožehavější otázku obilního monopolu (na kterou theoretik Kautský „zapomněl“ ve své ekonomické analýse, v níž jsou ohřívány staré věci, vyčtené před deseti lety z Maslova!).

Starý, statkářský a buržoasní, ba i demokraticko-republikánský stát posílal na venkov ozbrojené oddíly, kterým ve skutečnosti porouchela buržoasie. O tom pan Kautský nic neví! V tom nevidí „diktaturu buržoasie“, chraň bůh! To je „čistá demokracie“, zejména kdyby to schválil buržoasní parlament! O tom, jak Avksentěv a S. Maslov* v jedné partě s Kerenskými, Ceretěli a jim podobnou eserskou a menševickou čeládkou dávali zatýkat v létě a na podzim r. 1917 členy pozemkových výborů — o tom Kautský „neslyšel“, o tom mlčí!

Jde prostě o to, že stát buržoasie, uskutečňující diktaturu buržoasie pomocí demokratické republiky, se nemůže veřejně před lidem přiznat, že slouží buržoasii; nemůže říci pravdu a je nucen k pokrytectví.

Ale stát typu Komuny, stát sovětský, otevřeně a přímo říká lidu *pravdu* a prohlašuje, že je diktaturou proletariátu a chudého rolnictva. A právě touto pravdou získává na svou stranu desetimilion nových občanů, zdeptaných v jakékoliv demokratické republice občanů, které sověty včleňují do politiky, do *demokracie*, do správy státu. Sovětská republika posílá na venkov oddíly ozbrojených dělníků; především pokrokovějších dělníků z hlavních měst. Tito dělníci nesou na venkov socialismus, získávají na svou stranu venkovskou chudinu, organisují ji a vychovávají, pomáhají jí *potlačit odpor buržoasie*.

Všichni, kdož znají věc a bývali na venkově, tvrdí, že náš venkov *sám* procházel „říjnovou“ (t. j. proletářskou) „revolucí“ teprve v létě a na podzim r. 1918. Nastává přelom. Vlna kulackých povstání je vystřídána vzhopením se chudiny, rús-

* Maslov S. L. — ministr zemědělství v buržoasní Prozatímní vládě. (Pozn. překl.)

tem „výborů venkovské chudiny“. V armádě přibývá komi-sarů, důstojníků a divisních i armádních velitelů, pocházejících z řad dělnictva. Zatím co Kautský, polekaný červencovou (1918) krizí a ječením buržoasie, běží za buržoasii jako „kohoutek za slepičkou“ a píše celou brožuru, prodchnutou přesvědčením, že se blíží doba, kdy rolnictvo svrhne bolševiky, zatím co Kautský vidí v odštěpení levých eserů „zúžení“ (str. 37) kruhu těch, kdož podporují bolševiky, *nesmírně roste skutečný* okruh přívrženců bolševismu, neboť desetimilionové masy venkovské chudiny, vymaňující se z područí a vlivu kulaků a venkovské buržoasie, procítají k *samostatnému* politickému životu.

Ztratili jsme stovky levých eserů, bezcharakterních intelektuálů a kulaků z řad rolníků, ale získali jsme miliony příslušníků venkovské chudiny.*

Rok po proletářské revoluci v hlavních městech, vlivem této revoluce a s její pomocí nastala proletářská revoluce ve venkovských zapadlých místech, která definitivně upevnila sovětskou moc a bolševismus a definitivně dokázala, že není v zemi síly, která by se proti němu mohla postavit.

Když proletariát Ruska společně s veškerým rolnictvem dokončil buržoasně demokratickou revoluci, když se mu podařilo rozštěpit venkov, získat na svou stranu venkovské proletáře a poloproletáře, sjednotit je proti kulakům a buržoasii, tedy i proti rolnické buržoasii, přešel definitivně k revoluci socialistické.

Kdyby bolševický proletariát hlavních měst a velkých průmyslových středisek nebyl uměl semknout kolem sebe venkovskou chudinu proti zámožnému rolnictvu, pak by tím byla dokázána „nezralost“ Ruska pro socialistickou revoluci, pak by bylo rolnictvo zůstalo „celistvé“, t. j. zůstalo by pod hospodářským, politickým i ideologickým vedením kulaků, boháčů a buržoasie a pak by revoluce nebyla překročila rámeček buržoasně demokratické revoluce. (Ale ani tím, mimochodem řečeno, by nebylo dokázáno, že proletariát neměl uchopit moc, neboť je-

* Na VI. sjezdu sovětů (7.—9. listopadu 1918) bylo 967 delegátů s rozhodujícím hlasem, z nich 950 bolševiků, kromě toho 351 delegátů s poradním hlasem a z nich 335 bolševiků. Celkem 97 procent bolševiků. (Pozn. Lenina.)

dině proletariát přivedl opravdu ke konci buržoasně demokratickou revoluci, jedině proletariát vykonal významné dílo pro přiblížení světové proletářské revoluce, jedině proletariát vytvořil sovětský stát, který je po Komuně druhým krokem k socialistickému státu.)

Na druhé straně, kdyby se byl bolševický proletariát pokusil ihned v říjnu—listopadu 1917, aniž vyčkal třídní diferenciaci na venkově, aniž ji dovedl *připravit* a uskutečnit, kdyby se byl pokusil „nadekretovat“ občanskou válku nebo „zavedení socialismu“ na venkově, kdyby se byl pokusil obejít se bez dočasného bloku (svazku) s rolnictvem vůbec, bez řady ústupků střednímu rolníkovi atp., — pak by to bylo blanquistické* zkomolení marxismu, pak by to byl pokus menšiny vnutit svou vůli většině, pak by to byl theoretický nesmysl, pak by to bylo nepochopení toho, že revoluce veškerého rolnictva je *ještě* revolucí buržoasní a že ji *bez řady přechodů, přechodných stupňů* není možno v zaostalé zemi učinit socialistickou.

V nejdůležitější theoretické a politické otázce Kautský *všechno* popletl a v praxi se ukázal pouhým sluhou buržoasie, zatracujícím diktaturu proletariátu.

Stejný, ne-li větší zmatek, vnesl Kautský do druhé, velmi zajímavé a důležité otázky, a to: byla zásadně správně pojata a potom účelně provedena *zákonodárna* činnost sovětské republiky na poli přetvoření agrárních poměrů, této velmi těžké a současně velmi důležité socialistické přeměny? Byli bychom nevyšlovně vděčni každému západoevropskému marxistovi, kdyby prozkoumal alespoň nejdůležitější dokumenty a podal *kritiku* naší politiky, neboť by nám tím neobyčejně pomohl, pomohl by tím i revoluci, zrající v celém světě. Kautský však místo kritiky podává neuvěřitelnou theoretickou motanici, která zvrací marxismus v liberalismus a v praxi znamená

* t. j. v duchu Blanquiho (1805—1881), známého francouzského revolucionáře, který se domníval, že společenské zřízení lze změnit spiknutím hrstky revolucionářů bez spojení s masami, bez jejich podpory. (Pozn. překl.)

prázdné, vzteklé a šosácké výpady proti bolševikům. Necht členů soudí sám:

„Velkostatkářská držba půdy se stala neudržitelnou. To způsobila revoluce. To se stalo jasným hned. Musela být předána rolnickému obyvatelstvu . . .“ (To není správné, pane Kautský: to, co je „jasné“ pro vás, stavíte na místo stanoviska různých *tříd* k otázce; dějiny revoluce dokázaly, že koaliční vláda buržoasie s drobnou buržoasií, menševiky a esery dělala politiku zachování velkostatků. To dokázal zejména Maslovův zákon a zatýkání členů pozemkových výborů. Bez diktatury proletariátu by „rolnické obyvatelstvo“ nevíťezilo nad statkářem, jenž se spojil s kapitalistou.)

. . . „Nebylo však jednoty, v jakých formách se to má stát. Byla možná různá řešení“ . . . (Kautskému leží nejvíce na srdci „jednota“ „socialistů“, ať se tímto jménem nazývá kdokoliv. Zapomíná, že hlavní třídy kapitalistické společnosti musejí dospívat k odlišným řešením.)

. . . „se socialistického hlediska by bylo nejracionálnějším řešením převést velké podniky do vlastnictví státu a rolníkům, kteří ve velkých statcích dosud pracovali jako námezdní dělníci, umožnit, aby v nich hospodařili, zorganizováni v družstvech. Toto řešení však předpokládá zemědělské dělnictvo, které v Rusku není. Jiným řešením by mohlo být převedení velkostatkářské půdy do vlastnictví státu, při čemž by byla rozdělena na malé úseky, pronajímané rolníkům, jimž se nedostává půdy. Pak by ještě bylo uskutečněno něco ze socialismu“ . . .

Kautský se tak jako vždy přenáší přes pověstnou floskuli: na jedné straně není možno nepřiznat, na druhé straně nutno přiznat. Staví *vedle sebe* různá řešení, aniž si klade otázku — jedině reálnou a jedině marxistickou otázku — jaké musejí být *přechody* od kapitalismu ke komunismu za určitých *zvláštních podmínek*. V Rusku existují námezdní zemědělní dělníci, ale není jich mnoho, Kautský se však nedotkl otázky, kterou *vytyčila* sovětská moc, jak přejít k obdělávání půdy v komunách a družstvech. Nejpodivnější však je, že Kautský spatřuje v propachtování malých pozemků „něco ze socialismu“. Ve skutečnosti je to *maloburžoasní* heslo a „ze socialismu“ v tom není *nic*. Nebude-li „stát“, pronajímající půdu,

státem typu Komuny, nýbrž parlamentní buržoasní republikou (a to právě ustavičně předpokládá Kautský), bude pronájem malých pozemků typickou *liberální reformou*.

Kautský zamlčuje, že sovětská vláda zrušila *veškeré* vlastnictví půdy. Nejen to. Neslýchaně fixluje a cituje dekrety sovětské vlády tak, že je vynecháno nejpodstatnější.

Když prohlásil, že „malopodnik usiluje o úplné soukromé vlastnictví výrobních prostředků“, že Ústavodárné shromáždění by bylo „jedinou autoritou“, schopnou zabránit rozdělení (tvrzení, které vyvolá v Rusku smích, neboť každý ví, že u dělníků a rolníků požívají autority *jedině* sověty, kdežto Ústavodárné shromáždění se stalo heslem Čechoslováků a statkářů), pokračuje:

„Jeden z prvních dekretů sovětské vlády nařídil: 1. Statkářské vlastnictví půdy se ruší ihned bez jakékoliv náhrady. 2. Statkářská panství, jakož i všechny pozemky údělné, klášterní a církevní s veškerým živým i mrtvým inventářem, hospodářskými budovami a veškerým příslušenstvím přecházejí až do rozhodnutí pozemkové otázky Ústavodárným shromážděním do správy okresních pozemkových výborů a krajských sovětů rolnických zástupců.“

Kautský cituje *pouze tyto dva články* a dovozuje:

„Odkaz na Ústavodárné shromáždění zůstal mrtvou literou. Ve skutečnosti mohli rolníci jednotlivých okresů nakládat s půdou jak chtěli“ (str. 47).

Tady máte ukázky Kautského „kritiky“! Tady máte „vědeckou“ práci, která se spíše podobá podvrhu. Německému čtenáři se namlouvá, že bolševici kapitulovali před rolnictvem v otázce soukromého vlastnictví půdy! Namlouvá se mu, že bolševici dovolili rolníkům, každému jednotlivě („jednotlivým okresům“), aby dělali, co se jim zlíbí!

A ve skutečnosti dekret, který cituje Kautský — první dekret, vydaný 26. října 1917 (podle starého kalendáře) — se skládá nikoli ze dvou, ale z pěti článků *plus* osmi článků „mandátu“, o kterém je výslovně podotčeno, že „má být vodítkem“.

* Jde o t. zv. rolnický mandát pro členy pozemkových výborů. Na podkladě instrukcí tohoto mandátu byl vypracován „Dekret o půdě“, schválený na II. Všeruském sjezdu sovětů (8. listopadu 1917). (Pozn. překl.)

V třetím článku dekretu se praví, že hospodářství přechází „do rukou lidu“, že musí být pořízen „přesný soupis veškerého konfiskovaného majetku“ a zajištěna „nejpřísnější revoluční ochrana“. V mandátu se praví, že „právo soukromého vlastnictví půdy se ruší navždy“, že „pozemky s vysoce vyspělým způsobem hospodaření“ „*nesmějí být děleny*“, že „veškerý živý i mrtvý hospodářský inventář konfiskovaných pozemků přechází bez výkupu podle své velikosti a významu do výhradního užívání státu nebo obce“, že „veškerá půda přechází do pozemkového fondu, který je vlastnictvím všeho lidu“.

Dále, současně s rozpuštěním Ústavodárného shromáždění (5. ledna 1918) přijal III. sjezd sovětů „*Deklaraci práv* pracujícího a vykořisťovaného lidu, která je nyní vtělena do základního zákona sovětské republiky. V této deklaraci v čl. II (1) se praví, že „soukromé vlastnictví půdy se ruší“ a že „vzorné statky a zemědělské podniky se prohlašují za majetek veškerého lidu“.

Poukaz na Ústavodárné shromáždění tedy *nezůstal* mrtvou literou, neboť řešení agrární otázky se ujal jiný zastupitelský orgán, zastupující veškerý lid, těšící se mezi rolnictvem mnohem větší autoritě.

Dále, 6. (19.) února 1918 byl uveřejněn zákon o socializaci půdy, kterým je znovu potvrzeno zrušení veškerého vlastnictví půdy, podle kterého nakládání půdou a *veškerým soukromým* inventářem je svěřeno sovětským úřadům *za kontroly federální sovětské moci*; disponování s půdou zahrnuje úkol:

„rozšiřování kolektivního hospodářství v zemědělství jako výhodnějšího ve smyslu úspory práce a výrobků na úkor hospodářství individuálních, za účelem přechodu k socialistickému hospodářství“ (čl. 11 odst. e).

Tento zákon zavádí *vyrovnávací* užívání půdy a na základní otázku: „Kdo má právo užívat půdy“, odpovídá:

„Čl. 20. Jednotlivých úseků povrchu půdy pro obecné i osobní potřeby na území Ruské sovětské federativní republiky mohou užívat: A) Pro účely kulturní a osvětové: 1. Stát, zastoupený orgány sovětské moci (federální, oblastní, gubernské, krajské, okresní a vesnické); 2. veřejné organizace (za kontroly a se svolením místních sovětských úřadů). B) Pro provozování zemědělství: 3. Zemědělské komuny; 4. zemědělská sdružení; 5. vesnická společenstva; 6. jednotlivé rodiny a osoby...“

státem typu Komuny, nýbrž parlamentní buržoasní republikou (a to právě ustavičně předpokládá Kautský), bude pronájem malých pozemků typickou *liberální reformou*.

Kautský zamlčuje, že sovětská vláda zrušila *veškeré* vlastnictví půdy. Nejen to. Neslýchaně fixluje a cituje dekrety sovětské vlády tak, že je vynecháno nejpodstatnější.

Když prohlásil, že „malopodnik usiluje o úplné soukromé vlastnictví výrobních prostředků“, že Ústavodárné shromáždění by bylo „jedinou autoritou“, schopnou zabránit rozdělení (tvrzení, které vyvolá v Rusku smích, neboť každý ví, že u dělníků a rolníků požívají autority *jedině* sověty, kdežto Ústavodárné shromáždění se stalo heslem Čechoslováků a statkářů), pokračuje:

„Jeden z prvních dekretů sovětské vlády nařídil: 1. Statkářské vlastnictví půdy se ruší ihned bez jakékoliv náhrady. 2. Statkářská panství, jakož i všechny pozemky údělné, klášterní a církevní s veškerým živým i mrtvým inventářem, hospodářskými budovami a veškerým příslušenstvím přecházejí až do rozhodnutí pozemkové otázky Ústavodárným shromážděním do správy okresních pozemkových výborů a krajských sovětů rolnických zástupců.“

Kautský cituje *pouze tyto dva články* a dovozuje:

„Odkaz na Ústavodárné shromáždění zůstal mrtvou literou. Ve skutečnosti mohli rolníci jednotlivých okresů nakládat s půdou jak chtěli“ (str. 47).

Tady máte ukázkou Kautského „kritiky“! Tady máte „vědec-kou“ práci, která se spíše podobá podvrhu. Německému čtenáři se namlouvá, že bolševici kapitulovali před rolnictvem v otázce soukromého vlastnictví půdy! Namlouvá se mu, že bolševici dovolili rolníkům, každému jednotlivě („jednotlivým okresům“), aby dělali, co se jim zlíbí!

A ve skutečnosti dekret, který cituje Kautský — první dekret, vydaný 26. října 1917 (podle starého kalendáře) — se skládá nikoli ze dvou, ale z pěti článků *plus* osmi článků „mandátu“, o kterém je výslovně podotčeno, že „má být vodítkem“.

* Jde o t. zv. rolnický mandát pro členy pozemkových výborů. Na podkladě instrukcí tohoto mandátu byl vypracován „Dekret o půdě“, schválený na II. Všeruském sjezdu sovětů (8. listopadu 1917). (Pozn. překl.)

V třetím článku dekretu se praví, že hospodářství přechází „do rukou lidu“, že musí být pořízen „přesný soupis veškerého konfiskovaného majetku“ a zajištěna „nejpřísnější revoluční ochrana“. V mandátu se praví, že „právo soukromého vlastnictví půdy se ruší navždy“, že „pozemky s vysoce vyspělým způsobem hospodaření“ „*nesmějí být děleny*“, že „veškerý živý i mrtvý hospodářský inventář konfiskovaných pozemků přechází bez výkupu podle své velikosti a významu do výhradního užívání státu nebo obce“, že „veškerá půda přechází do pozemkového fondu, který je vlastnictvím všeho lidu“.

Dále, současně s rozpuštěním Ústavodárného shromáždění (5. ledna 1918) přijal III. sjezd sovětů „*Deklaraci práv* pracujícího a vykořisťovaného lidu, která je nyní vtělena do základního zákona sovětské republiky. V této deklaraci v čl. II (1) se praví, že „soukromé vlastnictví půdy se ruší“ a že „vzorné statky a zemědělské podniky se prohlašují za majetek veškerého lidu“.

Poukaz na Ústavodárné shromáždění tedy *nezůstal* mrtvou literou, neboť řešení agrární otázky se ujal jiný zastupitelský orgán, zastupující veškerý lid, těšící se mezi rolnictvem mnohem větší autoritě.

Dále, 6. (19.) února 1918 byl uveřejněn zákon o socializaci půdy, kterým je znovu potvrzeno zrušení veškerého vlastnictví půdy, podle kterého nakládání půdou a *veškerým soukromým* inventářem je svěřeno sovětským úřadům *za kontroly federální sovětské moci*; disponování s půdou zahrnuje úkol:

„rozšiřování kolektivního hospodářství v zemědělství jako výhodnějšího ve smyslu úspory práce a výrobků na úkor hospodářství individuálních, za účelem přechodu k socialistickému hospodářství“ (čl. 11 odst. e).

Tento zákon zavádí *vyrovnávací* užívání půdy a na základní otázku: „Kdo má právo užívat půdy“, odpovídá:

„Čl. 20. Jednotlivých úseků povrchu půdy pro obecné i osobní potřeby na území Ruské sovětské federativní republiky mohou užívat: A) Pro účely kulturní a osvětové: 1. Stát, zastoupený orgány sovětské moci (federální, oblastní, gubernské, krajské, okresní a vesnické); 2. veřejné organizace (za kontroly a se svolením místních sovětských úřadů). B) Pro provozování zemědělství: 3. Zemědělské komuny; 4. zemědělská sdružení; 5. vesnická společenstva; 6. jednotlivé rodiny a osoby...“

Čtenář vidí, že Kautský věc úplně převrátil a vylíčil německému čtenáři agrární politiku a agrární zákonodárství proletářského státu v Rusku v naprosto falešném světě.

Theoreticky důležité a základní otázky nedovedl Kautský ani vytyčit!

Jsou to tyto otázky:

1. Vyrovnávací užívání půdy.
2. Znárodnění půdy — poměr obou těchto opatření k socialismu vůbec a k přechodu od kapitalismu ke komunismu zvláště.
3. Společenské obdělávání půdy jakožto přechod od drobného rozptýleného zemědělství k velkému zemědělství společenskému; vyhovuje pojetí této otázky v sovětském zákonodárství požadavkům socialismu?

Pokud jde o první otázku, je nutno především konstatovat tyto dvě hlavní skutečnosti: a) Bolševici jak při zhodnocení zkušeností r. 1905 (odvolávám se na př. na své dílo o agrární otázce v první ruské revoluci*) poukazovali na demokraticko-progresivní, demokraticko-revoluční význam hesla vyrovnávacího užívání půdy, tak také r. 1917, před Říjnovou revolucí, o tom mluvili naprosto jasně. b) Když bolševici prosazovali zákon o socialisaci půdy — zákon, jehož „duší“ je heslo vyrovnávacího užívání půdy — prohlásili naprosto jasně a určitě: to není naše idea, s tímto heslem nesouhlasíme, pokládáme však za svou povinnost je uskutečňovat, neboť to požaduje převážná většina rolníků. A idea i požadavky většiny pracujícího lidu musejí být *překonány jím samým*: takové požadavky není možno ani „zrušit“, ani přes ně „přeskočit“. My, bolševici, budeme *pomáhat* rolnictvu, aby překonalo maloburžoasní hesla a *přešlo* od nich co nejrychleji a co nejsnáze k heslům socialistickým.

Marxistický theoretik, který by chtěl dělnické revoluci pomocí svou vědeckou analysou, musil by vyjasnit: za prvé, je pravda, že idea vyrovnávacího užívání půdy má demokraticko-revoluční význam, že znamená dovršení *buržoasně-demokratické* revoluce? Za druhé, jednali bolševici správně, když

* Viz Spisy, ruský, 3. vyd., sv. XI, str. 347. (Pozn. red.)

prosadili svými hlasy (a nejloyálněji dodržují) maloburžoasní zákon o vyrovnávacím užívání půdy?

Kautský nebyl ani s *postřehnout*, v čem tkví theoreticky jádro otázky!

Kautskému by se nikdy nepodařilo vyvrátit, že idea vyrovnávacího užívání půdy má za buržoasně-demokratického převratu progresivní a revoluční význam. Dále tento převrat jít nemůže. Je-li tento převrat úplně dovršen, tím *jasněji*, tím *dříve* a tím *snáze* odhaluje před masami *nedostatečnost* buržoasně-demokratických řešení, nutnost překročit jejich rámec a přejít k *socialismu*.

Rolnictvo, které svrhlo carismus a statkáře, sní o vyrovnávacím užívání půdy a žádná moc by se nemohla postavit do cesty rolníkům, kteří se zbavili velkostatkářů i *buržoasně-parlamentního*, republikánského státu. Proletáři říkají rolníkům: Pomůžeme vám dospět k „ideálnímu“ kapitalismu, neboť vyrovnávací užívání půdy je idealisací kapitalismu s hlediska malovýrobce. A zároveň vám ukážeme jeho nedostatečnost a nutnost přechodu k společenskému obdělávání půdy.

Bylo by zajímavé slyšet, jak by se Kautský pokusil vyvrátit správnost *tohoto* způsobu vedení rolnického boje proletariátem!

Kautský se této otázce raději vyhnul . . .

Dále Kautský přímo oklamal německé čtenáře, neboť jim zatajil, že *v zákoně* o půdě dala vláda sovětů *přímou* přednost komunám a sdružením a klade je na první místo.

S rolnictvem až k dokončení buržoasně-demokratické revoluce — s chudou, proletářskou a poloproletářskou částí rolnictva vpřed k socialistické revoluci! Taková byla politika bolševiků, a jedině to byla marxistická politika.

Kautský neví kudy kam, nedovede vytyčit ani jednu otázku! Na jedné straně *se neodvažuje* říci, že proletáři se pro vyrovnávací užívání půdy měli s rolnictvem rozejít, neboť cítí, jak by taková roztržka byla nesmyslná (vždyť r. 1905, dokud nebyl ještě renegátem, jasně a přímo hájil myšlenku svazku dělníků a rolníků jako podmínku vítězství revoluce). Na druhé straně velmi rád cituje liberální banálnosti menševika Maslova, jenž „dokazuje“ utopičnost a reakčnost maloburžoasní rovnosti s *hlediska socialismu* a zamlčuje pokrokovost a revoluč-

nost boje maloburžoasních vrstev za rovnost a vyrovnávací užívání půdy s *hlediska buržoasně-demokratické revoluce*.

Kautský si to pořád plete: všimněte si, že *trvá* (r. 1918) na *buržoasním* rázu ruské revoluce. Žádá (r.1918): Nepřekročte tento rámec! A týž Kautský spatřuje „něco ze *socialismu*“ (pro *buržoasní* revoluci) v *maloburžoasní* reformě, v pronájmu malých pozemků *chudým* rolníkům (t. j. v přiblížení se k vyrovnávacímu užívání půdy)!!

Pochop, kdo můžeš!

Nejen to, Kautský projevuje šosáckou neschopnost počítat se skutečnou politikou určité strany. Cituje *fráze* menševika Maslova, *nechce však vidět skutečnou* politiku menševické strany r. 1917, kdy tato strana v „koalici“ se *statkáři* a kadety *zastávala* ve skutečnosti *liberální agrární reformu a blok se statkáři* (důkaz: zatýkání členů pozemkových výborů a S. Maslovův návrh zákona).

Kautský nepostřehl, že P. Maslovovy fráze o reakčnosti a utopičnosti maloburžoasní rovnosti *zastírají* ve skutečnosti menševickou politiku *dohody* rolníkům se *statkáři* (t. j. napalování rolníkům *statkáři*), namísto *revolučního* svržení *statkářů* rolníky.

Věru, je ten Kautský „marxista“!

Právě bolševici přísně dbali rozdílu mezi buržoasně-demokratickou a socialistickou revolucí: dokončujíce první, *otevírali dveře*, aby přešli k druhé. To je jedině revoluční a jedině marxistická politika.

A marně opakuje Kautský otřepané vtipy liberálů: „Ještě nikde a nikdy nepřešli malorolníci ke kolektivní výrobě na základě theoretického přesvědčování“ (str. 50).

Jak vtípné!

Nikde a nikdy nebyli malorolníci velké země pod vlivem proletářského státu.

Nikde a nikdy nedospěli malorolníci k otevřenému třídnímu boji venkovské chudiny proti boháčům, až k občanské válce mezi nimi, *za podmínky*, že chudině poskytuje propagandistickou, politickou, hospodářskou a vojenskou podporu proletářská státní moc.

Nikde a nikdy nebyli keřasové a boháči válkou tak obohaceni a rolnická masa tak zbídačena.

Kautský opakuje staré věci, přežvykuje starý žvanec a bojí se jen pomyslit na nové úkoly proletářské diktatury.

A což, milý Kautský, *nedostává-li* se rolníkům nářadí pro malovýrobu a proletářský stát jim *pomáhá* opatřovat si stroje pro kolektivní obdělávání půdy, je to pak „theoretické přesvědčování“?

Přejdeme k otázce znárodnění půdy. Naši narodníci, včetně všech levých eserů, popírají, že opatření, které bylo u nás provedeno, je znárodněním půdy. Theoreticky nemají pravdu. Pokud zůstáváme v rámci zbožní výroby a kapitalismu, potud zrušení soukromého vlastnictví půdy je znárodněním půdy. Slovo „socialisace“ vyjadřuje jen tendenci, přání a přípravu přechodu k socialismu.

Jaké musí být stanovisko marxistů k znárodnění půdy?

Kautský i zde nedovede ani vytyčit theoretickou otázku, nebo — což je ještě horší — úmyslně otázku obchází, ačkoli je z ruské literatury známo, že Kautský zná staré spory mezi ruskými marxisty o znárodnění půdy, o municipalisaci půdy (odevzdání velkostatků místním samosprávám) a o rozdělení půdy.

Přímým posměchem marxismu je tvrzení Kautského, že odevzdání velkostatků státu a propachtování jich v malých dílcích rolníkům, kterým se *nedostává* půdy, uskutečňuje prý „něco ze socialismu“. Dokázali jsme již, že v tom není nic ze socialismu. A nejen to: není v tom ani *buržoasně-demokratická* revoluce, provedená do konce.

Kautského stihlo velké neštěstí, že se spolehl na menševiky. Z toho vznikla kuriozita: Kautský, jenž obhajuje buržoasní ráz naší revoluce a vytýká bolševikům, že si zámánili spět k socialismu, předkládá *sám* pod rouškou socialismu liberální reformu, *aniž rozvádí tuto reformu* v úplné očistění držby půdy od všech středověkých vztahů! U Kautského, stejně jako u jeho menševických rádců, vzešla z toho obhajoba liberální buržoasie, bojící se revoluce, místo obhajoby důsledné buržoasně-demokratické revoluce.

Opravdu, proč převádět do státního vlastnictví jen velkostatky, a nikoliv veškerou půdu? Liberální buržoasie tím dosahuje nejdalekosáhlejšího udržení starého řádu (t. j. nejmenší důslednosti v revoluci) a co největšího usnadnění ná-

nost boje maloburžoasních vrstev za rovnost a vyrovnávací užívání půdy s *hlediska buržoasně-demokratické revoluce*.

Kautský si to pořad plete: všimněte si, že *trvá* (r. 1918) na *buržoasním* rázu ruské revoluce. Žádá (r.1918): Nepřekročte tento rámec! A týž Kautský spatřuje „něco ze *socialismu*“ (pro *buržoasní* revoluci) v *maloburžoasní* reformě, v pronájmu malých pozemků *chudým* rolníkům (t. j. v přiblížení se k vyrovnávacímu užívání půdy)!!

Pochop, kdo můžeš!

Nejen to, Kautský projevuje šosáckou neschopnost počítat se skutečnou politikou určité strany. Cituje *fráze* menševika Maslova, *nechce však vidět skutečnou* politiku menševické strany r. 1917, kdy tato strana v „koalici“ se *statkáři* a kadety *zastávala* ve skutečnosti *liberální agrární reformu a blok se statkáři* (důkaz: *zatýkání členů pozemkových výborů a S. Maslovův návrh zákona*).

Kautský nepostřehl, že P. Maslovovy fráze o reakčnosti a utopičnosti maloburžoasní rovnosti *zastírají* ve skutečnosti menševickou politiku *dohody* rolníkům se *statkáři* (t. j. *napalování rolníkům statkáři*), namísto *revolučního svržení statkářů* rolníky.

Věru, je ten Kautský „marxista“!

Právě bolševici přísně dbali rozdílu mezi buržoasně-demokratickou a socialistickou revolucí: dokončujíce první, *otevírali dveře*, aby přešli k druhé. To je jedině revoluční a jedině marxistická politika.

A marně opakuje Kautský otřepané vtipy liberálů: „Ještě nikde a nikdy nepřešli malorolníci ke kolektivní výrobě na základě theoretického přesvědčování“ (str. 50).

Jak vtípněl!

Nikde a nikdy nebyli malorolníci velké země pod vlivem proletářského státu.

Nikde a nikdy nedospěli malorolníci k otevřenému třídnímu boji venkovské chudiny proti boháčům, až k občanské válce mezi nimi, *za podmínky*, že chudině poskytuje propagandistickou, politickou, hospodářskou a vojenskou podporu proletářská státní moc.

Nikde a nikdy nebyli keřasové a boháči válkou tak obohaceni a rolnická masa tak *zbídačena*.

Kautský opakuje staré věci, přežvykuje starý žvanec a bojí se jen pomyslit na nové úkoly proletářské diktatury.

A což, milý Kautský, *nedostává-li* se rolníkům nářadí pro malovýrobu a proletářský stát jim *pomáhá* opatřovat si stroje pro kolektivní obdělávání půdy, je to pak „*theoretické přesvědčování*“?

Přejdeme k otázce znárodnění půdy. Naši narodníci, včetně všech levých eserů, popírají, že opatření, které bylo u nás provedeno, je znárodněním půdy. Theoreticky nemají pravdu. Pokud zůstáváme v rámci zbožní výroby a kapitalismu, potud zrušení soukromého vlastnictví půdy je znárodněním půdy. Slovo „*socialisace*“ vyjadřuje jen tendenci, přání a přípravu přechodu k socialismu.

Jaké musí být stanovisko marxistů k znárodnění půdy?

Kautský i zde nedovede ani vytyčit theoretickou otázku, nebo — což je ještě horší — úmyslně otázku obchází, ačkoli je z ruské literatury známo, že Kautský zná staré spory mezi ruskými marxisty o znárodnění půdy, o municipalisaci půdy (odevzdání velkostatků místním samosprávám) a o rozdělení půdy.

Přímým posměchem marxismu je tvrzení Kautského, že odevzdání velkostatků státu a propachtování jich v malých dílcích rolníkům, kterým se *nedostává* půdy, uskutečňuje prý „*něco ze socialismu*“. Dokázali jsme již, že v tom není nic ze socialismu. A nejen to: není v tom ani *buržoasně-demokratická* revoluce, provedená do konce.

Kautského stihlo velké neštěstí, že se spolehl na menševiky. Z toho vznikla kuriozita: Kautský, jenž obhajuje buržoasní ráz naší revoluce a vytýká bolševikům, že si *zamanuli* spět k socialismu, předkládá *sám* pod rouškou socialismu liberální reformu, *aniž rozvádí tuto reformu* v úplné očištění držby půdy od všech středověkých vztahů! U Kautského, stejně jako u jeho menševických rádců, vzešla z toho obhajoba liberální buržoasie, bojící se revoluce, místo obhajoby důsledné buržoasně-demokratické revoluce.

Opravdu, proč převádět do státního vlastnictví jen velkostatky, a nikoliv veškerou půdu? Liberální buržoasie tím dosahuje nejdalekosáhlejšího udržení starého řádu (t. j. nejmenší důslednosti v revoluci) a co největšího usnadnění ná-

vratu k starému řádu. Radikální buržoasie, t. j. buržoasie, provádějí buržoasní revoluci do konce, razí heslo *znárodnění půdy*.

Kautský, jenž v dávných, dávno minulých dobách, skoro před 20 lety, napsal výborné marxistické dílo o agrární otázce, musí znát Marxovy připomínky, že znárodnění půdy je právě *důsledným* heslem *buržoasie*. Není možno, aby Kautský neznal Marxovu polemiku proti Rodbertusovi a Marxovy pozoruhodné vysvětlivky v „Theoriích nadhodnoty“, kde se zvláště výrazně poukazuje též na revoluční — v buržoasně-demokratickém smyslu — význam znárodnění půdy.

Menševik P. Maslov, kterého si Kautský tak nešťastně zvolil za rádce, popíral, že by ruští rolníci mohli přistoupit na znárodnění veškeré (v tom i rolnické) půdy. Tento Maslovův názor mohl do jisté míry souviset s jeho „originální“ teorií (teorií papouškování vše po buržoasních kritikách Marxových), a to s odmítáním absolutní renty a uznáváním „zákona“ (či „skutečnosti“, jak se vyjadřoval Maslov) „ubývajícího výnosu půdy“.

Ve skutečnosti již v revoluci roku 1905 vyšlo najevo, že ohromná většina rolníků Ruska, členů obcí i jednotlivě hospodařících rolníků, je pro znárodnění veškeré půdy. Revoluce roku 1917 to potvrdila, a když moc převzal proletariát, uskutečnila. Bolševici zůstali věrni marxismu, nepokoušejíce se (přes to, že nás z toho Kautský — bez nejmenších důkazů — obviňuje) „přeskočit“ buržoasně-demokratickou revoluci. Bolševici především pomohli nejradikálnějším, nejrevolučnějším buržoasně-demokratickým ideologům rolnictva, nejbližším proletariátu, a to levým eserům, aby provedli to, co fakticky bylo znárodněním půdy. Soukromé vlastnictví půdy je v Rusku zrušeno od 26. října 1917, t. j. od prvního dne proletářské, socialistické revoluce.

Tím byl položen nejdokonalejší základ s hlediska rozvoje kapitalismu (což Kautský nemůže popírat, nechce-li se rozejít s Marxem) a současně bylo vytvořeno agrární zřízení, *nejpružnější* ve smyslu přechodu k socialismu. S buržoasně-demokratického hlediska nemá revoluční rolnictvo v Rusku *kam jít dále*: s tohoto hlediska nic „ideálnějšího“ než znárodnění

půdy a vyrovnávací užívání půdy, nic „radikálnějšího“ (s téhož hlediska) *být nemůže*. Právě bolševici a jedině bolševici, jedině v důsledku vítězství *proletářské* revoluce, pomohli rolnictvu dovést buržoasně-demokratickou revoluci skutečně do konce. A jedině tím se nejvíce přičinili o usnadnění a úspěšení přechodu k socialistické revoluci.

Podle toho je možno posoudit, jak neuvěřitelnou motanici předkládá čtenáři Kautský, když obviňuje bolševiky, že nechápou buržoasní ráz revoluce, a sám se tak vzdaluje marxismu, že *mlčí* o znárodnění půdy a nejméně revoluční (s buržoasního hlediska) liberální agrární reformu vyzdvihuje jako „něco ze socialismu“! — —

Zde jsme se přiblížili k třetí otázce, kterou jsme výše vytyčili, k otázce, do jaké míry proletářská diktatura v Rusku přihlédla k nutnosti přechodu k společenskému obdělávání půdy. Zde se Kautský opět dopouští něčeho, co velmi připomíná podvod: cituje jen „these“ jednoho bolševika, v kterých se mluví o úkolu přechodu ke kolektivnímu obdělávání půdy! Když byl náš „theoretik“ ocitoval jednu z těchto thesů, vítězně volá:

„Tím, že je něco prohlašováno za úkol, není, žel, úkol ještě vyřešen. Kolektivní zemědělství v Rusku je zatím odsouzeno k tomu, aby zůstalo na papíře. Ještě nikde a nikdy nepřešli malorolníci ke kolektivní výrobě na základě theoretického přesvědčování“ (str. 50).

Ještě nikde a nikdy nebylo takového literárního šejdířství, k jakému klesl Kautský. Cituje „these“, ale zamlčuje *zákon* vlády sovětů. Mluví o „theoretickém přesvědčování“, ale mlčí o proletářské státní moci, která má v rukou závody i zboží! Všecko, co psal marxista Kautský r. 1899 v „Agrární otázce“ o tom, jaké prostředky má proletářský stát v rukou k postupnému převádění malorolníků k socialismu, renegát Kautský r. 1918 zapomněl.

Ovšem, několik set státem podporovaných zemědělských komun a sovětských hospodářství (t. j. velkých hospodářství, provozovaných dělnickými sdruženími na účet státu) znamená velmi málo. Je však možno nazvat „kritikou“, obchází-li Kautský tuto skutečnost?

Znárodnění půdy, které provedla v Rusku proletářská

diktatura, nejlépe zajistilo dovršení buržoasně-demokratické revoluce — dokonce i v tom případě, že by vítězství kontra-revoluce zrušilo znárodnění a obnovilo rozdělení půdy (tento případ jsem speciálně rozebral v brožůře o agrárním programu marxistů v revoluci roku 1905*). A kromě toho znárodnění půdy přineslo proletářskému státu nejvíce možností, aby přecházel k socialismu v zemědělství.

Závěr: Kautský sám předložil theoreticky neuvěřitelnou slátaninu a úplně se zřekl marxismu, v praxi pak předvedl přísluhování buržoasii a jejímu reformismu. Jen co je pravda, pěkná kritika!

„Ekonomická analýza“ průmyslu počíná u Kautského touto velkolepou úvahou:

V Rusku je kapitalistický velkoprámysl. Je snad možno budovat na tomto základě socialistickou výrobu? „Bylo by možno přisvědčit na tuto otázku kladně, kdyby socialismus tkvěl v tom, že by si dělníci jednotlivých továren a dolů tyto přivlastnili (doslova: přisvojili), aby hospodařili v každé z nich zvlášť“ (str. 52). „Právě dnes, 5. srpna, kdy píšete tyto řádky — dodává Kautský — přichází z Moskvy zpráva o jedné Leninově řeči z 2. srpna**, v které prý prohlásil: ‚Dělníci drží pevně továrny ve svých rukou a rolníci nevrátí půdu statkářům.‘ Heslo: Továrny dělníkům, půda rolníkům, bylo dosud požadavkem nikoli sociálně-demokratickým, ale anarcho-syndikalistickým“ (str. 52–53).

Ocitovali jsme nezkráceně tuto úvahu, aby ruští dělníci, kteří si dříve Kautského vážili, a to právem, sami uviděli metody desertéra k buržoasii.

Představte si jen: 5. srpna, kdy byla již vydána spousta dekretů o znárodnění továren v Rusku, při čemž si dělníci ani jednu továrnu „nepřisvojili“, nýbrž *všechny* byly převáděny do vlastnictví republiky, 5. srpna vypravuje Kautský německým čtenářům na základě zjevně podvodného výkladu jedné

* Viz Spisy, rusky, 3. vyd., sv. XI, str. 419. (Pozn. red.)

** Viz Spisy, rusky, 3. vyd., sv. XXIII, str. 169–170. (Pozn. red.)

věty z mé řeči, že prý v Rusku jsou továrny předávány jednotlivým dělníkům! Pak na celých sloupcích omílá do omrzení, že jednotlivým dělníkům továrny být odevzdány nesmějí!

To není kritika, ale metoda lokaje buržoasie, zjednaného kapitalisty, aby hanobil dělnickou revoluci.

Továrny mají být odevzdány státu, obcím nebo spotřebním družstvům, opakuje znovu a znovu Kautský a nakonec dodává:

„Touto cestou se nyní pokusili jít v Rusku“... Nyní!! Co tím chce vlastně říci? V srpnu? Cožpak si Kautský nemohl objednat od svého Steina, Axelroda nebo jiných přátel ruské buržoasie překlad alespoň jednoho dekretu o továrnách?

...„Není dosud patrné, jak daleko se při tom došlo. Tato stránka sovětské republiky je pro nás nejzajímavější, zůstává však ještě úplně nejasná. O dekrety bída není“... (proto jejich obsah Kautský ignoruje, nebo jej svým čtenářům zatajuje!), „chybějí však spolehlivé zprávy o působení těchto dekretů. Socialistická výroba je nemožná bez všestranné, podrobné, spolehlivé a rychle informující statistiky. Takovou však dosud sovětská republika nemohla vytvořit. To, co se dovídáme o jejich hospodářských opatřeních, krajně si odporuje a vymyká se jakékoliv kontrole. Také to je jeden z následků diktatury a potlačení demokracie. Není svobody tisku a slova“... (str. 53).

Takhle se píše dějiny! Od „svobodného“ tisku kapitalistů a dutovců* by dostal Kautský informace o továrnách, přecházejících do rukou dělnictva... Opravdu, tento nadtřídní „seriosní vědátor“ je skvělý! O žádnou z nesčetných skutečností, dosvědčujících, že továrny jsou předávány *výhradně* republice, že jimi disponuje nejvyšší hospodářská rada, orgán sovětské moci, utvořený za převládající účasti dělníků volených odbory — ani o jednu z těchto skutečností nechce Kautský ani zavadit. Tvrdohlavě, s umíněností tichošláпка**, opakuje stále totéž: dejte mně pokojnou demokracii, bez občanské války, bez diktatury a s dobrou statistikou. (Sovětská republika zří-

* Dutov A. I. (1864–1921) — bývalý plukovník generálního štábu carské armády, ataman orenburského kozáckého vojska. Vedl na Urale aktivní boj proti vládě sovětů. (Pozn. překl.)

** V originále „čelovek v futljare“ (člověk v pouzdře) — postava se stejnojmenné povídky ruského spisovatele A. P. Čechova, který tak vylíčil typ omezeného úředníka, který se úporně brání přihlížet k okolnímu životu, událostem a faktům. (Pozn. překl.)

dila statistický úřad a povolala všechny nejlepší ruské statistiky ke spolupráci, samozřejmě není však možno rychle zařídit ideální statistiku.) Zkrátka, Kautský žádá revoluci bez revoluce, bez urputného boje a násilí. Je to totéž, jako kdyby někdo chtěl, aby stávky byly bez bouřlivé neústupnosti dělníků a zaměstnavatelů. Rozeznějte pak takového „socialistu“ od tuctového liberálního byrokrata!

A opíraje se o takový „faktický materiál“, t. j. obchází úmyslně s úplným opovržením četná fakta, Kautský „dovozuje“:

„Je pochybné, získal-li ruský proletariát v sovětské republice více skutečných praktických vymožeností, nikoliv ovšem dekretů, než by byl získal od ústavodárného shromáždění, ve kterém by měli, stejně jako v sovětech, převahu socialisté, byť jiného zabarvení“ (str. 58).

Perla, není-liž pravda? Radíme ctitelům Kautského, aby uvedli v nejširší známost tento výrok mezi ruskými dělníky, neboť Kautský by nemohl poskytnout lepší doklady pro posouzení svého politického bankrotu. Kerenskij byl také „socialista“, soudruzi dělníci, jenomže „jiného zabarvení“! Historik Kautský se spokojuje krycím jménem, názvem, který si „přisvojili“ praví eseri a menševici. O faktech, dosvědčujících, že za Kerenského podporovali menševici a praví eseri imperialistickou politiku a hyenismus buržoasie, nechce historik Kautský slyšet, skromně zamlčuje, že v Ústavodárném shromáždění měli většinu právě tito hrdinové imperialistické války a buržoasní diktatury. A to se nazývá „ekonomickou analýsou“!...

V závěru ještě jednu ukázkou „ekonomické analýsy“:

... „Sovětská republika po devíti měsících svého trvání, místo aby zavedla všeobecný blahobyt, je nucena vysvětlovat, čím je zaviněna všeobecná nouze“ (str. 41).

U kadetů jsme si již na podobné výroky zvykli. O Rusku všichni sluhové buržoasie soudí: dejte nám, říkají, za devět měsíců všeobecný blahobyt — po čtyřleté zkázonosné válce, kdy zahraniční kapitál všestranně podporuje sabotáž a povstání buržoasie v Rusku. *Věcně* není rozhodně žádného rozdílu, ani toho nejmenšího rozdílu mezi Kautským a kontrarevolučním buržoou. V sladoučkých řečích, „socialisticky“ zabarvených,

je přemiláno to, co neomaleně, bez okolků, bez příkras říkají kornilovci, dutovci a krasnovci v Rusku.

Předcházející řádky byly napsány 9. listopadu 1918. V noci z 9. na 10. listopad došly z Německa zprávy o počátku vítězné revoluce nejdříve v Kielu a v jiných severních a přístavních městech, kde moc přešla do rukou dělnických a vojenských rad, pak v Berlíně, kde moc také převzala rada.

Závěr, který jsem měl ještě napsat k brožuře o Kautském a o proletářské revoluci, je proto zbytečný.

10. listopadu 1918

PŘÍLOHA I

THESE O ÚSTAVODÁRNÉM SHROMÁŽDĚNÍ

1. Požadavek svolání Ústavodárného shromáždění byl zcela právem pojat do programu revoluční sociální demokracie, jelikož Ústavodárné shromáždění je v buržoasní republice nejvyšší formou demokratismu a jelikož imperialistická republika s Kerenským v čele se při zřizování parlamentu* chystala zfalšovat volby a v mnohých směrech porušit demokratismus.

2. Když revoluční sociální demokracie vznášela požadavek svolání Ústavodárného shromáždění, už od samého počátku revoluce roku 1917 častokrát zdůrazňovala, že republika sovětů je vyšší formou demokratismu než obvyklá buržoasní republika s Ústavodárným shromážděním.

3. Pro přechod od buržoasního řádu k socialistickému, pro diktaturu proletariátu, je republika sovětů dělnických, vojenských a rolnických zástupců nejen formou demokratických orgánů vyššího typu (v porovnání s obyčejnou buržoasní republikou s Ústavodárným shromážděním jako nejvyšším orgánem), nýbrž i jedinou formou, která je s to zajistit nejbezbolestnější přechod k socialismu.

4. Svolání Ústavodárného shromáždění v naší revoluci podle kandidátek, předložených v polovině října roku 1917, se děje za okolností, které vylučují, aby volbami do tohoto Ústavodárného shromáždění mohla být správně tlumočena vůle lidu vůbec a pracujících mas zvláště.

5. Za prvé, volební soustavou poměrného zastoupení je vůle lidu věrně tlumočena jedině tehdy, když kandidátky stran oprav-

*V „Pravdě“ — předparlament. (Pozn. red.)

du odpovídají reálnému rozdělení lidu na stranické skupiny, které se odrážejí v těchto kandidátkách. U nás však, jak známo, strana, která měla od května do října mezi lidem a zejména mezi rolnictvem nejvíce přívrženců, strana sociálních revolucionářů, podala v polovině října roku 1917 jednotné kandidátky do Ústavodárného shromáždění, avšak po volbách do Ústavodárného shromáždění, ještě před jeho svoláním, se rozštěpila.

Proto složení zvolených zástupců do Ústavodárného shromáždění ani formálně neodpovídá a nemůže odpovídat vůli převážné většiny voličů.

6. Za druhé ještě vážnější, ne formální, ne právní, ale společensko-hospodářskou, třídní příčinou nesouladu mezi vůlí lidu a zvláště pracujících tříd na jedné straně a mezi složením Ústavodárného shromáždění na straně druhé, je, že volby do Ústavodárného shromáždění se konaly v době, kdy si převážná většina lidu ještě nemohla uvědomit celý rozmach a význam Říjnové, sovětské, proletářsko-rolnické revoluce, zahájené 25. října 1917, t. j. po podání kandidátek do Ústavodárného shromáždění.

7. Říjnová revoluce, která vyrvala politické panství z rukou buržoasie, odevzdala je do rukou proletariátu a chudého rolnictva, a tak vydobyla moc pro sověty, prochází před našimi zraky postupně etapami svého vývoje.

8. Revoluce začala vítězstvím 24.—25. října v hlavním městě, když II. Všeruský sjezd sovětů dělnických a vojenských zástupců, této avantgardy proletářů a politicky nejaktivnější části rolnictva, se vyslovil většinou pro bolševickou stranu a uvedl ji k moci.

9. Revoluce zachvacovala pak v listopadu a v prosinci veškerou masu vojáků a rolnictva, projevujíc se především v odstranění starých a ve zvolení nových vedoucích organizací (armádní výbory, gubernské, rolnické výbory, ústřední výkonný výbor všeruského sovětu rolnických zástupců atd.), organizací, které za starého složení byly výrazem překonaného, kompromisnického období revoluce, její buržoasní, a nikoli proletářské etapy, a které proto nezbytně musely pod náporom rozsáhlejších a širších lidových mas zmizet se scény.

10. Toto mohutné hnutí vykořisťovaných mas za přestavbu vůdčích orgánů jejich organizací neskončilo ještě ani teď, v polovině prosince roku 1917, a neukončený sjezd železničářů je jednou z etap tohoto hnutí.

11. Seskupení třídních sil Ruska v jejich třídním boji se tudíž v praxi, v listopadu a v prosinci 1917, utváří zásadně jinak, než se utvářelo seskupení, kterému se mohlo dostat výrazu v kandidátkách stran do Ústavodárného shromáždění v polovině října roku 1917.

12. Poslední události na Ukrajině (částečně též ve Finsku a v Bělorusku, jakož i na Kavkaze) svědčí také o novém seskupení třídních sil, ke kterému dochází v procesu boje mezi buržoasním nacionalismem Ukrajinské rady*, finského sněmu atp. na jedné straně a mezi vládou sovětů, proletářsko-rolnickou revolucí v každé z těchto národních republik na straně druhé.

13. Konečně občanská válka, zahájená kadetsko-kaledinským kontrarevolučním povstáním proti sovětským vládním orgánům, proti dělnické a rolnické vládě, zostrčila na nejvyšší stupeň třídní boj a úplně znemožnila, aby formálně demokratickou cestou byly vyřešeny nejožehavější otázky, před které postavila historie národy Ruska, a především jeho dělnickou třídu a rolnictvo.

14. Jedině úplné vítězství dělníků a rolníků nad buržoasním a statkářským povstáním (které se projevilo v kadetsko-kaledinském hnutí), jedině bezohledné vojenské potlačení tohoto povstání otrokářů, je s to fakticky zajistit proletářsko-rolnickou revoluci. Průběh událostí a vývoj třídního boje za revoluce způsobily, že heslo „Všecku moc Ústavodárnému shromáždění“, nepočítající s vymoženostmi dělnicko-rolnické revoluce, nepočítající se sovětskou vládou, nepočítající s usnesením II. Všeruského sjezdu sovětů dělnických a vojenských zástupců, II. Všeruského sjezdu rolnických zástupců atd., že takové heslo se stalo *fakticky* heslem kadetů a kaledincevů a

* *Ukrajinská rada* — kontrarevoluční vláda nacionalistické ukrajinské buržoasie, která v únoru 1918 uzavřela separátní mír s Německem a povolala na Ukrajinu vojska rakousko-uhersko-německých imperialistů k potlačení sovětské revoluce. (Pozn. překl.)

jejich pomahačů. Všechn lid si začíná uvědomovat, že toto heslo fakticky znamená boj za odstranění sovětské moci a že Ústavodárné shromáždění, kdyby se rozešlo se sovětskou mocí, bylo by nezbytně odsouzeno k politické smrti.

15. K zvlášť ožehavým otázkám života lidu patří otázka míru. Opravdu revoluční boj za mír byl v Rusku zahájen teprve po vítězství revoluce 25. října a toto vítězství přineslo první plody, když byly uveřejněny tajné smlouvy, když bylo uzavřeno příměří a zahájeno veřejné jednání o všeobecném míru bez anexí a válečných náhrad.

Široké masy lidu teprve nyní ve skutečnosti plně a otevřeně nabývají možnosti vidět politiku revolučního boje za mír a zkoumat její výsledky.

Za voleb do Ústavodárného shromáždění lidové masy tuto možnost neměly.

Je jasné, že i po této stránce je nevyhnutelný nesoulad mezi složením zástupců do Ústavodárného shromáždění a skutečnou vůlí lidu, pokud jde o ukončení války.

16. Ze všech uvedených okolností vyplývá, že Ústavodárné shromáždění, svolávané podle kandidátek stran, které existovaly před proletářsko-rolnickou revolucí, za panství buržoasie, se nezbytně dostává do rozporu s vůlí a zájmy pracujících a vykořisťovaných tříd, které zahájily 25. října socialistickou revoluci proti buržoasii. Pochopitelně, že zájmy této revoluce stojí nad formálními právy Ústavodárného shromáždění, i kdyby tato formální práva nebyla ořesena tím, že v zákonu o Ústavodárném shromáždění chybí uznání práva lidu kdykoli odvolat staré a zvolit nové poslance.

17. Jakýkoli pokus, přímý nebo nepřímý, posuzovat otázku Ústavodárného shromáždění s formálně právní stránky, v rámci obvyklé buržoasní demokracie, bez ohledu na třídní boj a občanskou válku, je zradou na věci proletariátu a přechodem na stanovisko buržoasie. Bezpodmínečnou povinností revoluční sociální demokracie je varovat každého před touto chybou, do níž upadají někteří lidé z vůdčích orgánů bolševismu, kteří nedovedli správně zhodnotit říjnové povstání a úkoly diktatury proletariátu.

18. Jediná naděje na bezbolestné vyřešení krise, která vznik-

la jako důsledek nesouladu mezi volbami do Ústavodárného shromáždění a mezi vůlí lidu, jakož i mezi zájmy pracujících a vykořisťovaných tříd, záleží v tom, aby lid pokud možno nejdalekosáhleji a nejrychleji uvedl ve skutek právo na nové volby členů Ústavodárného shromáždění a aby samo Ústavodárné shromáždění rovněž schválilo zákon Ústředního výkonného výboru o těchto nových volbách a bez jakýchkoliv výhrad prohlásilo, že uznává sovětskou vládu, sovětskou revoluci a její politiku v otázce míru, půdy a dělnické kontroly, a aby se energicky přidalo k táboru odpůrců kadetsko-kaledinské kontrarevoluce.

19. Jinak může být krise, souvisící s Ústavodárným shromážděním, rozřešena jedinečně revoluční cestou, t. j. nanejvýš energickými, rychlými, pevnými a rozhodnými revolučními opatřeními sovětské vlády proti kadetsko-kaledinské kontrarevoluci, ať se kryje jakýmikoli hesly a využívá jako štítu jakýchkoliv orgánů (třebas i členství v Ústavodárném shromáždění). Jakýkoliv pokus spoutat sovětské vládě ruce v tomto boji by znamenal napomáhat kontrarevoluci.

Otištěno v „Pravdě“, č. 213, 26. (13.) prosince 1917

Lenin, Spisy z r. 1917, ruské třísvazkové vydání, sv. III, 1937, str. 436–440

PŘÍLOHA II

NOVÁ VANDERVELDOVA KNIHA O STÁTU

Teprve po přečtení spisu Kautského jsem prolistoval Vanderveldovu knihu „Socialismus proti státu“ (Paříž 1918). Mimořádně se vnucuje srovnání obou těchto knih. Kautský je ideovým vůdcem II. Internacionály (1889–1914), Vandervelde je jako předseda Mezinárodního socialistického byra jejím formálním představitelem. Oba zosobňují úplný bankrot II. Internacionály, oba „šikovně“, s veškerou obratností zkušených novinářů zastírají marxistickými frázemi tento bankrot, svůj vlastní krach a přechod na stranu buržoasie. Jeden nám zvláště názorně předvádí to, co je typické na německém, těžkopádném, theoretisujícím oportunistu, hrubě falšujícím marxismus tím, že z něho vymycuje to, co je pro buržoasii nepřijatelné. Druhý je typický pro románskou — do jisté míry lze říci: západoevropskou (t. j. na západ od Německa) — odrůdu převládajícího oportunistu, pružnější, méně těžkopádnou a rafinovaněji falšující marxismus podle téže základní metody.

Oba od základu znetvořují jak Marxovo učení o státu, tak i jeho učení o diktatuře proletariátu. Přitom se Vandervelde zabývá více otázkou první a Kautský druhou. Oba smazávají nejvýš těsnou a nerozlučnou spojitost obou otázek. Slovy jsou oba revolucionáři a marxisté, ve skutečnosti však renegáti, kteří vynakládají všechny síly, aby se řečováním zbylí revoluce. U obou není stopy po tom, co skrz naskrz prostupuje všechna díla Marxova a Engelsova, čím se ve skutečnosti liší socialismus od jeho buržoasní karikatury, a to: objasnění úkolů revoluce *na rozdíl* od úkolů reformy, objasnění revoluční taktiky *na rozdíl* od taktiky reformistické, objasnění úlohy

la jako důsledek nesouladu mezi volbami do Ústavodárného shromáždění a mezi vůlí lidu, jakož i mezi zájmy pracujících a vykořisťovaných tříd, záleží v tom, aby lid pokud možno nejdalekosáhleji a nejrychleji uvedl ve skutek právo na nové volby členů Ústavodárného shromáždění a aby samo Ústavodárné shromáždění rovněž schválilo zákon Ústředního výkonného výboru o těchto nových volbách a bez jakýchkoliv výhrad prohlásilo, že uznává sovětskou vládu, sovětskou revoluci a její politiku v otázce míru, půdy a dělnické kontroly, a aby se energicky přidalo k táboru odpůrců kadetsko-kaledinské kontrarevoluce.

19. Jinak může být krise, souvisící s Ústavodárným shromážděním, rozřešena jedinečně revoluční cestou, t. j. nanejvýš energickými, rychlými, pevnými a rozhodnými revolučními opatřeními sovětské vlády proti kadetsko-kaledinské kontrarevoluci, ať se kryje jakýmikoli hesly a využívá jako štítu jakýchkoliv orgánů (třebas i členství v Ústavodárném shromáždění). Jakýkoliv pokus spoutat sovětské vládě ruce v tomto boji by znamenal napomáhat kontrarevoluci.

Otištěno v „Pravdě“, č. 213, 26. (13.) prosince 1917

Lenin, Spisy z r. 1917, ruské třísvazkové vydání, sv. III, 1937, str. 436—440

PŘÍLOHA II

NOVÁ VANDERVELDOVA KNIHA O STÁTU

Teprve po přečtení spisu Kautského jsem prolistoval Vanderveldovu knihu „Socialismus proti státu“ (Paříž 1918). Mimořádek se vnucuje srovnání obou těchto knih. Kautský je ideovým vůdcem II. Internacionály (1889—1914), Vandervelde je jako předseda Mezinárodního socialistického byra jejím formálním představitelem. Oba zosobňují úplný bankrot II. Internacionály, oba „šikovně“, s veškerou obratností zkušených novinářů zastírají marxistickými frázemi tento bankrot, svůj vlastní krach a přechod na stranu buržoasie. Jeden nám zvláště názorně předvádí to, co je typické na německém, těžkopádném, theoretisujícím oportunistu, hrubě falšujícím marxismus tím, že z něho vymycuje to, co je pro buržoasii nepřijatelné. Druhý je typický pro románskou — do jisté míry lze říci: západoevropskou (t. j. na západ od Německa) — odrůdu převládajícího oportunistu, pružnější, méně těžkopádnou a rafinovaněji falšující marxismus podle téže základní metody.

Oba od základu znetvořují jak Marxovo učení o státu, tak i jeho učení o diktatuře proletariátu. Přitom se Vandervelde zabývá více otázkou první a Kautský druhou. Oba smazávají nejvýš těsnou a nerozlučnou spojitost obou otázek. Slovy jsou oba revolucionáři a marxisté, ve skutečnosti však renegáti, kteří vynakládají všechny síly, aby se řečováním zbylí revoluce. U obou není stopy po tom, co skrz naskrz prostupuje všechna díla Marxova a Engelsova, čím se ve skutečnosti liší socialismus od jeho buržoasní karikatury, a to: objasnění úkolů revoluce *na rozdíl* od úkolů reformy, objasnění revoluční taktiky *na rozdíl* od taktiky reformistické, objasnění úlohy

proletariátu při zničení soustavy nebo zřízení, řádu námezdního otroctví na rozdíl od úlohy proletariátu „velmocí“, kterému se dostává od buržoasie drobtů jejich imperialistických nadzisků a její mimořádné kořisti.

K potvrzení tohoto posudku uvedeme několik nejpodstatnějších Vanderveldových výroků.

Jako Kautský, tak i Vandervelde cituje Marxe a Engelse neobyčejně horlivě. Jako Kautský cituje z Marxe a Engelse všechno možné, jenom ne to, co je pro buržoasii naprosto nepřijatelné, co odlišuje revolucionáře od reformisty. O vydobytí politické moci proletariátem cituje všechno možné, neboť to je již praxí uvedeno do výhradně parlamentního rámce. O tom, že Marx a Engels po zkušenostech Komuny shledali nutným doplnit místy zastaralý „Komunistický manifest“ objasněním zásady, že dělnická třída nesmí prostě převzít hotovou státní mašinerii, nýbrž že ji musí rozbít — o tom ani slůvka! Vandervelde stejně jako Kautský, přímo jako by si to byli řekli, přecházejí naprostým mlčením právě to, co je ve zkušenostech proletářské revoluce nejpodstatnější, právě to, co odlišuje revoluci proletariátu od reformu buržoasie.

Jako Kautský, tak i Vandervelde mluví o diktatuře proletariátu jen proto, aby se jí zbyl. Kautský to provedl pomocí hrubého falšování. Vandervelde dělá totéž poněkud rafinovaněji. V příslušné kapitole, ve 4. kapitole o „vydobyti politické moci proletariátem“, věnuje oddíl b) otázce „kolektivní diktatury proletariátu“, „cituje“ Marxe a Engelse (opakuji: vynechává právě to, co se týká nejdůležitějšího, totiž rozbítí staré, buržoasně-demokratické státní mašinerie) a dovozuje:

... „V socialistických kruzích si obyčejně představují sociální revoluci takto: nová komuna, tentokrát vítězí, a nikoli v jednom místě, nýbrž v hlavních střediscích kapitalistického světa.

Hypothesa; ale hypothesa, která není ani dost málo nepravděpodobná v době, kdy již počíná být zřejmé, že poválečné období v mnohých zemích přinese neslýchané antagonismy tříd a sociální křeče.

Dokazuje-li však nezdar Pařížské komuny něco — nemluvíc už o nesnázech ruské revoluce — je to právě nemožnost skoncovat s kapitalistickým řádem dříve, dokud se proletariát dostatečně nepřipraví k využití moci, která by se mohla shodou okolností octnout v jeho rukou“ (str. 73).

A o podstatě věci už zhola nic!

Tady je máte, vůdce a představitele II. Internacionály! Roku 1912 podpisují basilejský manifest, kde se přímo mluví o spojitosti právě té války, která roku 1914 vzplanula, s proletářskou revolucí, přímo touto revolucí hrozí. Když však válka vzplanula a vznikla revoluční situace, počínají se tito Kautští a Vanderveldové řečňováním přenášet přes revoluci. Jen se podívejte: revoluce typu Komuny je jen nepravděpodobnou hypothesou! To se plně rovná Kautského úvaze o eventuální úloze sovětů v Evropě.

Tak však přece uvažuje jakýkoliv vzdělaný liberál, jenž bezpochyby nyní uzná, že nová komuna „není nepravděpodobná“, že sověty očekává veliká úloha atp. Proletářský revolucionář se liší od liberála tím, že jako theoretik analyzuje význam Komuny a Sovětů právě jako státu nového typu. Vandervelde zamlčuje všechno, co o tom Marx a Engels podrobně vykládají při analýze zkušeností Komuny.

Marxista jako praktik, jako politik by musil vysvětlit, že dnes jedině zrádci socialismu by se mohli vzdát úkolu objasňovat nutnost proletářské revoluce (typu Komuny, typu Sovětů, nebo, řekněme, nějakého jiného typu), objasňovat nutnost přípravy k této revoluci, propagovat revoluci mezi masami, vyvracet maloburžoasní předsudky proti revoluci atd.

Nic takového nedělá ani Kautský, ani Vandervelde, a to právě proto, že sami jsou zrádci socialismu, kteří si chtějí mezi dělnictvem udržet reputaci socialistů a marxistů.

Vezměte theoretické pojetí otázky.

Stát i v demokratické republice není nic jiného než mašinerie k potlačování jedné třídy druhou. Tuto pravdu Kautský zná, uznává a sdílí — ale... vyhýbá se nejzákladnější otázce, otázce, kterou vlastně třídu musí proletariát potlačovat, proč a jakými prostředky tak musí činit, až vydobude proletářský stát.

Vandervelde ví, uznává, sdílí a cituje tuto základní poučku marxismu (str. 72 jeho knihy), ale... ale neříká slůvka o „nepříjemném“ (pro pány kapitalisty) thematu o *potlačení odporu vykořisťovatelů!*

Jako Kautský, i Vandervelde se tomuto „nepříjemnému“ thematu naprosto vyhnul. V tom také tkví jejich renegátství.

Jako Kautský, i Vandervelde je velkým mistrem v podvrhování dialektiky eklekticismem. Na jedné straně nelze nepřiznat, na druhé straně nutno přiznat. Na jedné straně lze státem rozumět „souhrn národa“ (viz Littréův slovník — učené dílo, jen co je pravda — str. 87 u Vandervelda), na druhé straně je státem možno rozumět „vládu“ (tamtéž). Vandervelde cituje tuto učenou banálnost, schvaluje ji a staví vedle citátů z Marxe.

„Marxistický význam slova ‚stát‘ se liší od obvyklého významu tohoto slova“ — píše Vandervelde. „Proto jsou možná ‚nedorozumění‘. ‚Stát‘ u Marxe a Engelse není státem v širokém slova smyslu, není to stát jako řídicí orgán, jako představitel obecných zájmů společnosti (intérêts généraux de la société). Je to stát jako moc, jako orgán autority, jako nástroj panství jedné třídy nad druhou“ (str. 75—76 u Vandervelda).

O zničení státu mluví Marx a Engels pouze v druhém smyslu . . . „Příliš absolutní tvrzení jsou riskantní, neboť se mohou ukázat nepřesnými. Mezi státem kapitalistů, založeným na panství výhradně jedné třídy, a mezi státem proletářským, sledujícím cíl odstranění tříd, je mnoho přechodných stupňů“ (str. 156).

Tady máte Vanderveldovu „manýru“, která se jen trošičku liší od manýry Kautského, ale v podstatě se s ní shoduje. Dialektika popírá absolutní pravdy, objasňujíc střídání protikladů a význam krisí v dějinách. Eklektik nepřipouští „příliš absolutní“ tvrzení, aby mohl propašovat své šosácké, filistovské přání nahradit revoluci „přechodnými stupni“.

O tom, že přechodným stupněm mezi státem jako orgánem panství kapitalistické třídy a mezi státem jako orgánem panství proletariátu je právě *revoluce*, která tkví ve *suržení* buržoasie a v *rozmetání*, rozbití její státní mašinerie, o tom Kautští a Vanderveldové mlčí.

To, že diktatura buržoasie musí být vystřídána diktaturou jedné třídy, proletariátu, že po „přechodných stupních“ *revoluce* budou následovat „přechodné stupně“ ponenáhlého odumírání proletářského státu, Kautští a Vanderveldové zatašují.

V tom právě tkví jejich politické renegátství.

V tom právě tkví, po stránce theoretické a filosofické, podvržení dialektiky eklekticismem a sofistickou. Dialektika je konkrétní a revoluční, činí rozdíl mezi „přechodem“ od diktatury jedné třídy k diktatuře druhé třídy a mezi „přechodem“

od demokratického proletářského státu k nestátu („odumírání státu“). Eklektika a sofistika Kautských a Vanderveldů pro radost buržoasie smazává vše konkrétní a přesné v třídním boji, a to tím, že nastrkuje všeobecný pojem „přechodu“, pojem, kterým je možno zastřít zřeknutí se revoluce (a to také *devět desetin* oficiálních *sociálních demokratů* naší epochy *skutečně dělá*)!

Vandervelde je jako eklektik a sofista mazanější a rafinovanější než Kautský, neboť *frází*: „přechod od státu v úzkém smyslu slova k státu v širokém smyslu slova“ lze obejít jakékoliv otázky revoluce, lze obejít celý rozdíl mezi revolucí a reformou, dokonce i rozdíl mezi marxistou a liberálem. Neboť kterému evropsky vzdělanému měšťákovi by napadlo „vůbec“ popírat „přechodné stupně“ v takovém „všeobecném“ smyslu?

„Souhlasím s Guesdem v tom — píše Vandervelde — že není možno socialisovat výrobní a směnné prostředky bez předběžného splnění těchto dvou podmínek:

1. Dnešní stát jako orgán panství jedné třídy nad druhou bude vydobytím politické moci proletariátem přeměněn v to, co Menger nazývá lidovým státem práce.

2. Stát jako orgán autority bude odloučen od státu jako řídicího orgánu, čili podle saint-simonovské terminologie vláda nad lidmi bude odloučena od správy věcí“ (str. 89).

Tohle Vandervelde při psaní podtrhává, čímž obzvlášť zdůrazňuje význam těchto tvrzení. Vždyť je to však nejčistší eklektická slátanina, úplný rozchod s marxismem! Vždyť „lidový stát práce“ je toliko nové vydání starého „svobodného lidového státu“, kterým se oháněli němečtí sociální demokraté v sedmdesátých letech a který Engels odsoudil jako nesmysl. Výraz „lidový stát práce“ je fráze, hodná maloburžoasního demokrata (toho druhu jako naši leví esefi) — fráze, nahrazující třídní pojmy *mimotřídními*. Vandervelde staví vedle sebe vydobytí státní moci *proletariátem* (jednou *třídou*) a „lidový“ stát, aniž pozoruje, jaká je z toho slátanina. U Kautského s jeho „čistou demokracií“ vychází stejná slátanina, stejně protirevoluční, šosácké ignorování úkolů třídní revoluce, třídní, proletářské diktatury a *třídního* (proletářského) státu.

Dále. Vláda nad lidmi zmizí a ustoupí správě věcí teprve tehdy, až odumře *jakýkoli* stát. Touto poměrně dalekou bu-

doucností Vandervelde zadržuje a zastírá úkol *zítřka: svržení buržoasie*.

Taková metoda se zase rovná přisluhování liberální buržoasii. Liberál je ochoten porozprávět si o tom, co bude, až nebude nutno vládnout nad lidmi. Pročpak se trochu nepobavit tak neškodnými sny? Ale o tom, že proletariát bude nucen potlačit odpor buržoasie, bránící se svému vyvlastnění — o tom pomlčme. Toho vyžaduje třídní zájem buržoasie.

„Socialismus proti státu.“ To je Vanderveldův kompliment proletariátu. Dělat komplimenty není těžké, každý „demokratický“ politik dovede dělat komplimenty svým voličům. Ale pod rouškou „komplimentu“ se pašuje protirevoluční, protiproletářský obsah.

Vandervelde podrobně opakuje to, co říkal Ostrogorskij, kolik klamu, násilí, korupce, lži, pokrytectví a útisku vůči chudým se skrývá pod civilisovaným, ulízaným a přičesaným zevnějškem nynější buržoasní demokracie. Ale závěry z toho nevyvozuje. Nepozoruje, že buržoasní demokracie potlačuje pracující a vykořisťovanou masu, *kdežto proletářská demokracie* bude musit *potlačovat buržoasii*; před tím Kautský i Vandervelde zavírají oči. Třídní zájem buržoasie, za níž se belhají tito maloburžoasní zrádci marxismu, *vyžaduje*, aby tuto otázku obešli, zamlčeli ji nebo přímo popřeli nutnost tohoto potlačování.

Šosácký eklekticismus proti marxismu, sofistika proti dialektice, šosácký reformismus proti proletářské revoluci — takový by měl být název Vanderveldovy knihy.

Napsáno v říjnu-listopadu 1918
Vyšlo jako samostatná publikace r. 1918

V. I. Lenin, Spisy, rusky, 3. vydání,
sv. XXIII, str. 331—412

OBSAH

PŘEDMLUVA	7
Jak Kautský udělal z Marxe tuctového liberála	11
Buržoasní a proletářská demokracie	21
Může být rovnost mezi vykořisťovaným a vykořisťovatelem?	28
Sověty se nesmějí přeměnit ve státní organizaci	35
Ústavodárné shromáždění a sovětská republika	41
Sovětská ústava	48
Co je internacionalismus?	57
Přisluhování buržoasii pod rouškou „ekonomické analýsy“	68
PŘÍLOHA I	
These o Ústavodárném shromáždění	92
PŘÍLOHA II	
Nová Vanderveldova kniha o státu	97

VLADIMÍR I. LENIN

PROLETÁŘSKÁ REVOLUCE
A RENEGÁT KAUTSKÝ

Z ruského originálu Пролетарская революция и ре-
негат Каутский přeložil dr. Jaroslav Procházka za
redakční spolupráce E. Urxe a V. Prokúпка. Obálku
navrhl Ing. K. Poličanský. Graficky upravil V. Gecl.
Za redakce Jany Kropáčkové vydala r. 1950 Svoboda,
vydavatelství knih v Praze jako 23. svazek „Velké kni-
hovny marxismu-leninismu“. Náklad 50.750 výtisků.
Vydání druhé, ve Svobodě první, autorisované. Vy-
tiskla Svoboda, tiskařské závody, n. p., závod č. 9
v Čes. Těšíně. Cena kartonovaného výtisku 15 Kčs,
vázaného 35 Kčs. Publikace č. 680.

VLADIMÍR I. LENIN

PROLETÁŘSKÁ REVOLUCE
A RENEGÁT KAUTSKÝ

Z ruského originálu Пролетарская революция и ре-
негат Каутский přeložil dr. Jaroslav Procházka za
redakční spolupráce E. Urxe a V. Prokúпка. Obálku
navrhl Ing. K. Poličanský. Graficky upravil V. Gecl.
Za redakce Jany Kropáčkové vydala r. 1950 Svoboda,
vydavatelství knih v Praze jako 23. svazek „Velké kni-
hovny marxismu-leninismu“. Náklad 50.750 výtisků.
Vydání druhé, ve Svobodě první, autorisované. Vy-
tiskla Svoboda, tiskařské závody, n. p., závod č. 9
v Čes. Těšíně. Cena kartonovaného výtisku 15 Kčs,
vázaného 35 Kčs. Publikace č. 680.